

ماهنامه علمی، تحلیلی و خبری

سال چهارم - شماره پنجاه و نه

آذر ماه ۱۴۰۰

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

جهان معدن

Jahane Madan

در نشست کمیته راهبردی همایش چشم‌انداز فولاد بررسی شد:

دو سرعت گیر توسعه فولاد

مدیران و صاحب‌نظران بخش معدن
و صنایع معدنی هشدار دادند:

**عقب‌گرد معدن
از مسیر افق‌ساز**

دومین همایش ملی ایمنی در معادن و صنایع معدنی

Second National Conference on
Safety in Mines and Mining Industries

علاقه‌مندان می‌توانند مقالات خود را
از طریق سایت اختصاصی همایش به نشانی
minesafety.geg.ir ارسال نمایند.

مهلت ارسال مقالات: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰
داوری و اعلام نتایج: ۱۴۰۰ / ۱۱ / ۲۰
تاریخ برگزاری همایش: ۴ و ۵ اسفندماه ۱۴۰۰
سیرجان، شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر
۰۳۴-۴۱۴۲۳۲۷۶

محاورهای همایش:

- مولفه های ایمنی در طراحی بهینه معادن روباز و زیرزمینی.
- آخرین دستاوردها در ایمن سازی عملیات آتش باری معادن روباز.
- تکنولوژی های هوشمند و پوشیدنی در حوزه ایمنی و آتش نشانی.
- نرم افزار، اپلیکیشن و بازی های حوزه ایمنی و آتش نشانی.
- اقتصاد ایمنی، تجزیه و تحلیل هزینه و فایده.
- نقش و جایگاه تکنولوژی و متدولوژی های مدرن آموزش در ارتقای ایمنی.
- مدل های فرهنگ ایمنی و تجارب موفق.
- واکاوی قوانین و استانداردهای ایمنی.
- آخرین دست آوردها در سیستم های اعلام و اطفای حریق.
- مدیریت رویداد، تجزیه و تحلیل و درس آموزی از حوادث و شبه حوادث.
- مدیریت بحران و مهندسی رزلیانس (تاب آوری).
- ایمنی حمل و نقل و ماشین آلات معدنی.
- ایمنی نگهداری و تعمیرات (PM,RCM,...).
- ارزیابی ریسک فاکتورهای سلامت در ایمنی.
- طراحی ایمن دیوها و سدهای باطله.

کارگاه های همایش:

- ایمنی سدهای باطله و دیوسازی.
- آشنایی با قوانین حقوقی ناشی از حوادث.
- ایمنی حمل و نقل و ماشین آلات معدنی.
- ایمنی در معادن روباز.

دومین کنفرانس بین المللی فولاد سازی و ریخته گری مداوم (۱۴۰۰)

2nd

International Conference on
Steelmaking & Continuous Casting
(ISCC2022)

اولین نمایشگاه تخصصی فولاد سازی و ریخته گری مداوم

The 1st Specialized Exhibition of Steel-Making
and Continuous Casting

۳ و ۴ اسفند ماه ۱۴۰۰

بندر عباس

شرکت فولاد هرمزگان

جهت کسب اطلاعات بیشتر

به سایت زیر مراجعه نمایید

<https://www.hosco.ir>

ایمیل: www@hosco.ir

آدرس دبیرخانه:

بندر عباس، پارک علم و

فناوری هرمزگان، طبقه ۶

محل برگزاری نمایشگاه :

محل دائمی نمایشگاه های

بین المللی بندر عباس

سید رضا فاطمی وزیر صنعت، معدن و تجارت اعلام کرد:

شرط واگذاری
۳۰ معدن بزرگ

۶

بخش خصوصی روابط تجاری دوجانبه در منطقه بررسی کرد:

جاماندگی ایران
از رالی تجارت

۲۴

در گفت و گو با معاون معادن و فرآوری مواد وزارت صمت بررسی شد:

دست اندازهای توسعه معادن

۱۶

در اولین نشست کمیته راهبردی دوازدهمین همایش چشم انداز فولاد بررسی شد:

دوسرعت گیر توسعه فولاد

۱۲

فعالان بخش خصوصی هشدار دادند:

عقبگرد معدن
از مسیر افق ساز

۲۲

معاون برنامه ریزی و نظارت بر شرکت های هلدینگ «ومعدن» تاکید کرد:

۳۰

ضعف در حوزه اکتشاف مهم ترین
چالش حوزه معدن و صنایع معدنی

طی ۸ ماه نخست سالجاری رخ داد:

رشد ۱۱۳ درصدی
درآمد فروش فولاد هرزگان

۴۷

راستاد احمد لرحمن لرام جهان معدن

Jahane Madan

ماهنامه علمی، تحلیلی و خبری

شماره پنجاه و نه / آذر ماه ۱۴۰۰

رئیس شورای سیاست گذاری و علمی:

مسلم دریه

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:

نعمت اله شهبازی

مشاور مدیر مسئول:

نوید رضا احمدی

شورای مشورتی:

دکتر بهمن آرمان، عزیزاله عساری، شهناز نوایی، سعید صمدی
هوشنگ اسدی، مهدی رحمانپور، شهرام هاشمی

زیر نظر شورای سردبیری

تحریریه:

معصومه صالحی، آیدا شهبازی، پریسا پور طاهریان، سحر خوشنویس، علیرضا کرمی

گرافیک:

جواد پالایی

عکاس:

مهدی ابراهیمی

امور اداری:

امیر محمدی کرارودی

نشانی:

تهران، میدان هفت تیر خیابان قائم مقام، کوچه سام - پلاک ۵

تلفن: ۸۸۲۹۲۲۲ - ۸۶۰۷۳۶۶۲

پست الکترونیک: jahanemadnanmonthly@gmail.com

وب سایت: www.jahanemadan.com

چاپ: خاتم نو

ناظر چاپ: حسین دشتی

اخبار معدن و صنایع معدنی را

در سایت «جهان معدن» بخوانید

فعالان بخش معدن و صنایع معدنی می توانند اخبار مهم مرتبط با واحد متبوع خود را برای درج در سایت خبری جهان معدن ارسال کنند. علاقمندان می توانند اخبار و گزارش های خود را به آدرس تلگرامی jahanemadnanmonthly@ارسال و در صورت لزوم برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۲۱۸۶۰۷۳۶۶۲ تماس بگیرند. آدرس سایت خبری جهان معدن WWW.JAHANEMADAN.COM است.

دکتر سعد محمدی مدیرعامل «فملی» از دلایل افزایش سرمایه گفت:

رشد ۴ برابری ذخایر معدنی مس طی ۹ سال

۴۸

رئیس خانه معدن ایران به پتانسیل بالای توسعه معدنی نوار مرزی شرق تاکید کرد:

گنج های معدنی در شرق ایران

۳۴

۵+۱ عامل اثرگذار بر عملکرد بخش تولید در چهار سال گذشته شناسایی شد؛

نبض صنعت در نیم دهه اخیر

۸

تحلیلگر ارشد بازارهای بین المللی فولاد و سنگ آهن تحلیل کرد:

چالش ها و راهکارهای تامین سنگ آهن برای طرح جامع فولاد

۲۸

مدیر دفتر برنامه ریزی، فناوری اطلاعات و بودجه سازمان زمین شناسی تحلیل کرد:

چالش حکمرانی در بخش معدن

۲۰

در ۹ ماه امسال رخ داد

جهش تولید و فروش ذوب آهن

۱۵

بر مبنای داده های وزارت صنعت، معدن و تجارت بررسی شد؛

کارنامه دو ثلث تامین مالی تولید

۱۰

یادداشتی از حسین سلاح ورزی
نایب رئیس اتاق بازرگانی ایران

چهار کلمه و پنج غلط

۱۹

یادداشتی از فریال مستوفی
رئیس کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق تهران

چرا سرمایه گذاری در معدن قفل شد؟

۴۵

نعمت‌اله شهبازی
مدیرمسئول

خدمات جدید بورس کالا به بخش تولید

بورس کالای ایران در حالی که نزدیک به دو دهه از عمرش می‌گذرد؛ توانسته جایگاه شایسته‌ای را در اقتصاد ملی به ویژه در بازار سرمایه و حتی در بخش تولید کشور کسب کند و خدمات بسیار خوبی به ذینفعان گوناگون خود ارائه دهد.

شفاف شدن بازار، کشف قیمت منصفانه، حذف رانت های هنگفت ناشی از قیمت گذاری دستوری و سیستم حواله ای، قانونمند شدن معاملات و واقعی شدن عرضه و تقاضا؛ از جمله دستاوردهای عملکرد بورس کالا است که در زمینه بسیاری از کالاهای صنعتی، معدنی، پتروشیمی و کشاورزی توانسته هم برای بخش تولید و هم برای مصرف کنندگان و هم برای نهادهای حاکمیتی و سیاستگذاری در کشور مثرتر باشد. به همین دلیل طی دو دهه گذشته همواره شاهد پذیرش محصولات جدید و افزایش عرضه ها در بورس کالا بوده ایم. ضمن آنکه علاوه بر عرضه محصولات؛ راه اندازی و عرضه قراردادهای مشتقه و انواع اوراق نیز در این بورس در حال گسترش و توسعه است.

در همین راستا و در تازه ترین اقدام، با توجه به سابقه درخشان و موفقیت آمیز عرضه و معامله انواع مس و مقاطع فولادی در تالار بورس کالای ایران؛ در اوایل آذر ماه معاملات آتی مس کاتد، معاملات گواهی سپرده مس کاتد و گواهی سپرده میلگرد با حضور وزیر صنعت، معدن و تجارت، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و مدیران ارشد بازار سرمایه در این بورس راه اندازی و عملیاتی شد. بورس کالای ایران طی سال های گذشته

در راستای توسعه ظرفیت های بازار سرمایه و ارائه خدمات بیشتر به بخش تولید کشور نسبت به طراحی و راه اندازی ابزارهای مالی نوین اقدام کرده است که علاوه بر تنوع بخشی به روش های معاملاتی؛ می تواند به تقویت روند تامین مالی بخش تولید و استفاده روز افزون آحاد جامعه از ظرفیت های سرمایه گذاری در بورس نیز منجر شود.

عملکرد موفقیت آمیز بورس کالا طی دو دهه گذشته موجب شده است دولت نیز بیش از پیش از این بستر برای توسعه سرمایه گذاری و تولید و حتی بهبود نظام توزیع کالاهای پایه و حساس در کشور استفاده کند.

به گفته وزیر صمت برای مدیریت بازار کشور؛ بستر بورس کالا انتخاب شده و ابزارهای مختلفی در این بازار قابل اعمال است و باید ضوابطی برای تنظیم بازار قرار داد تا قابلیت اجرایی داشته باشند.

به گفته وی برای مدیریت بازار ۲۵ ابزار تعریف شده است که دو ابزار آن عملیاتی شده اند. این ابزارها علاوه بر اینکه به حاکمیت، قدرت مدیریت می دهد؛ به تولید کنندگان و مصرف کنندگان نیز این امکان را می دهد که برای آینده خود برنامه ریزی کنند.

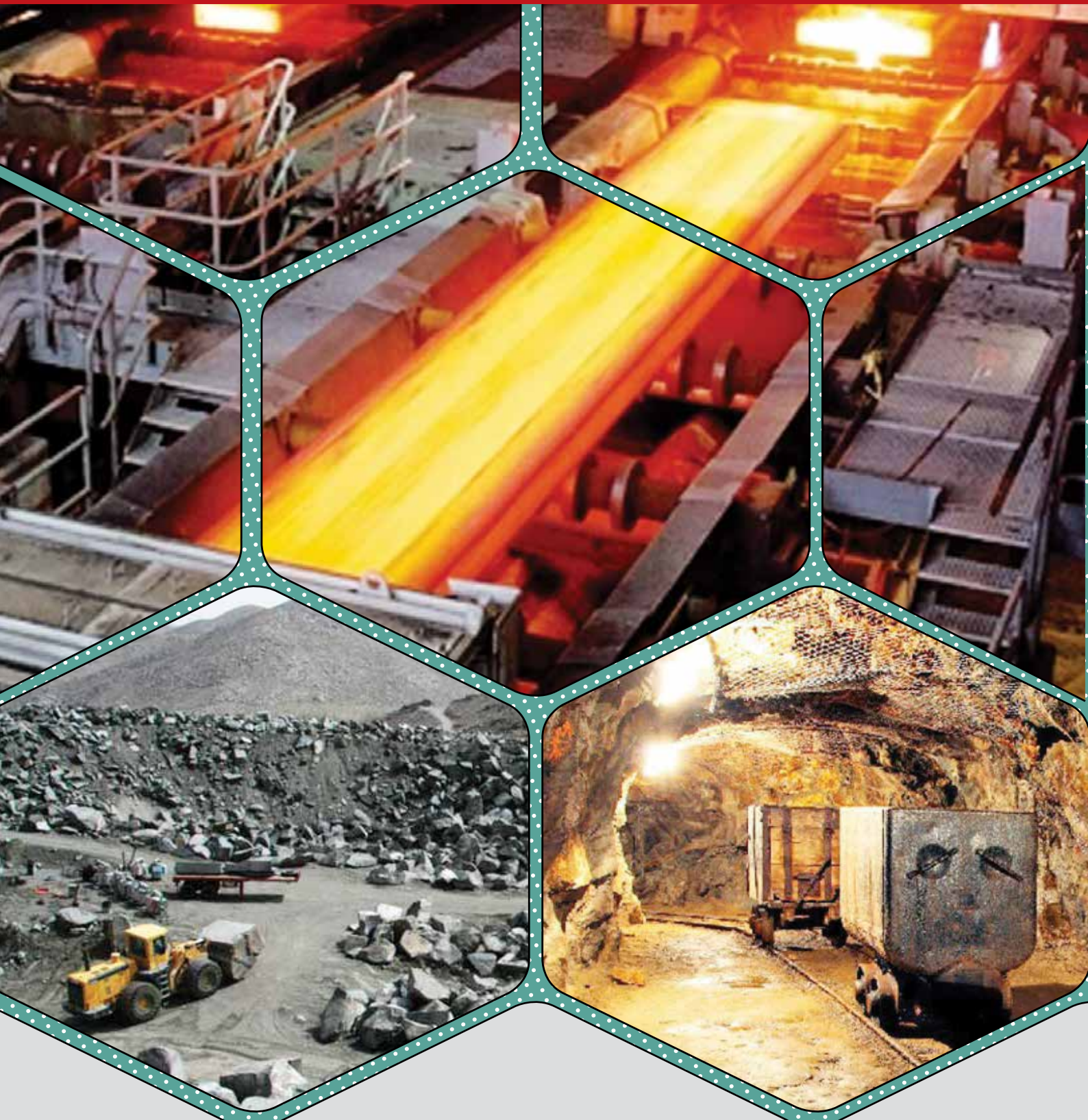
طبق اظهارات وزیر صمت؛ برای بیش از ۳۰ کالا سهمیه بندی اعمال شده بود که در مورد ۲۰ کالا این سهمیه بندی حذف شده است. این موضوع در مورد بازار ورق، نتایج خود را نشان داد و در یک روز شاهد معامله ۳۰۰ هزار تن ورق فولادی بودیم که به دنبال آن کاهش دو هزار تومانی قیمت در این معامله رخ داد.

دکتر فاطمی امین همچنین وعده داد: حتماً برای توسعه بخش معدن از ابزار بازار سرمایه استفاده خواهیم کرد. به طور مثال در معدن مس جانچا سرمایه گذار انتخاب شده است، اما شرط گذاشتیم که باید ۳۰ درصد سهام معدن به مردم واگذار شود. همچنین برای معادن بزرگ یک معدن و معادن کوچک چندین معدن به صورت یک جا به سرمایه گذاران و بازار سرمایه واگذار می شود.

دکتر پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی نیز در آئین افتتاح معاملات آتی مس و معاملات گواهی سپرده مس و میلگرد با تاکید بر اینکه بازار سرمایه از قیمت گذاری دستوری همواره رنج می برد، گفت: اقدامات وزیر صمت در حوزه بازنگری در امر قیمت گذاری دستوری به خصوص در مورد خودرو قابل تقدیر است.

بدون تردید نگاه مثبت و حمایتی دولت و مجلس در قبال بازار سرمایه و به ویژه بورس کالای ایران (که متأسفانه در گذشته در برخی مواقع از آن محروم بوده و حتی مورد هجمه و حملات غیرمنطقی دولتمردان و مجلسیان قرار گرفته است)؛ امروز فرصت بسیار ارزشمند و ذی قیمتی است و مدیران بازار سرمایه باید قدر دان این رویکرد در دولت و مجلس باشند و سعی کنند با افزایش همکاری و تعامل با نهادهای سیاستگذار و متولی تولید در کشور؛ موجب رشد و توسعه کمی و کیفی فعالیت بورس کالا و نقش آفرینی هر چه بیشتر آن در اقتصاد ملی و بهره مندی همه ذینفعان از این نهاد مالی شوند.

چالش‌های حکمرانی در بخش معدن

سید رضا فاطمی وزیر صنعت، معدن و تجارت اعلام کرد: شرط واگذاری ۳۰ معدن بزرگ

سید رضا فاطمی امین وزیر صمت در برنامه گفت و گوی ویژه خبری گفت: با همکاری وزارت صمت و بورس کالا، ۲۵ ابزار که عموماً جدید هستند برای ایجاد ثبات و کاهش هزینه های تولید بکار گرفته می شود.

فاطمی امین با اشاره به اینکه با وزارت نفت و دستگاه های مختلف هماهنگ خواهیم بود و به نوعی حذف بارانه های پنهان اتفاق خواهد افتاد، گفت: معدن کوچک از بهره مالکانه سهمی ندارند، عمده پولی که گرفته می شود از معدن بزرگ است و این گونه نیست که به معدن کوچک فشاری از این ناحیه وارد شود. فاطمی امین ادامه داد: هفته آینده نشست سرمایه گذاری را خواهیم داشت که بیش از ۲۴۰ پروژه سرمایه گذاری که سودآوری مناسبی دارند با سرمایه گذاران مطرح خواهد شد و تعدادی از این پروژه ها معدنی است؛ به طور مشخص یک مدل سرمایه گذاری را تعریف کردیم و هفته آینده برای اطلاع مردم منتشر خواهد شد.

او افزود: در بخش تامین به دنبال این هستیم تا کالاهای ضروری با قیمت مناسب و به اندازه مورد نیاز تولید شوند، همچنین در نظام توزیع در تلاشیم تا بتوان کالاهای را به صورت مناسب و بدون گران فروشی توزیع کرد. به اعتقاد وزیر صنعت، معدن و تجارت، در بخش تامین، تامین مواد اولیه، هزینه

و تغییر آن یکی از دغدغه های واحدهای تولیدی است که تلاش های لازم برای رفع آن در حال انجام است. وی با اشاره به اینکه برای معادن بزرگی که بسیار سود آور هستند مانند مس و سنگ آهن قاعده گذاشته ایم خاطر نشان کرد: برای معادن بزرگ و ۳۰ معدنی که از هفته آینده مزایده آنها برگزار خواهد شد، برنده مزایده مقید می شود تا حداقل ۳۰ درصد از سهم را به مردم واگذار کند.

۹۰ پروژه در بخش صنعت، معدن و تجارت

وی به برنامه های وزارت صمت در بخش صنعت، معدن و تجارت اشاره کرد و گفت: در سه ماه گذشته، ۹۰ پروژه را در وزارت صمت تعریف کردیم که تا سال آینده به کمک آنها ساختار کاملاً متفاوتی را در بخش صنعت، معدن و تجارت شاهد خواهیم بود. فاطمی امین افزود: تا پایان سال جاری ۳۰ پروژه به پایان می رسد و این نوید داده می شود که تا سال آینده بسیاری از مشکلات حاکم در بخش صنعت، معدن و تجارت برطرف خواهد شد.

ایجاد ثبات در بازار فولاد

به کمک بورس کالا

وزیر صنعت، معدن و تجارت در خصوص پروژه های مدنظر مربوط به اصلاح ساختار بازار کالاهای پایه مانند سیمان، فولاد، قیر، مواد پتروشیمی و دیگر مواد اولیه، گفت: فولاد از جمله کالاهایی است که

قیمت آن در حوزه ساختمان و لوازم خانگی تاثیر گذار است. وی ادامه داد: در دو هفته گذشته شاهد ایجاد التهاباتی در قیمت ارز بودیم و قیمت ها با تغییراتی قابل ملاحظه همراه بودند، این در حالیست که در بازار فولاد شاهد ثبات قیمتی بودیم. فاطمی امین ایجاد ثبات در اقتصاد کشور را اقدامی مهم عنوان کرد و گفت: ایجاد ثبات در بازارها با کمک بورس کالا و از طریق طراحی ۲۵ ابزار که عموماً جدید هستند، صورت خواهد گرفت.

بورس کالا ابزارهای قاعده گذاری

در اختیار ما قرار می دهد

وی در این خصوص تصریح کرد: عرضه خارج از بورس کالا قابل قاعده گذاری نیست اما بورس کالا ابزارهای قاعده گذاری و قابل اجرا در اختیار ما قرار می دهد که می تواند در تنظیم بازار به ما کمک کند.

اقتصاد نه دستوری باشد و نه رها شود

وزیر صنعت، معدن و تجارت با تاکید بر اینکه اقتصاد نباید دستوری باشد، گفت: اما نباید رها نیز شود و حد وسط و نقطه کلیدی این است که ضوابط برای مدیریت و تنظیم بازار داشته باشیم که یکی از ابزارهای آن همین بورس است.

فاطمی امین افتتاح معاملات آتی مس و معاملات گواهی سپرده و میلگرد در بورس کالا را ۲ تا از ابزارها در این حوزه دانست و ادامه داد: این ابزارها باعث

شفافیت، اعمال حکمرانی و تنظیم گری می شود و به صنعت در خصوص تأمین مواد اولیه کمک می نمایند.

شفافیت معاملات و بستر سازی

برای تولید با ابزارهای بورسی

وی همچنین اضافه کرد: علاوه بر شفافیت معاملات و بستر سازی برای سیاست گذاری در معاملات، ظرفیت خوبی برای تولید نیز این ابزارها به وجود می آورند.

وزیر صنعت، معدن و تجارت در ادامه با اشاره به حذف ۲۰ گروه از ۳۰ گروه کالایی سبیه بندی، گفت: تورم تولیدکننده کاهش یافت که نوید بخش کاهش تورم مصرف کننده است و در بازار موثر خواهد بود.

شرط واگذاری ۴۰ درصد از سهام معدن

جانجا به مردم برای برنده مزایده

فاطمی امین با اشاره به دو خبر خوب در حوزه معدن نیز افزود: معدن مس جانجا به مزایده گذاشته شده است و یکی از شروط برنده مزایده این است که ۴۰ درصد از سهام این معدن را به مردم واگذار کند که این بهترین نوع سرمایه گذاری است.

وی در این خصوص اضافه کرد: در این نوع سرمایه گذاری توزیع ثروت رخ خواهد داد و فرصت های سرمایه گذاری برای مردم فراهم می شود و پول های سرگردان به این سمت می رود.

وزیر صنعت، معدن و تجارت ادامه داد: این کار از آذرماه شروع شده است و در دی ماه سه بسته معدنی و بهمن ماه ۶ بسته معدنی را برای سرمایه گذاری به مزایده می گذاریم؛ همچنین معادن کوچک باید در قالب چند معدن در کنار هم در یک بسته عرضه شوند.

وزارت صمت مجاز به واگذاری معادن

از طریق سازوکار بورسی است

فاطمی امین همچنین اعلام کرد: بر اساس تبصره ۷ بودجه وزارت صمت مجاز به واگذاری معادن از طریق سازوکار بورس است.

وی همچنین در خصوص تغییر ساختار و توجه به حوزه تجارت خارجی در ساختار جدید، گفت: سازمان توسعه تجارت را با استقلال و اختیارات ویژه تعریف کردیم، صندوق ضمانت صادرات ایران، دفتر مقررات صادرات و واردات و شرکت بین المللی نمایشگاه ایران را به این سازمان واگذار کردیم.

حذف امضاهای طلایی

وزیر صنعت، معدن و تجارت با تاکید بر اینکه

تاکنون از این تعداد، ۱۵ ابزار عملیاتی شده اند و چهار ابزار دیگر طی هفته آینده عملیاتی خواهند شد، افزود: به کارگیری این ابزارها در بورس کالا باعث شد تا مواد اولیه بدون هیچ گونه امضای طلایی در بازار در اختیار تولیدکنندگان قرار گیرد. وی اظهار داشت: از ۳۰ گروه کالایی که سهمیه بندی بودند، ۲۰ گروه حذف شدند و کالا بدون سهمیه در اختیار مصرف کنندگان قرار گرفت و هیچ گونه مشکلی نیز ایجاد نشد.

آغاز قراردادهای بلندمدت

فاطمی امین از آغاز قراردادهای بلندمدت خبر داد و گفت: تولیدکننده ای که به دنبال مس، ورق، آلومینیوم و ... است، از دو هفته گذشته قادر به خرید برای بهمن ماه بود، تولیدکننده با این اقدام اطمینان خاطر دارد که در زمان تولید برخوردار از مواد اولیه خواهد بود.

وزیر صنعت، معدن و تجارت به ۲ کارکرد قراردادهای بلندمدت در بورس کالا اشاره کرد و گفت: تولیدکننده با کمک این ابزار سبب ایجاد التهاب در بازار نمی شود و دیگر با خرید مواد اولیه زودتر از موعد مقرر و ایجاد تقاضای مازاد باعث افزایش قیمت ها در بازار نخواهد شد. به گفته وی، با قراردادهای بلندمدت علاوه بر کاهش هزینه تمام شده، فشار تقاضای مازاد از سر بازار برداشته می شود.

ابزاری جدید به نام عرضه تلفیقی

وی به عرضه تلفیقی در بورس کالا اشاره کرد و گفت: دو هفته گذشته شاهد اتفاقی مهم در بورس کالا بودیم، در ورق فولاد ۱۰ میلیون

تن مصرف داخل داریم که از این میزان هشت میلیون تن تولید و دو میلیون تن واردات صورت می گیرد. فاطمی امین تاکید کرد: این امر زمینه ساز ایجاد برخی از رانت ها در بازار بود و چنین شبهاتی در بازار ایجاد شد که هشت میلیون تن تولید داخلی در اختیار چه گروهی قرار می گیرد. وزیر صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه ابزار تلفیقی از جمله ابزارهایی است که در این راستا مورد استفاده قرار گرفت، گفت: این برنامه را در دستور کار قرار دادیم تا تولیدکنندگانی که سهم بزرگی را از بازار به خود اختصاص داده اند، نسبت به کسری نیاز اقدام به واردات کنند، در نهایت سبدی را تشکیل دهند و یکباره با قیمتی پایین تر از نرخ های خارجی اقدام به عرضه کنند. وی ادامه داد: در همین زمینه در یک روز ۳۰۰ هزار تن فولاد عرضه شد و قیمت ورق فولاد از ۲۱ هزار تومان به ۱۹ هزار تومان رسید، بنابراین با این ابزار ضمن حذف سهمیه بندی زمینه کاهش قیمت ها فراهم شد.

آغاز راه اندازی معاملات آتی

کالاهای صنعتی

فاطمی امین در ادامه سخنان خود از راه اندازی معاملات آتی کالاهای صنعتی از هفته آینده خبر داد. وزیر صنعت، معدن و تجارت در پایان با بیان اینکه با اقدامات به کار گرفته شده در حال دستیابی به ثبات در بازار کالاهای موردنظر هستیم، گفت: این اتفاق برای تولیدکننده امری مهم تلقی می شود و از طرف دیگر با کاهش هزینه ها و بهره وری، قیمت تمام شده کاهش پیدا می کند.

در سه ماه گذشته،

۹۰ پروژه را در

وزارت صمت

تعریف کردیم که

تا سال آینده به

کمک آنها ساختار

کاملاً متفاوتی را

در بخش صنعت،

معدن و تجارت

شاهد خواهیم بود.

فاطمی امین افزود:

تا پایان سال جاری

۳۰ پروژه به پایان

می رسد و این نوید

داده می شود که تا

سال آینده بسیاری

از مشکلات حاکم

در بخش صنعت،

معدن و تجارت

برطرف خواهد شد.

۱+۵ عامل اثر گذار بر عملکرد بخش تولید در چهار سال گذشته شناسایی شد؛

نبض صنعت در نیم دهه اخیر

چرا شرایط صنعت در نیمه دوم دهه ۱۳۹۰ بی ثبات شد؟ گزارش مرکز پژوهش های مجلس نشان می دهد، پنج موضوع حیاتی و یک عامل مهم در زمین گیر شدن صنعت در نیمه دوم دهه ۱۳۹۰ اثر گذار بوده اند. «نوسانات نرخ ارز»، «تامین ناکافی مواد اولیه»، «تولید صنعتی در سطحی پایین تر از نقطه اقتصادی و صرفه مقیاس»، «کمبود نقدینگی» و «کاهش قدرت خرید مردم و افت تقاضای داخلی» پنج معضل صنعت کشور طی چهار سال گذشته بودند که در نبود یک عامل حیاتی، یعنی فقدان استراتژی توسعه صنعتی به باخت تولید در فاصله سال های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ دامن زدند.

مرور آمارهای تامین مالی، واردات، صادرات، سرمایه گذاری و مجوزدهی به مهم ترین بخش های صنعت کشور نشان می دهد، نزولی شدن تشکیل سرمایه در فاصله سال های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ که دولت دوازدهم مستقر بود، شدت گرفته و اقدامات نهادهای مختلف نتوانسته است ضربه گیر مشکلات به وجود آمده در بخش صنعت باشد. با مرور این گزارش می توان چکیده این دوره را در قالب یک تصویر کلان ارائه کرد؛ تصویری که از یکسو صنعت را با مشکلات بسیار که عمدتاً در نتیجه تحریم شدت گرفته اند، نشان می دهد و از سوی دیگر، ناتوانی تولیدکنندگان داخلی را در پاسخگویی به نیازها از طریق داخلی سازی و افزایش عمق ساخت داخل به نمایش می گذارد.

گزارش بازوی پژوهشی مجلس با استناد به آمارهای حسابداری ملی از افت ۵۵ درصدی سهم ارزش افزوده بخش صنعت و نزول آن از ۴۵/۶ درصد در سال ۱۳۹۶ به ۴۰/۷ درصد در سال ۱۳۹۹ خبر داده که خود گویای کاهش نقش این بخش در اقتصاد ایران در این دوره زمانی است. افت ۳۳ درصدی ارزش دلاری کالاهای صادراتی ایران شاهد دیگری است که در متن گزارش به آن به عنوان نشانه نزول بخش صنعت استناد شده است. شواهد موجود نشان می دهد، ارزش کالاهای صادراتی ایران از ۴۵۲ دلار در هر تن در سال ۱۳۹۲ به ۳۰۸ دلار در هر تن در سال ۱۳۹۹ تنزل یافته است. این وضعیت که بنا به ادعای کارشناسان مرکز پژوهش های مجلس، در نتیجه سوءمدیریت در اقتصاد و صنعت یا همان فقدان استراتژی توسعه صنعتی رخ داده، زمینه باخت

فقدان استراتژی توسعه صنعتی و مشخص نبودن نقشه راه آن، از جمله دلایل تمرکز توسعه صنعتی کشور بر تولید محصولات با ارزش افزوده پایین است؛ به طوری که ساختار صنعتی کشور بر مبنای رشته فعالیت های منبع محور طی سال های مورد بررسی تغییری نداشته و سهم غالب سبد صادرات غیر نفتی کشور را محصولات پایه شیمیایی و معدنی به خود اختصاص داده اند. اما فارغ از مشکل اساسی نبود استراتژی توسعه صنعتی و معدنی کشور، ارزیابی عملکرد بخش صنعت، معدن و پتروشیمی، نتایج ذیل را دربردارد.

اولاً از بعد شاخص های کلان، مساله ارزش افزوده پایین ایجادشده در بخش صنعت یک مساله است. در این زمینه، گزارش صراحتاً با نمایش اعداد و ارقام، از کم توجهی به اجرای تکالیف می گوید. طبق قانون برنامه ششم توسعه، مقرر شده است که متوسط رشد سالانه ارزش افزوده بخش صنعت در دوره برنامه ششم توسعه معادل ۹/۳ درصد باشد؛ این در حالی است که متوسط رشد سالانه ارزش افزوده این بخش طی سال های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹، برابر منفی ۲/۸ درصد بوده است.

بخش صنعت را در نیمه دوم دهه ۹۰ فراهم کرده است. گزارش یادشده البته با اذعان به برخی توفیقات این بخش، از جمله رشد تولید در چهار صنعت لوازم خانگی، پتروشیمی، دارو و صنایع پایین دست یادآور می شود، در دوره مذکور نقش صندوق های ضمانتی و بیمه ای در عدم اجرای وظایف خود برای حمایت از تولید و صادرات در صنعت پررنگ بوده، ضمن اینکه سیاستگذار در توجه به مباحث آمایش سرزمین و لزوم تهیه نقشه توسعه صنعتی غفلت کرده است.

توصیه گزارش این است که با هدف افزایش تحقیق و توسعه در بنگاه های صنعتی و بهبود ابعاد صرفه مقیاس تولید در این واحدها، از ظرفیت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی استفاده شود. این توصیه مفید به نظر می رسد، اما شاید در برابر تعدد مشکلات بخش صنعت قادر به پاسخگویی یا تحقق نباشد.

یکی از مشکلات اساسی بخش صنعت و معدن کشور، فقدان نقشه راه و استراتژی توسعه صنعتی برای حرکت هماهنگ این بخش ها در چارچوب مشخص به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر است.

از بعد تولید هم وضعیت چندان مطابق دلخواه طی نشده است. گزارش تصریح می‌کند، مقایسه مقدار تولید برخی از کالاهای صنعتی کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۶ گویای کاهش بود. روند تولید انواع خودروی سواری و کامیون کشنده در کشور است. نوسانات شدید نرخ ارز، مداخله دولت در قیمت‌گذاری، تامین ناکافی مواد اولیه، اقتصادی نبودن اندازه بنگاه‌های تولیدی کشور و کمبود نقدینگی و کاهش قدرت خرید مردم از جمله دلایل کاهش میزان تولید محصولات مختلف است. به نظر می‌رسد، استفاده از ظرفیت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی، به‌ویژه ماده «۱۵» با تشویق به مشارکت آن و تسریع در تدوین آیین‌نامه رویکرد تجمیع توان فنی، مالی، تسهیلاتی و اعتباری و شکل‌گیری کنسرسیوم‌ها در رفع مشکل اقتصادی نبودن اندازه واحدهای تولیدی موثر باشد.

از بعد سرمایه‌گذاری و اشتغال نیز می‌توان نقدهای بسیاری به عملکرد چهارساله بخش صنعت وارد کرد. از سال ۱۳۹۷ به بعد، به دلیل شرایط خاص کشور و شرایط تورمی موجود، میزان سرمایه‌گذاری برای ایجاد واحد تولیدی بیش از دو برابر متوسط سال‌های قبل از آن افزایش یافته است، این در حالی است که میزان اشتغال‌زایی هر واحد تولیدی تفاوت چندانی نداشته است. علت این امر، ایجاد و توسعه صنایع بزرگ نظیر شرکت‌های پالایشی نفت و گاز و واحدهای پتروشیمیایی است که با وجود دارا بودن مزیت صنایع بزرگ، به‌رغم سرمایه‌گذاری به میزان زیاد، اشتغال‌زایی مستقیم کمی دارند.

ترکیب کالاهای وارداتی نیز بخش دیگری از بحران حاکم بر بخش صنعت در دوره زمانی چهار سال گذشته را به نمایش می‌گذارد. طیف وسیعی از گزارش‌های حال و گذشته رسمی از نیاز جدی بخش صنعت به مواد اولیه حکایت دارد؛ موضوعی که متأسفانه به اندازه کافی در دوره تحریم وارد نشده و موجب شده است تا صنایع داخلی نتوانند شکاف بزرگ ممنوعیت واردات بیش از ۲۵۰۰ قلم کالا را پر کنند. شواهد موجود از وضعیت واردات اقلام مختلف نشان می‌دهد، کشور حد فاصل سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ شاهد افت ۷۵ درصدی کالاهای مصرفی وارداتی بوده که باید در صنایع داخلی تولید می‌شد، اما صنایع در همین دوره تنها ۲/۲ درصد قطعات واسطه‌ای بیشتری وارد کردند. براین مبنا می‌توان کمبود کالا و شدت گرفتن تقاضاهای واسطه‌ای در سال‌های اخیر را این‌گونه تفسیر کرد؛ طی سال‌های گذشته تورم به طور میانگین سالانه ۴۰ درصد رشد داشت و همزمان واردات و رشد اقتصادی تنزل یافت. در این دوره به‌رغم کاهش چشمگیر واردات مواد مصرفی به میزان ۷۵ درصد، میزان واردات کالاهای

واسطه‌ای که نقش مواد اولیه و تامین‌کنندگی برای صنایع را دارند و برای پوشش تقاضای موجود به‌شدت در کشور موردنیازند، تنها ۲/۲ درصد رشد داشته است. بنابراین تفسیری که می‌توان از آمارهای گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس کرد، به این ترتیب است که با توجه به کمبود کالا در کشور، افزایش نرخ بسیاری از محصولات طبیعی بوده است.

نکته دیگری نیز در آمار واردات کشور نهان است. گزارش می‌گوید، در این مدت کشور شاهد کاهش واردات کالاهای سرمایه‌ای به میزان ۳۵ درصد بوده که در کنار روند کاهش‌ی شدن شاخص تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به قیمت ثابت طی سال‌های مذکور، مؤید کاهش سرمایه‌گذاری جدید در صنعت است. در همین خصوص، روند کاهش‌ی شاخص تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به قیمت ثابت در سال‌های اخیر و کاهش ۱۴ درصدی آن در سال ۱۳۹۹ نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۶، حاکی از عدم توسعه ظرفیت‌های جدید برای افزایش تولید و رشد اقتصادی در دوره‌های بعد است. این دو نزول از خالی شدن رمق بخش صنعت برای رشد صنعتی طی سال‌های آتی خبر می‌دهد. نکته تلخ‌تر این است که گزارش تأکید دارد، هزینه ایجاد واحدهای صنعتی و توسعه آنها در دوره زمانی مذکور افزایش یافته است که این موضوع اثر واضحی بر توسعه صنایع در بخش‌های مختلف و رشته‌فعالیت‌های صنعتی طی سال‌های آتی خواهد گذاشت.

در این بین، تزریق تسهیلات شبکه بانکی به بخش تولید و نیز تسهیلات دو طرح رونق تولید و تبصره ۱۸ نیز نتوانسته در پوشش شکاف تشکیل سرمایه کمک‌رسان باشد. برای نمونه از کل مبلغ اعتبارات ۲۰ هزار و ۱۲۹ میلیارد تومانی پیش‌بینی‌شده با

قدرالسهم یکسان منابع صندوق توسعه و اعتبارات بانکی که برای اجرای برنامه‌های تولید و اشتغال در نظر گرفته شده است، طبق تبصره بودجه‌های سنواتی، طی سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹، مبلغ ۱۰ هزار و ۷۲۵ میلیارد تومان قرارداد منعقد شده که ۶ هزار و ۴۹۶ میلیارد تومان از آن پرداخت شده است. این امر به معنی تامین حدود ۳۲ درصدی نیازهاست که با فرض تحقق کامل قراردادهای منعقد تا پایان آبان‌ماه ۱۳۹۹ حدود ۵۳ درصد منابع تخصیص یافته است.

بخشی از گزارش به انتقاد از صندوق‌های ضمانتی و بیمه‌ای پرداخته و نوشته است: پرواضح است که اثربخشی اتخاذ سیاست افزایش سرمایه صندوق‌ها منوط به ارزیابی دقیق عملکرد آنها در ارتباط با مواردی نظیر سود یا زیان ایجاد شده یا میزان نكول اعتبارات صندوق‌ها در سال‌های گذشته است که در مورد صندوق‌های بررسی‌شده در گزارش، اطلاعات صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک ایران در دسترس بود که عملکرد نامناسب نسبت وصول مطالبات به خسارات پرداختی ۵۴ درصدی را داشته است. درمجموع با توجه به بررسی عملکرد بند «خ» ماده ۴۶ قانون برنامه ششم در خصوص حمایت از صندوق‌های ضمانتی و بیمه‌ای، به‌رغم ارائه گزارش‌هایی از سوی صندوق‌های مورد بررسی با موضوع نیاز به افزایش سرمایه برای پوشش افزایش چندبرابری تقاضا نسبت به سرمایه فعلی آنها، با وجود افزایش سرمایه برخی از صندوق‌ها، اقدام موثری متناسب با افزایش حجم فعالیت‌ها و با لحاظ نقش مهم این صندوق‌ها در توسعه موثر صادرات و تامین امنیت مالی تولیدکنندگان و صادرکنندگان و پر کردن خلأ تحریم‌های بانکی صورت نگرفته است.

بر مبنای داده‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت بررسی شد؛

کارنامه دو ثلث تامین مالی تولید

بررسی کارنامه تامین مالی اقتصاد در شبکه بانکی طی سال جاری نشان می‌دهد، در هشت‌ماه منتهی به آبان ۱۴۰۰ با رشد ۶۵ درصدی، به واحدهای اقتصادی سراسر کشور ۱۷۲۷ هزار میلیارد تومان تسهیلات تزریق شده است. اعطای وام به کسب و کارها در سال جاری در حالی رشد چشمگیری داشته که سال گذشته تا پایان هشت‌ماه منتهی به آبان ۱۳۹۹ در مجموع ۱۰۴۳ هزار میلیارد تومان وام به همه بخش‌های اقتصاد پرداخت شده بود. مرور کارنامه شبکه بانکی در سال جاری نشان می‌دهد، تا پایان آبان‌ماه ۱۴۰۰ بیش از ۵۱۵ هزار میلیارد تومان تسهیلات به بنگاه‌های دو بخش صنعت و معدن اعطا شده که گویای سهم ۹/۲۹ درصدی تولید از وام‌های بانکی است. این عدد در حالی رشد ۶۹ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال گذشته تجربه کرده است که در هشت‌ماه منتهی به آبان ۱۳۹۹ در مجموع ۳۰۴ هزار میلیارد تومان تسهیلات به تولیدکنندگان دو بخش صنعت و معدن پرداخت شده بود؛ عددی که از سهم ۲۹ درصدی بخش تولید از کل تسهیلات پرداختی شبه‌بانکی حکایت دارد.

یکی از نکات جالب درباره سهم بخش تولید از وام‌های بانکی، میزان سرمایه در گردش است. ارقامی که وزارت صمت اعلام کرده است نشان می‌دهد، از کل ۵۱۵ هزار میلیارد تومان، بیش از ۷۸ درصد یا معادل ۴۰۶ هزار میلیارد تومان سهم

نمرات تامین مالی تولید تا پایان آبان ۱۴۰۰ منتشر شد. بنگاه‌های تولیدکننده در این مدت نسبت به مدت مشابه سال قبل از شبکه بانکی تسهیلات بیشتری دریافت کرده‌اند، اما به دلیل صرف عمده این منابع برای سرمایه در گردش که حدود ۷۹ درصد کل تسهیلات را تشکیل می‌دهد، مساله تقویت بنیه تولید و رشد تشکیل سرمایه در بخش صنعت به فراموشی سپرده شده است.

شواهد موجود برگرفته از آمارهای وزارت صنعت، معدن و تجارت و بانک مرکزی نشان می‌دهد، تامین مالی بخش صنعت و معدن تنها در حد رفع امور جاری است و به رشد ملموس تشکیل سرمایه بخش تولید منجر نشده است. از آنجا که منابع مالی دو طرح تبصره «۱۸» و تسهیلات رونق تولید عمدتاً به استان‌های معدودی تزریق می‌شود، دست طیف وسیعی از واحدهای تولید در استان‌های کشور از دسترسی به منابع مالی دور مانده است. در حالی عطش واحدهای تولید برای سرمایه در گردش با هر بار جهش تورم شدت می‌گیرد که این موضوع موجب خواهد شد، توان بنگاه‌ها برای تجهیز و خرید ماشین‌آلات که روی بنیه صنایع برای نوآوری و بهره‌وری اثر می‌گذارد، تضعیف شود.

مرور کارنامه

شبکه بانکی

در سال جاری

نشان می‌دهد،

تا پایان آبان‌ماه

۱۴۰۰ بیش از

۵۱۵ هزار میلیارد

تومان تسهیلات

به بنگاه‌های دو

بخش صنعت و

معادن اعطا شده

که گویای سهم ۹/

۲۹ درصدی تولید

از وام‌های بانکی

است. این عدد

در حالی رشد ۶۹

درصدی را نسبت

به مدت مشابه

سال گذشته

تجربه کرده است

که در هشت‌ماه

منتهی به آبان

۱۳۹۹ در مجموع

۳۰۴ هزار میلیارد

تومان تسهیلات

به تولیدکنندگان

دو بخش صنعت

و معدن پرداخت

شده بود

تولید قسار دارد. زنجان با ۸۸۴ میلیارد تومان و قم با ۸۰۹ میلیارد تومان در رده‌های بعدی بازیگران اصلی دریافت وام در طرح تسهیلات رونق تولید قرار دارند. بررسی‌ها نشان می‌دهد، این پنج استان که عموماً از صنعتی‌ترین بخش‌های کشور هستند، به‌تنهایی ۴۶ درصد کل تسهیلات این طرح را به خود اختصاص داده‌اند.

نکته جالب توجه در این طرح، سهم صفر درصدی خراسان شمالی و سیستان و بلوچستان از منابع تزریق شده به تولید است که جای تامل و پرسش بسیار دارد. در طرح تبصره «۱۸» نیز در هشت‌ماه منتهی به آبان ۱۴۰۰ در مجموع عددی بالغ بر ۲۰۱۵ میلیارد تومان تسهیلات به ۲۲۸ درخواست مختلف تزریق شده است.

مجموع درخواست‌های تولیدکنندگان واصله به بانیان این طرح ۵۱۱ مورد بوده که به حدود ۴۴ درصد آنها پاسخ داده شده است. در بین استان‌های ۳۱ گانه، پنج استان اصفهان، آذربایجان شرقی، کرمان، قزوین و زنجان بیشترین تسهیلات را از مجرای طرح تبصره ۱۸ دریافت کرده‌اند. اصفهان با ۴۴ درصد درخواست و دریافت حدود ۵۴۸ میلیارد تومان در رده نخست استان‌های دریافت‌کننده وام از طرح تبصره ۱۸ قرار دارد و به‌تنهایی ۲۷ درصد منابع این طرح را جذب کرده است. آذربایجان شرقی نیز با ۳۰ درصد درخواست و ۱۶۹ میلیارد تومان وام دریافتی در رده دوم طرح تبصره ۱۸ قرار دارد. کرمان سومین استانی است که در این طرح موفق شده سهم بالایی از جذب منابع را از مجرای هفت درخواست و ۱۴۳ میلیارد تومان وام رقم بزند. قزوین هم چهارمین استانی است که با هشت طرح و ۱۴۰ میلیارد تومان در رده بعدی برندگان جذب منابع از طرح تبصره ۱۸ قرار دارد. زنجان نیز به عنوان پنجمین استان برنده، با هفت طرح، حدود ۱۰۴ میلیارد تومان وام را از این طرح جذب بخش تولید خود کرده است. نکته جالب‌تر این‌که ۵۴ درصد کل تسهیلات این طرح در همین پنج استان توزیع شده است، در حالی که به ۲۶ استان، مناطق آزاد و جنوب کرمان کمتر از ۴۶ درصد تسهیلات تزریق شده در این طرح طی هشت‌ماه منتهی به آبان ۱۴۰۰ رسیده است.

سرمایه در گردش بوده که گویای رشد شتابان نیاز بنگاه‌های اقتصادی به تسهیلات بر اثر افزایش شدید نرخ تورم و تشدید نوسانات ارزی است؛ موضوعی که اثر خود را روی بهای مواد اولیه، هزینه نیروی انسانی و هزینه‌های دیگر بنگاه گذاشته و نیاز فعالان اقتصادی به وجوه نقد را تشدید می‌کند. صحت این وضعیت وقتی مشخص می‌شود که آمار هشت‌ماه ۹۹ از تزریق حدود ۲۲۷ هزار میلیارد تومان تسهیلات به بخش‌های صنعت و معدن حکایت دارد؛ عددی که از سهم حدود ۷۴ درصدی سرمایه در گردش از کل تسهیلات تزریق شده به بخش تولید خبر می‌دهد.

بررسی بیشتر اعداد و گزارش وزارت صمت و بانک مرکزی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹ نشان می‌دهد، از کل تسهیلات تزریق شده به بخش‌های صنعت و معدن، تنها ۹۸ هزار میلیارد تومان سهم تشکیل سرمایه بوده است.

به این ترتیب کمتر از ۲۰ درصد کل تسهیلات پرداختی به صنعت و معدن راهی یکی از دو بخش توسعه و ایجاد در واحدهای صنعتی شده و بقیه صنعت را تقویت کرده است. این عدد سال گذشته تا پایان آبان ۱۳۹۹ بیش از ۶۹ هزار میلیارد تومان بود که ۲۷ درصد کل تسهیلات پرداختی به بخش صنعت و معدن را شامل می‌شد. به این ترتیب می‌توان نتیجه گرفت، به‌رغم افزایش تزریق پول به صنعت در هشت‌ماه منتهی به آبان ۱۴۰۰، روند تقویت پایه‌های تولید از مجرای تشکیل سرمایه رشد چندانی نداشته و حتی با کاهش سهم روبه‌رو شده است؛ موضوعی که با اهداف دولت سیزدهم در زمینه دستیابی به رشد ۸ درصدی کل اقتصاد و بهبود ۱۲ درصدی ارزش افزوده صنعت در سال ۱۴۰۱ در تناقض است و تغییر سیاست‌های اقتصادی در راستای تقویت تشکیل سرمایه به‌ویژه از ناحیه ماشین‌آلات تولید را یادآور می‌شود. براین مبنا نرخ رشد پرداخت تسهیلات به بخش صنعت و معدن از نرخ رشد تورم پیشی گرفته؛ اما عمده این منابع به‌جای بهبود افق بلندمدت صنعت و معدن، صرف رفع نیازهای روزمره تولید شده است. بنابراین سیاستگذار لازم است در صورتی که تعهدی در قبال رشد بخش صنعت دارد، با توجه به وضعیت تورم و رشد نرخ ارز، به رشد میزان پرداخت تسهیلات به بخش صنعت و معدن با هدف تقویت تشکیل سرمایه و ماشین‌آلات اهتمام ورزد. بخشی از این اهتمام، در قالب دو سیاست تامین مالی با عناوین «طرح تبصره ۱۸» و «تسهیلات رونق تولید» طی سال‌های اخیر اجرایی شده است؛ هرچند این دو طرح در مجموع حجم قابل توجهی نداشته‌اند و ابعاد سالانه پوشش آنها به زحمت به ۱۴ هزار میلیارد تومان می‌رسد که کمتر از ۳ درصد کل تسهیلات تزریق شده از شبکه بانکی به بخش‌های صنعت و معدن است. مرور جزئیات این دو طرح نشان می‌دهد، بخش اعظم درخواست‌های فعالان تولید به بانیان این طرح امکان پاسخگویی نیافته است.

میزان پاسخگویی به تقاضای فعالان تولید در «تسهیلات رونق تولید» از نظر حجم تسهیلات ۳۱ درصد و از نظر تعداد درخواست‌ها ۴۷ درصد بوده است. به طور دقیق‌تر در بخش تسهیلات رونق تولید در مجموع طی هشت‌ماه منتهی به آبان ۱۴۰۰ حدود ۱۱ هزار و ۳۹۲ میلیارد تومان تسهیلات در قالب ۳ هزار و ۳۹ فقره وام پرداخت شده است که از این میان، استان‌های البرز، سمنان، خراسان رضوی، زنجان و قم بیشترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند. استان البرز با بیش از ۱۳۶۲ میلیارد تومان تسهیلات دریافت‌شده، به‌تنهایی ۱۲ درصد کل تسهیلات طرح رونق تولید را به سمت خود جذب کرده است. سمنان دیگر استانی است که با ۱۲۵۵ میلیارد تومان تسهیلات دریافت‌شده در رده بعدی جذب منابع این طرح قرار دارد. خراسان رضوی نیز با دریافت ۹۸۰ میلیارد تومان تسهیلات در رده سوم استان‌های با نرخ بالای جذب منابع طرح رونق

در اولین نشست کمیته راهبردی دوازدهمین همایش چشم‌انداز فولاد بررسی شد:

دو سرعت گیر توسعه فولاد

مهرداد اکبریان

آل اسحاق

بهرامن

تقی زاده

جمیلی

جعفری

رسول خلیفه سلطانی

طیب نیا

هاشم زابی

علیرضا بختیاری

مهدی کرباسیان

موذن زاده

بهبود ساختار بازار، «تکمیل زنجیره ارزش معادن و احیای معادن راکد» و «بررسی طرح جامع استراتژی توسعه صنعتی؛ تدوین، اجرا و پیاده‌سازی» بررسی شود. در اولین نشست کمیته راهبردی دوازدهمین همایش و نمایشگاه چشم‌انداز صنعت فولاد و سنگ آهن ایران، وجیه‌اله جعفری، رئیس هیات عامل سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)، مصطفی مودن‌زاده، محمدیاسر طیب‌نیا، مدیرعامل شرکت فولاد مبارکه اصفهان؛ عبدالرضا هاشم‌زائی؛ مهدی کرباسیان؛ ناصر تقی‌زاده، مدیرعامل شرکت صنعتی و معدنی چادرملو؛ ابراهیم جمیلی، رئیس کمیسیون معادن و صنایع معدنی اتاق بازرگانی ایران؛ محمدرضا بهرامن، رئیس خانه معدن ایران؛ یحیی آل اسحاق، رئیس هیات‌مدیره هلدینگ گسترش صنایع

و اولویت‌های این حوزه و محورهای همایش دوازدهم مورد نقد و بررسی حاضران قرار گرفت. از نگاه نمایندگان دولتی و بخش خصوصی، بحث بازار و زیرساخت‌ها دو مساله اصلی صنعت فولاد هستند که آینده آن را تحت‌الشعاع قرار می‌دهند. در ۱۱ دوره گذشته این همایش، تلاش بر این بوده است که با ارائه تحلیل‌های دقیق از وضعیت حال و آینده صنعت فولاد، فرصت‌ها و تهدیدهای این صنعت شناسایی شود. در دوره دوازدهم این همایش قرار است، هفت‌محور «سیاست‌های حاکمیتی در نظام قیمت‌گذاری ارکان زنجیره فولاد»، «نقد و بررسی توازن تولید، مصرف و صادرات بر مبنای طرح جامع فولاد»، «بررسی موانع تولید و صادرات و ارائه راهکار»، «احیای برج‌ام، اصلاح سیاست‌های ارزی و صادراتی»، «بررسی عرضه و تقاضا در چرخه فولاد به منظور

متولیان دولتی، صاحب‌نظران و فعالان بخش خصوصی در اولین نشست کمیته راهبردی همایش چشم‌انداز فولاد، مهم‌ترین مسائل این صنعت را نقد و بررسی کردند. ارزیابی‌ها نشان می‌دهد توسعه صنعت فولاد با دو بحران جدی روبه‌رو است. بحران اول، بازار این صنعت با توجه به روند توسعه آن مطابق با سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و بحران دوم، عدم توسعه زیرساخت‌های صنعت فولاد است.

اولین نشست کمیته راهبردی دوازدهمین همایش و نمایشگاه چشم‌انداز صنعت فولاد و سنگ آهن ایران با نگاهی به بازار با حضور متولیان دولتی، صاحب‌نظران و فعالان بخش خصوصی برگزار شد. در این نشست هم‌اندیشی، مهم‌ترین مشکلات

معدنی کاوه پارس؛ محمود اسلامیان، فعال سابق صنعت فولاد؛ مهرداد اکبریان، رئیس انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان سنگ آهن ایران؛ محمد ابکا، رئیس هیات مدیره شرکت مهندسی بین المللی فولاد تکنیک؛ رسول خلیفه سلطانی، دبیر انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران؛ علیرضا بختیاری، مدیرمسئول گروه رسانه‌های دنیای اقتصاد و سروش فولادچی، دبیر همایش و مدیر واحد توسعه دانش گروه رسانه‌های دنیای اقتصاد حضور داشتند.

در ابتدای این نشست، مصطفی مودن‌زاده با اشاره به تغییر دولت و ساختار وزارت صمت، اظهار کرد: هنوز به طور دقیق سیاست دولت در معدن و صنایع معدنی روشن نیست و احتمالا تا پایان سال رویکرد دولت در این بخش مشخص خواهد شد. در عین حال، مذاکرات برجام و سیاست خارجی کشور نیز در توسعه معدن و صنایع معدنی اثرگذار است.

وی توجه به موضوع زیرساخت در صنعت فولاد، محیط زیست و آب را مسائل جدی این حوزه دانست و گفت: در حال حاضر جدا از تولید و مصارف در صنعت فولاد، باید توجه به چالش‌های اساسی این بخش در اولویت قرار گیرد. در ادامه حسین هاشمی گفت: تا تعیین تکلیف برجام، شاید نتوان در مورد بسیاری از مسائل مرتبط با صنعت فولاد از جمله حضور شرکت‌های خارجی حرفی زد. وی اظهار کرد: در حال حاضر باید شرایط را برای افزایش رغبت سرمایه‌گذاران فراهم کرد.

در این نشست، مدیرعامل شرکت فولاد مبارکه اصفهان نیز با اشاره به تولید ۳۰ میلیون تن فولاد

و محصولات فولادی، اظهار کرد: طبق سند چشم‌انداز ظرفیت تولید فولاد در کشور باید به ۵۵ میلیون تن برسد.

در حال حاضر میزان مجوزها بالای ۹۰ میلیون تن است، اما در تولید ۳۰ میلیون تن فولاد و محصولات فولادی مشکلات مربوط به تامین گاز وجود دارد. در عین حال، ظرفیت حمل و نقل کشور نیز جوابگوی این صنعت نیست.

طیبنیا ادامه داد: سوالي که مطرح می‌شود این است که برای استفاده از ظرفیت‌های موجود چه باید کرد؟ وی افزود: بازنگری جدی در طرح‌های توسعه‌ای فولاد باید در دستور کار قرار گیرد. تابستان امسال واحدهای فولادی با چالش قطعی برق مواجه بودند. بعد از آن تصمیم گرفته شد که در افزایش ظرفیت تولید برق کشور مشارکت کنند، اما مشکل تامین سوخت نیروگاه‌ها نیز مطرح است. اگر قیمت نهاده‌های تولید و گاز واقعی شود، اغلب طرح‌های فولاد غیراقتصادی می‌شوند. طیبنیا همچنین بر ضرورت توجه به بهره‌وری و افزایش راندمان واحدهای فولاد تاکید کرد.

محمود اسلامیان نیز در این نشست بر ضرورت ایجاد فضای امن برای سرمایه‌گذاران تاکید کرد. در ادامه مدیرعامل شرکت صنعتی و معدنی چادرم‌لو با اشاره به کسری بودجه دولت برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیربنایی، گفت: اخیرا یک قرارداد تولید ۵۰۰ مگاواتی برق را با یکی از پیمانکاران صنعت برق امضا کردیم. در بخش راه آهن هم با توجه به محدودیت‌هایی که وجود دارد، شرکت‌های فولادی باید دست به کار شوند

و خطوط راه آهن را دوخطه کنند. تقی‌زاده، افزود: در کنار این مسائل، باید به موضوع اکتشافات نیز توجه کرد. به نظر می‌رسد باید ایملدرو وارد عمل شود و برای توسعه اکتشاف فارغ از بحث مالکیت، کنسرسیوم تشکیل دهد.

خلیفه سلطانی، دبیر انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران هم با اشاره به اینکه در حال حاضر بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان گاز در حوزه صنعت، پتروشیمی‌ها و فولادی‌ها هستند، اظهار کرد: اگر این بخش‌ها در افزایش ظرفیت تولید گاز مشارکت نکنند، در توسعه واحدها به مشکل برمی‌خوریم. در این میان، بخش خصوصی باید مدل توسعه این بخش را به دولت ارائه کند.

رئیس هیات مدیره شرکت مهندسی بین‌المللی فولاد تکنیک نیز با اشاره به طرح جامع فولاد که در دوره چهارم همایش فولاد رونمایی شد، بیان کرد: این طرح هر سال به‌روز شده است. غیر از اینکه باید زنجیره فولاد را متوازن کنیم، باید بازار فولاد و وابستگی‌های آن نیز بررسی شود. مساله دیگری که در این نشست به آن اشاره شد، بحث زیرساخت بود که جوابگوی روند توسعه در این بخش نیست.

ابکا در این نشست گفت: تنها مولف‌های که در سند چشم‌انداز به نتیجه رسید، برنامه‌ریزی برای افزایش ظرفیت تولید فولاد کشور به ۵۵ میلیون تن است، ولی سایر عوامل از جمله توسعه ظرفیت حمل و نقل کشور در بخش ریلی، تامین نهاده‌های تولید و... به نتیجه نرسیده‌اند. بنابراین در این شرایط باید به این سوال پاسخ داده شود که ظرفیت‌سازی برای فولاد باید ادامه پیدا کند

یا خیر؟ فولادی‌ها اشتباه کردند که اهداف سند چشم‌انداز را دنبال کردند؟ فعالان این حوزه در حال حاضر به این نتیجه رسیده‌اند که علاوه بر ظرفیت‌سازی، باید به توسعه گاز، تامین آب و برق و توسعه شبکه حمل‌ونقل ریلی نیز توجه کنند. بنابراین بحرانی‌ترین مساله فولاد کشور علاوه بر بحث بازار محصولات، زیرساخت است.

در ادامه این نشست، جمیلی، رئیس کمیسیون معادن و صنایع معدنی اتاق بازرگانی ایران بر موضوع توجه به معادن فراسرزیمینی و طرح‌هایی که در کشورهای همسایه و منطقه تصویب می‌شود و اثر خود را بر فولاد ایران می‌گذارد، تاکید کرد. مهدی کرباسیان هم با اشاره به برخی از آمارهای اقتصادی، گفت: رشد تولید ناخالص داخلی ما طی سال‌های اخیر منفی یا نزدیک به صفر بوده است. نرخ رشد سرمایه‌گذاری نیز در ۱۰ سال گذشته صفر بوده است، بنابراین کشور عملاً به سمت فقر حرکت می‌کند. پس اگر برای توسعه کشور فکری نکنیم، آینده مبهمی پیش‌رو خواهیم داشت. وجود منابع غنی و متنوع معدنی در کشور، نیازمند جذب سرمایه است. رئیس انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان سنگ آهن ایران نیز در این نشست گفت: طرح جامع فولاد موضوعی است که باید در همایش دوازدهم مورد توجه قرار گیرد. برای نمونه با وجود اینکه به اعداد بالایی در تولید سالانه سنگ آهن رسیده‌ایم، اما همچنان از نیازی که وجود دارد عقب هستیم و بدهکاری ما پیوسته افزایش می‌یابد. مهرداد اکبریان

اظهار کرد: نگاه دولت به معدن‌داران بر مبنای تقدم کارآفرینی نیست، بلکه به چشم انباردار به فعالان معدنی نگاه می‌کنند. بخش دیگری از صحبت‌های اکبریان به چرخه باطل مداخله دولت در بخش معدن و صنایع معدنی مربوط بود. انتقاد وی این بود که دولت ابتدا با قرار دادن قیمت‌گذاری دستوری در کانون تنظیم بازار، به جنگ تولید می‌رود، سپس برای رفع این وضعیت از ابزار بورس که قیمت‌ها در آن به واسطه نیروهای بازار تعیین می‌شوند استفاده می‌کند و بعد همان بورس را دستوری اداره می‌کند که این رویه در نهایت به مشکلات جدی در بخش‌های اقتصاد و تولید و تجارت منجر می‌شود. رئیس هیات‌مدیره هلدینگ گسترش صنایع معدنی کاوه پارس هم در این نشست با اشاره به ضرورت حفظ این بخش و تقویت صنعت فولاد، به بیان لزوم صیانت از نیروهای انسانی تربیت‌شده در این بخش پرداخت و گفت: لازم است صنعت فولاد و صنایع معدنی با لحاظ سهم آورده مشخص و مشارکت پویا به سمتی حرکت کنند که اندیشکده مخصوص به خود را ایجاد کرده و مسائل خود را در دل همین اندیشکده به بحث بگذارند.

آل اسحاق اظهار کرد: مراد از ایجاد اندیشکده، طرح صرف مسائل فنی، تکنولوژیک و مهندسی نیست. اینها هم باید باشد، اما لازم است مسائل اقتصادی-اجتماعی معدن و البته چالش‌های سیاسی این حوزه در خلال بحث و گفت‌وگو میان مدیران این بخش و کارشناسان، صاحب‌نظران و

پژوهشگران به بحث گذاشته شود تا از دل این تحلیل‌ها تصویری روشن‌تر و چشم‌اندازی دقیق‌تر خارج شود و مشکلات رصد شوند.

در ادامه این نشست، رئیس هیات عامل سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)، با اشاره به مشکلات زیرساختی بخش فولاد از اکتشافات جدید در بخش‌های شرقی کشور خبر داد و گفت: با اکتشافاتی که در استان سیستان و بلوچستان صورت گرفته، حجم ذخایر طلا و مس کشور به شکل قابل ملاحظه‌ای افزایش پیدا کرده است. وجه‌اله جعفری با تاکید بر اهمیت سرمایه‌گذاری روی دو بخش اکتشاف و زیرساخت، به‌عنوان بازوهای توسعه بخش معدن به تلاش وزارت صمت برای تدوین روالی تازه در بخش معدن و صنایع معدنی اشاره و اظهار کرد: دو موضوع هم اینک در سطح وزارتخانه در حال پیگیری است که اولی اصلاح ساختار فولاد و دیگری نقشه راه بخش معدن است.

بخش دیگر سخنان رئیس هیات عامل ایمیدرو به زیرساخت‌های ناقص کشور و اثر آن بر گسترش بخش فولاد مربوط بود. جعفری در این باره گفت: امروز وقتی صحبت از تولید ۵۵ میلیون تن فولاد می‌شود، در بحث ریل ما همین امروز با ۱۵۰۰ کیلومتر کمبود و بر مبنای افق ۱۴۰۴ با حدود ۳۵۰۰ کیلومتر عدم توسعه راه‌آهن روبه‌رو هستیم. باید پرسید چنین وضعیتی چه زمانی در بخش فولاد بهبود خواهد یافت و چه میزان هزینه به صنعت تحمیل خواهد کرد، بنابراین به جز آب یا انرژی، مشکل دیگر بخش فولاد، خلانی است که در حوزه راه‌آهن حادث شده است. مشکل صنعت فولاد از ناحیه تامین برق و گاز نیز به همین منوال است. الان برای تولید بیشتر، به تامین برق نیاز داریم، اما می‌بینیم برای تولید برق بیشتر، گاز وجود ندارد. اگر هم بتوان به نحوی از سایر صنایع گاز گرفت، فضا باید باز شود تا سرمایه‌گذاری صورت گیرد. وی گفت: ما امروز نیروگاه‌هایی داریم که تعهد تولید ۲۵۰۰ مگاوات برق را داده‌اند و تولید هم می‌کنند، اما متأسفانه اختیاری برای فروش برق تولیدی خود ندارند. در حقیقت با اینکه قرار بود برق را به قیمت ۴۰۰ تومان بفروشند این عدد به ۶۰۰ تومان محدود شد. جعفری که از منتقدان وضعیت کنونی اکتشاف است، در ادامه تصریح کرد: از انتقاداتی که به وضعیت کنونی بخش فولاد وارد است، اکتشاف در داخل است که باید روی آن کار می‌شد، ولی متأسفانه مشکلات اساسی در این زمینه وجود دارد که دوستان از آن مطلع هستند. حداکثر مساحتی که از کل پهنه کشور برای اکتشاف تحت تسلط ماست، حدود ۶ تا ۷ درصد است.

در ۹ ماه امسال رخ داد جهش تولید و فروش ذوب آهن

شد. با این وجود امیدواریم تا پایان سال به تولید حدود ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار تن برسیم که در تاریخ این شرکت بی سابقه است. وی افزود: با توجه به افزایش تولید چدن و محدودیت بخش فولادسازی، تولید شمش چدن به ۵ برابر سال گذشته رسید که بخش عمده آن در ۹ ماهه نخست سال جاری صادر گردید. مدیرعامل ذوب آهن اصفهان اظهار داشت: این مجتمع عظیم صنعتی در ۹ ماهه ابتدای امسال در تولید کک خشک ۳ درصد، در تولید آگلومره ۴ درصد، در تولید فولاد خام ۵ درصد و در تولید شمش آماده ۳ درصد نسبت به مدت مشابه در سال گذشته افزایش تولید داشته است.

یزدی زاده به برنامه ریزی این شرکت جهت افزایش تولید و فروش محصولات با ارزش اقتصادی بیشتر اشاره کرد و گفت: در این راستا در ۹ ماهه نخست سال جاری تولید کلاف در ذوب آهن اصفهان حدود ۱۰ برابر سال گذشته بود و به ۱۲۶ هزار و ۸۸۷ تن رسید، در حالیکه تولید میلگرد تنها یک درصد رشد داشت و در تولید تیرآهن، شمش کالایی و سایر محصولات تغییری نداشتیم. وی افزود: برنامه ریزی ذوب آهن جهت افزایش تولید و فروش محصولات با ارزش افزوده بالاتر موجب شد این شرکت در ۹ ماهه منتهی به آذر ۱۴۰۰ از فروش محصولات خود ۲۵ هزار و ۴۰۵ میلیارد تومان درآمد کسب نماید که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۹۲ درصد افزایش داشته است.

است و تنها حدود ۳۰ درصد از این افزایش سود حاصل تورم و افزایش قیمت ارز می باشد. تولید انبوه ریل مطابق استاندارد جهانی که در ۶ محور خط آهن ایران استفاده شد و در حال نصب است، تولید ریل زبانه سوزن و ریل مترو تهران، تمرکز بر تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر همچون ورق سازه های فولادی، آرک معدن، تیرآهن بال پهن و ...، صرفه جویی در مصرف آب و انجام پروژه های مختلف برای استفاده از پساب به جای برداشت آب از رودخانه، توسعه صادرات و دستیابی به مدال افتخار ملی صادرات و ... از جمله دستاوردهای این شرکت طی سه سال اخیر است.

عملکرد ذوب آهن اصفهان در ۹ ماهه گذشته نیز نشان از افزایش تولید در اغلب بخش های تولیدی و همچنین افزایش فروش این شرکت دارد. تلاشگران این مجتمع عظیم صنعتی با وجود مشکلات ناشی از کمبود مواد اولیه و بحران آب تا پایان آذرماه امسال موفق به تولید ۲ میلیون و ۵۴ هزار و ۷۰۰ تن چدن مذاب شدند که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۳ درصد رشد را نشان می دهد، ضمن اینکه رکورد تولید ۹ ماهه چدن با سه کوره بلند را در تاریخ این شرکت به جا گذاشته است.

منصور یزدی زاده مدیر عامل این شرکت ضمن بیان مطلب فوق گفت: امسال این شرکت با سه کوره بلند فعالیت می کند و اگر مشکلات کمبود مواد اولیه و آب وجود نداشت، به طور قطع تولید بیشتری حاصل می

ذوب آهن اصفهان به عنوان یکی از شرکت های تابعه صدر تامين از زمان مدیریت منصور یزدی زاده طی سه سال گذشته پس از چند فراز و فرود به تثبیت سوددهی رسید.

سود این شرکت طی سال گذشته به میزان ۱۵ هزار و ۸۱۹ میلیارد ریال رسید که دلایل افزایش میزان درآمد و سود شرکت ناشی از تمرکز بر تولید و فروش محصولات صنعتی و محصولات با ارزش افزوده بالاتر، تمرکز شرکت بر صادرات به دلیل ارزش افزوده بالاتر، افزایش تورم و افزایش سطح عمومی قیمت ها است.

همچنین در سال ۹۹ ذوب آهن، شاهد رشد ۲۴۵ درصدی سودآوری شرکت های تابعه داخلی نسبت به سال ۹۸ بوده است. در واقع ذوب آهن دست کم طی یک دهه گذشته برای نخستین بار در سال ۹۹ از زیان انباشته خارج شد تا بتواند سود را بین سهامداران توزیع کند و شرایط برای پیوستن از فرابورس به بورس مهیا شد که این کار در سال ۱۴۰۰ عملیاتی شد.

موفقیت ذوب آهن اصفهان در سودآوری ادامه یافت و در سال جاری نیز این شرکت موفق شد رکورد سودآوری خود را تنها در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ ارتقاء دهد و با افزایش ۱۹۵ درصدی به سود بیش از ۲ هزار میلیارد تومان برسد و حاشیه سود این شرکت برای نخستین بار از ۱۲ درصد عبور کرد. عمده سودآوری ذوب آهن اصفهان حاصل بهبود فرایند، تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر و رشد صادرات بوده

در گفت و گو با معاون معادن و فرآوری مواد وزارت صمت بررسی شد؛

دست اندازهای توسعه معادن

با گذشت دو ماه از فعالیت رضا محتشمی پور در معاونت معادن و فرآوری مواد وزارت صمت، مهم ترین گلوگاه های بخش معادن از نگاه وی تشریح شد. معاون وزیر صمت مسائل این حوزه را در مرحله اول ناشی از برخی ابهامات در قوانین و مقررات می داند و بعد از آن دست اندازهای اکتشاف معدنی و تامین ماشین آلات را توضیح می دهد.

به عنوان سوال اول، به نظر شما واگذاری معادن به مردم با چه هدفی در دستور کار قرار گرفت و چه نتایجی می تواند داشته باشد؟

واگذاری معادن به مردم پیش تر نیز به طور معمول انجام می شد. در واقع بحثی که به تازگی مطرح شده، این است که بتوانیم با تبدیل معادن و پروانه های بهره برداری به سهامی عام، مشارکت مردم را در سرمایه گذاری معادن افزایش دهیم. هدف از این کار چند نکته است؛ نکته اول مشارکت دادن مردم و سرمایه های کوچک در سودآوری بخش معادن است. کاهش سطح تعارض بین فعالیت های معدنی و مردم در مناطق مختلف کشور هم می تواند دستاوردهای این طرح باشد. در واقع اگر درآمد یا منفعتی از معادن به دست می آید، این منحصر و محدود به تعداد خاصی از سهامدارانش نباشد. البته همین الان هم معادن بزرگ ما در قالب شرکت های معدنی در بورس ها به صورت سهامی عام اداره می شوند، اما بحث این است که پروانه های بهره برداری را هم در بورس ها عرضه کنیم تا هم سطح شفافیت افزایش پیدا کند و هم مردمی که تمایل دارند در فعالیت های معدنی سرمایه گذاری و مشارکت کنند، به ویژه مردم مناطقی

بخش معادن و صنایع معدنی یکی از پیشبران های اقتصاد به شمار می رود که بحث جایگزینی آن با نفت نیز مطرح است. در این میان، رویکرد سیاستگذاران این حوزه با توجه به ضرورت ترسیم نقشه راه این بخش، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بعد از تغییر ساختار وزارت صمت، عنوان معاونت معدنی این وزارتخانه به «معاونت معادن و فرآوری مواد» تغییر کرد و چهار مأموریت جدید مبنی بر تمرکز بر مواد پیشرفته، صنایع منبع پایه، فناوری های نوین و بازار برای آن تعریف شد. رضا محتشمی پور که پیش از این قائم مقام بورس کالای ایران بود، اواخر آبان ماه پس از آنکه با حکم وزیر صمت سکان هدایت معاونت معادن و فرآوری مواد وزارت صمت را به دست گرفت، در قدم اول، شناسایی گلوگاه های موجود در توسعه این بخش را در دستور کار قرار داد. وی در گفت و گوی پیش رو و بعد از گذشت دوماه از فعالیتش در معاونت معادن، مهم ترین مسائل بخش معادن در حوزه قوانین و مقررات، واگذاری ها، اکتشاف، تامین ماشین آلات و رویکردهای دولت در واردات را تشریح کرده است که در ادامه آن را می خوانید.

را که معادن در آن فعال هستند، جذب کنیم و سرمایه‌هایشان را در حوزه معدن به کار بگیریم که هم در تامین مالی بخش معدن بتواند کمک کند و هم احساس تعلق بیشتری را در مردمی که در مناطق مختلف معادن را می‌بینند و با آنها ارتباط دارند، ایجاد کند.

اولین پروژه در این طرح چیست؟

اولین پروژه‌ای که در این قالب در حال عرضه به مردم است، معدن «جانجا» در شمال سیستان و بلوچستان است. این معدن، یکی از معادن بزرگ مس کشور به شمار می‌رود و بیش از یک سال است که عملیات اکتشافی آن آغاز شده است. حدود ۶۵۰ میلیون تن ذخیره معدنی در آنجا دیده می‌شود و امیدواریم بتواند پاسخ خوبی به تقاضای مشارکت در بخش معدن باشد. در حال حاضر، این معدن آماده صدور پروانه بهره‌برداری است. مزایده اولیه برای انتخاب تیم مدیریت پروژه نیز انجام شده است. پس از انتخاب این تیم مکلف است همزمان با تجهیز معدن، ۳۰ درصد از سهامش را هم به مردم عرضه کند.

این کار بیشتر در راستای افزایش مسوولیت‌های اجتماعی معادن انجام می‌شود یا در راستای واگذاری‌های شفاف و جلوگیری از فساد در واگذاری‌ها؟

رویکرد ما بیشتر مسوولیت اجتماعی است. البته شفافیت نیز بیشتر خواهد شد. ما چندان از حیث شفافیت نگرانی نداریم، زیرا بر اساس قانون معادن، اساسا معادن در قالب مزایده‌های عمومی قابل واگذاری هستند. در گذشته هم این روش وجود داشت؛ یعنی واگذاری معدن به شکلی غیر از مزایده عمومی را نداشتیم. الان هم همان روش است، اما وقتی این فعالیت در بورس انجام شود، شاهد شفافیت بیشتری خواهیم بود.

با توجه به اینکه به بحث شفافیت اشاره کردید، در بخش معدن برای فسادستیزی از حلقه اولیه در بحث واگذاری تا انتصاب مدیران و... چه اقداماتی در دستور کار قرار گرفته است؟

در بخش معدن، مانند هر بخش اقتصادی دیگر شفافیت یک اصل است و به دنبال افزایش آن هستیم؛ اما باید به این نکته اشاره کرد که بخش معدن یکی از بخش‌های بالغ در کشور است؛ به این معنی که ساختارهای نسبتا کاملی دارد؛ در واقع ساختارهای نظارتی خوبی وجود دارد. بعضی از اشکالاتی که در گذشته وجود داشت، به مرور حل شده و به نوعی سیستم این اشکالات را رفع کرده است. مثلا حذف واگذاری معدن از طریق ترک تشریفات در قانون معادن گام خوب رو به جلویی بوده است. این مساله باعث می‌شود هر گونه ابهام در مورد نحوه واگذاری از بین برود. بنابراین امروز ما دغدغه فساد را کمتر در معدن داریم. البته افزایش کیفیت و کارایی معدن برای ما بحث خیلی مهمی است.

امروز بیشترین مساله ما در بخش معدن، موانع است؛ موانعی که بخشی از آن ناشی از نحوه تنظیم مقررات است. مقررات بعضا باعث شده است فعال کردن معادن در کشور با مشکل مواجه شود. می‌دانید که پریسک‌ترین بخش عملیات معدنی، پروانه اکتشاف است؛ یعنی بیشترین احتمال اینکه یک عملیات موفق نشود، در فرآیند اکتشاف است. ممکن است از ۱۰۰ مورد تنها دو مورد پروانه اکتشاف بگیرند، تازه از آن دو مورد نیز ممکن است یک‌دهم موفق

به ثبت محدوده معدنی شوند. این مساله جدی است و این را باید به عنوان یک مساله بحرانی در حوزه معدن مطرح کرد. در کشور ما متوسط عمق اکتشاف ۵ متر است؛ در حالی که این عدد در دنیا ۷۵ متر است. یعنی اصلا نمی‌دانیم چه منابع زیرزمینی داریم. این مساله خیلی جدی است. بخش بزرگی از این موضوع ناشی از مقررات یا سوء تفاهم یا فسادسازی‌های ایجاد شده است.

با وجود این، برنامه تا ۱۴۰۴ چیست؟

قطعا باید موانع را رفع کنیم؛ اما مساله این است که این مشکل در مقررات و قوانین ریشه دارد. ما در ابتدا و قبل از اینکه اساسا به این تصویر برسیم که در اینجا چه چیزی وجود دارد، شروع به استعلام گرفتن می‌کنیم؛ استعلام‌هایی که مبنایش مشخص نیست.

بحث دیگری که در برداشت از قانون معادن وجود دارد، این است که فعالان معدنی معتقدند، وزارت صمت با برداشت دیگری از قانون معادن، بحث عوارض صادراتی را در نظر گرفته است؛ یعنی تعریفی که برای ماده خام در قانون معدن مشخص شده، تعریفی نیست که وزارت صمت بر اساس آن عوارض وضع می‌کند که این موضوع بر تامین نقدبگي معادن تاثیر زیادی دارد. سیاست‌های وزارتخانه برای بحث وضع عوارض با توجه به بحث افزایش حقوق دولتی و موانعی که با توجه به تحریم‌ها داریم، چیست؟

نکته اول اینکه تنظیم مقررات اخذ حقوق دولتی از طریق شورای عالی معادن صورت می‌گیرد. شورای عالی معادن در واقع اجماعی از متولیان این حوزه است و از بخش خصوصی، بخش حاکمیتی، دستگاه نظارتی، قوه قضاییه، مجلس و دستگاه‌های زیست محیطی تشکیل شده است. پس اگر قرار باشد در حوزه اخذ عوارض تصمیمی گرفته شود، این مساله باید از آن اجماع بگذرد. نکته دومی که با اشاره به قانون معدن باید بگویم، این است که چنین نیست که تعریف ما از مواد خام فرق کرده است؛ بحث این است که ارزش این ماده خام چقدر است. زمانی شما ماده خام را می‌فروشید و این کاملا شفاف است. پس من این سنگ را برداشتم و بدون هیچ تغییری صرفا بارگیری کردم و فروختم و این فاکتور رسمی و قابل اتکا وجود دارد. زمانی هم هست که فرآوری حداقلی روی آن انجام می‌شود یا ممکن است این فرآوری تا انتهای مسیر برود. در این حالت باید چه کار کرد؟ در این حالت دستگاه سیاستگذار گفته، هر جا فروش انجام شد من به یک نسبت از آن نقطه‌ای که فروش رفته و فاکتوری برایش وجود دارد، این را حساب می‌کنم. در واقع هیچ فرقی نکرده، یعنی در عدد فرقی نکرده؛ کمالینکه امسال برای اینکه این محاسبات دقت خودش را از دست ندهد، بند جدیدی را پیشنهاد دادیم و در پیشنهادمان برای شورای عالی معادن آمده که اگر با هر یک از این منطق‌ها پیش رفت و محاسبات نشان داد که ارزشش بر مبنای آن سنگ یا ماده خام بالاتر رفته، آن را محاسبه می‌کنیم. در هر صورت، بحث، نحوه محاسبه است. موضوع دیگر این است که امروز در معادن ضعف‌هایی داریم. به عنوان مثال، تعداد زیادی معدن کوچک داریم که فعالان آنها فعال اقتصادی نیستند؛ یعنی سیستم مالی کشور هنوز آنها را به عنوان یک فعال اقتصادی نمی‌شناسد. این یک نقص است. نمی‌شود من به کسی که خودش را در سیستم اقتصادی

در بخش معدن،
مانند هر بخش
اقتصادی دیگر
شفافیت یک
اصل است و به
دنبال افزایش
آن هستیم؛ اما
باید به این نکته
اشاره کرد که
بخش معدن یکی
از بخش‌های بالغ
در کشور است؛
به این معنی
که ساختارهای
نسبتا کاملی
دارد؛ در واقع
ساختارهای
نظارتی خوبی
وجود دارد. بعضی
از اشکالاتی که
در گذشته وجود
داشت، به مرور
حل شده و به
نوعی سیستم این
اشکالات را رفع
کرده است.

است؛ در حالی که بالادست مثل فعالان سنگ آهن، خودشان سال گذشته پیشنهاد دادند و با بورس کالا توافق نامه‌ای را امضا کردند. چرا وزارتخانه از الزام استفاده کرد، در حالی که حلقه‌های مختلف این زنجیره به عرضه در بورس تمایل دارند؟

الزام در مورد کالاهایی که در بازار حساسیت دارند، مقداری ناگزیر است. شما فکر کنید که در یک بازاری ۱۰۰ واحد نیاز دارید و ۱۰ واحد تولید به طور منطقی، یعنی اینکه پس مقداری بیشتر از نیاز بازار تولید می‌شود و همه می‌توانند چیزی را که می‌خواهند بخرند و ۱۰ واحد هم مازاد داریم که می‌توانیم صادر کنیم. اما معمولاً درصد بسیار بزرگ‌تری از تقاضا همراه این می‌آید؛ یعنی به جای اینکه مثلاً ۵۰ واحد از تقاضا بیاید، یکباره ۸۰ واحد از تقاضا به بورس می‌آید. آن وقت شرایط نامتعادلی شکل می‌گیرد و بازاری که به طور طبیعی مازاد دارد و در عرضه و تقاضا تعادل دارد، نباید التهاب داشته باشد، اما می‌دانید که تابلوی بورس با افزایش قیمت و التهاب مواجه می‌شود. به این دلیل است که اساساً اگر کالا حساسیت نداشته باشد، سیاستگذار ورود نمی‌کند.

تکمیل زنجیره ارزش موضوع مهمی است، اما واحدهای بزرگ معدنی کشور خودشان به نوعی فولادساز شده‌اند و حالا ترس از کمبود مواد اولیه برای واحدهای فولادی باعث شده است فولادی‌ها هم وارد بخش معدن شوند، اما این موضوع که واحدها را به تکمیل زنجیره ارزش تشویق کنیم، به نوعی باعث شده تا از توسعه اکتشاف عقب بمانیم. برنامه وزارت صمت برای ایجاد توازن چیست؟ به هر حال به نوعی واحدهای معدنی می‌توانند در آینده نزدیک رقیب واحدهای فولادی باشند.

اشاره کردم، آن چیزی که امروز گلوگاه بخش اکتشافی است، عدم سرمایه‌گذاری واحدهای بزرگ نیست، البته ما این مشکل را داریم. من این را به عنوان یک مشکل قبول دارم؛ اما گلوگاه این نیست. اگر نتوانستیم اکتشافی را که باید انجام دهیم، اجرایی کنیم، ریشه‌اش در تعارض قوانین و مقررات است. اما بله، این اشکال وجود دارد که بخش‌های معدنی ما سرمایه‌گذاری لازم را در بحث اکتشاف و توسعه نداشتند؛ اما اگر از آنها هم پرسید این مساله، یعنی مساله اشکالات مقررات را عامل متوقف‌کننده در بخش اکتشاف می‌دانند. نکته دوم اینکه در واقع معدنی‌های ما فولادساز شدند و فولادسازهای ما معدنی، این خیلی خارج از قاعده اقتصاد در دنیا نیست. به هر حال یکپارچه‌شدن زنجیره ارزش در دنیا خیلی موضوع عجیبی نیست. خیلی از صنایع و خیلی از شرکت‌های بزرگ را می‌بینید که در طول زنجیره عرضه سرمایه‌گذاری می‌کنند. اتفاقاً یکی از نقایص مادر کشور مساله چندتکه شدن زنجیره ارزش است. وقتی این زنجیره را نگاه می‌کنید، می‌بینید حداقل سه، چهار بازیگر در طول این زنجیره باید باشند؛ چرا این اتفاق افتاده است؟ بخش زیادی از آن به دلیل مداخلات قیمتی بوده است؛ به این معنی که مثلاً ما به یکی گفتیم شما با این قیمت تولید کنید و خیلی صرفه اقتصادی برای حلقه بعدی‌اش ایجاد کردیم. بنابراین برای حلقه بعدی‌اش صرفه داشته که حتی در ضرب بهره‌برداری پایینی مثلاً با ۳۰ تا ۴۰ درصد ظرفیت تولید، در این حلقه وارد شود؛ چرا که عملاً هزینه چند درصد عدم تولیدش را مداخله دولت در قیمت‌گذاری مواد اولیه پوشش داده است. ما این مداخلات را باید از بازار بگیریم و این ناگزیر است. ما سال‌ها در زنجیره فولاد قیمت‌گذاری دستوری داشتیم. اعلام کردیم که قیمت کنسانتره چقدر، نرخ دانه‌بندی چقدر، نرخ آهن اسفنجی چقدر، گندله چقدر و حتی میزان سهمیه‌ای که به واحدها تحویل می‌دادیم مشخص بوده که به هر واحدی آن قدر تحویل می‌دهیم. جدول قیمت داشتیم و طبق آن تحویل می‌دادیم. این مساله باعث شده که در زنجیره‌هایی صرفه اقتصادی ایجاد شده و واحدهای مختلفی روی آن سرمایه‌گذاری کردند. سیاست دولت خروج از این فضا است. اساساً دنبال این نیستیم که سراغ قیمت‌های دستوری برویم. البته در بازاری که تا امروز درصد زیادی از معاملات بر اساس قیمت‌های مداخله‌ای تعیین می‌شد، طبیعتاً خروج از آن هم کار ساده‌ای نیست.

و مالی کشور به عنوان فعال اقتصادی معرفی نکرده، مجوز فعالیت اقتصادی بدهم. **به همین دلیل عرضه در بورس را پیگیری می‌کنید؟**

عرضه در بورس، عرضه کالای معدنی است. بحثمان این است که پروانه‌های بهره‌برداری یا اکتشاف را در بورس عرضه کنیم. البته اکتشاف فعلاً موضوع ما نیست. پروانه‌های بهره‌برداری موضوع ماست؛ زیرا وقتی پروانه بهره‌برداری صادر می‌کنید که بخش خوبی از ریسک‌های معدن تعیین تکلیف شده است. مثلاً مشخص است چقدر ذخیره معدنی دارد، بنابراین حجم ریسک به شدت کاهش پیدا می‌کند؛ اما پروانه اکتشاف این موارد را ندارد. بنابراین آنجا میزان ریسک زیاد است. حد ریسک از حد قابل قبول برای فضایی مثل بورس بالاتر است. پس ما بحث‌مان پروانه است. بحث دیگر خود محصول معدنی است. در حال حاضر، بخشی از محصولات معدنی در بورس است. اتفاقاً یکی از بزرگ‌ترین بخش‌های بورس‌های دنیا هم معمولاً مربوط به معدن است، همان‌طور که بزرگ‌ترین بخش بورس کالایی ما را صنایع معدنی تشکیل می‌دهند. اگر صنایع معدنی را از بورس بگیرد، بیش از نیمی از فعالیت بورس کالا را گرفته‌اید. بله، این جزو سیاست‌های ماست که کالاهای معدنی حتی الامکان به بورس بروند و به بازار عرضه شوند. ضمن اینکه اختصاصی سازی نشده باشد، ابهامی در روابط بین خریدار و فروشنده نباشد، فاکتورها واقعی شده باشند؛ اینها جزو سیاست‌های ما هستند و آنها را دنبال می‌کنیم. البته این یک فرآیند تدریجی است. در بخش فولاد این مساله خیلی جدی‌تر است و الان جلوتر هستیم. در بعضی از کالاهای معدنی مثل مس همین‌طور تا حد خوبی جلو آمدیم. در بعضی از کالاهای معدنی هم ممکن است این اتفاق نیفتاده باشد یا اساساً بورس‌پذیری آن خیلی خوب نباشد. مثلاً شما در سنگ‌های تزئینی به دلیل تنوع زیادی که دارند، عرضه در بورس پیچیده‌تر خواهد بود، اما عرضه در بورس برای ما یک راهبرد است.

در بحث فولاد که اشاره کردید، چقدر در موضوع شفافیت و حذف واسطه‌ها با عرضه در بورس موفق عمل کرده‌اید؟

زنجیره فولاد، زنجیره بزرگی است. در پایین دست سهم خوبی از معاملات فولاد در بازار ایران شفاف است. آمارهای ما تقریباً اعداد بالای ۸۰ تا ۹۰ درصد را در بعضی از زنجیره‌ها نشان می‌دهد. اما باید یکی یکی حلقه‌های بعدی اضافه شوند. امروز در موضوع آهن اسفنجی درگیر تنظیم بازار و عرضه در بورس هستیم. عرضه‌های آهن اسفنجی به مرور شکل دقیق‌تری به خود می‌گیرد.

شاهد هستیم که وزارتخانه الزامی برای عرضه در بورس در نظر گرفته

حسین سلاح ورزی- نایب رئیس اتاق بازرگانی ایران

چهار کلمه و پنج غلط

تقویت تولید می‌شویم، تصویر ساده شده از تولید دارند که بخش قابل ملاحظه‌ای از روند آن در «سخت‌افزار و مواد اولیه کارخانه‌ها» تجمیع شده است. این تصویر صد سال پیش شباهت قابل ملاحظه‌ای با واقعیت داشت؛ اما در دنیای امروز تولید رقابت‌پذیر بر بستر سیستم پیچیده‌ای از ارتباطات و مبادله خدمات فنی و تخصصی شکل می‌گیرد که صرفاً (و البته نه همیشه) در یک واحد تولید تجلی کرده و نهایی می‌شود. شاید صد سال پیش، آن واحد تولیدی را می‌شد لکوموتیو تولید حساب کرد و تصور کرد می‌توان با رساندن منابع بیشتر به آن موجب شکوفایی تولید شد؛ اما امروز ظرفیت تولید عمدتاً در گرو ظرفیت‌های ناملموس بینابگاهی است که فقط به صورت ارگانیک رشد کرده و توسعه می‌یابد و هرگونه مداخله مستقیم و گسترده‌ای در نظم طبیعی تولید و تجارت موجب اختلال در آن می‌شود.

مشخصاً در مورد «مدیریت زنجیره ارزش تولید» نیز که این روزها بسیار مورد توجه و موضوع علاقه سیاست‌گذاران شده است؛ این ابزارهای ساخت یافته مدیریت ارتباطات بینابگاهی، تنها در صورتی موجب شکوفایی تولید می‌شوند که در خدمت افزایش کارایی و اثربخشی مبادلات بین فعالان اقتصادی قرار بگیرند. هرگاه استفاده از بسترهای اطلاعاتی و ارتباطی اپراتورهای زنجیره ارزش به عنوان اهرمی برای مداخله در نظم طبیعی اقتصاد استفاده شود؛ این ابزار به سرعت کارایی خود را از دست داده و حتی تبدیل به بافتی سرطانی در نظام اقتصادی کشور خواهد شد. ۵- تصور نادرست از جایگاه حاکمیت در نظام اقتصادی: هدایت و تخصیص منابع در اکوسیستم تولید و تجارت کاربزه کلیت «نظام اقتصادی» است. وقتی حکمرانان از هدایت نهادهای اقتصادی (از جمله اعتبار) صحبت می‌کنند دچار این خطای شناختی شده‌اند که اقتصاد همچون یک بنگاه است که می‌توان آن را به وسیله یک تشکیلات متمرکز (مثلاً دولت) مدیریت کرد.

در واقعیت اما نظام اقتصادی شبکه پیچیده‌ای از روابط میان بازیگرانی مستقل با اراده آزاد است و البته دولت در بسیاری از کشورها بزرگ‌ترین و قوی‌ترین بازیگر این شبکه محسوب می‌شود اما این قدرت و بزرگی برای گرفتن نقش مدیریت در این شبکه کافی نیست. اقتصاد بنا به ذات خود بدون هیچ نظام مدیریت متمرکز و با اتکا به تجربه و خرد جمعی اداره می‌شود و اتفاقاً همین استخراج اطلاعات از تجربه و خرد جمعی توسط نظام اقتصادی سوخت اصلی برای خلق ارزش افزوده در نظام اقتصادی است.

اگر دولتی (به فرض محال) موفق شود یک نظام مدیریت متمرکز و یکپارچه بر نظام اقتصادی حاکم کند و از کانال آن هدایت منابع موجود در اکوسیستم تولید و تجارت را (مستقل از اراده آزاد و تشخیص سایر بازیگران) در دست بگیرد؛ تنها اتفاقی که افتاده این است که نظام اقتصادی از تجربه و بینش و خرد جمعی بازیگران خرد و کلان آن محروم شده و ظرفیت خود را برای خلق ارزش افزوده از دست داده است.

(مشخصاً خلق ظرفیت‌های تولیدی تازه) شود. در سطح خرد (بنگاه و خانوار) این تعویق مصرف در هنگام وجود جریان نقدی مثبت (به واسطه تولید و فروش موفقیت‌آمیز آن) خود را به صورت انباشت دارایی‌های نقدی و شبه‌نقدی نشان می‌دهد؛ اما باید دانست که این انباشت نقدینگی صرفاً نشانه‌ای از وجود اعتبار است و خلق نقدینگی (توسط بانک مرکزی و به فرموده حاکمیت) در مقیاس کلان موجب خلق اعتبار نمی‌شود.

۳- درک نادرست از مفهوم و سازوکار تولید: وقتی اقتصاد یک ملت ۸۰ میلیونی یا یک جهان هشت میلیاردی را شبیه معیشت یک خانوار روستایی کوچک ببینی که در آن پدر خانواده گندم می‌کارد و درو می‌کند و مادر خانواده این گندم را آرد کرده و با آبی که از چشمه آورده آن را خمیر و سپس نان می‌کند؛ طبیعی است که تصور کنی اقتصاد در اساس خود تولید است که برخی فعالیت‌های حاشیه‌ای در اطراف آن جریان دارد. در این شرایط طبیعی است که تصور کنی با تخصیص مستقیم منابع و مداخلات ساختاری در نظم طبیعی تجارت می‌توانی به رشد تولید کمک کنی و نهایتاً موجب رشد اقتصاد شوی. در واقعیت اما تجارت بر تولید مقدم است. تولید صنعتی در واقع جلوه‌ای از تقسیم کار تخصصی است که به مدد مبادله ارزش‌آفرین بر مبنای مزیت‌های نسبی (تجارت آزاد) امکان‌پذیر شده است. تخصیص منابع مستقیم و مداخله ساختاری در نظم طبیعی تجارت به نام حمایت از تولید (از جمله در قالب مداخلات ساختاری در بازار اعتبار) شبیه این است که آب و کود را روی ساقه و برگ گیاه بریزی و انتظار رشد آن را داشته باشی. با تقریب خوبی می‌توان گفت منابعی که می‌توانند موجب رشد درخت تولید شوند تنها و تنها باید از ریشه‌های تجارت آزاد به آن برسند.

۴- تصور نادرست در مورد دقت اصابت: سیاست‌گذاران وقتی می‌گویند با هدایت نقدینگی/ اعتبار موجب

عبارت «هدایت نقدینگی به سوی تولید» حقیقتاً عبارت ویژه و هنرمندانه‌ای است. هر خواننده هوشمندی لاجرم تصدیق خواهد کرد که بسیار دشوار است که در یک عبارت چهار کلمه‌ای حداقل پنج غلط نظری و سیاست‌گذاری عمده بگنجانیم؛ آن هم خطاهایی که هر کدام‌شان به تنهایی برای نابودی کامل اقتصاد یک ملت کفایت می‌کند.

۱- انتظار نابجا از نقدینگی: سال‌ها (حداقل یک دهه) است که عباراتی شبیه به این از سوی سیاست‌گذاران اقتصادی کشور به انحاء مختلف شنیده می‌شود: «کشور مشکل نقدینگی ندارد و فقط ضروری است این نقدینگی (با کمک بانک‌ها و دولت و ...) به سوی تولید هدایت شود.»

بله، کشور مشکل کمبود نقدینگی ندارد. در واقع کشور مشکل تورم دست و پاگیر و ناپایدارکننده نقدینگی دارد. باید این واقعیت را روشن کرد که «نقدینگی» اصولاً منبع/ نهاده نیست که بتوان آن را به چیزی و کاری تخصیص داد. نقدینگی صرفاً ابزاری برای مبادله است. باید موضوع و فرصتی برای مبادله وجود داشته باشد تا کاربرد این ابزار، موضوعیت پیدا کند و از طریق کمک به اندازه‌گیری ارزش و کاهش هزینه مبادله موجب خلق ارزش افزوده شود. وقتی مجموعه شرایط محیطی نظام تولید و تجارت، موضوع و فرصتی برای مبادله ارزش‌آفرین باقی نگذارند؛ پول کاغذی‌های بیش نیست. واقعیت تلخی که این روزها مردم ایران با گوشت و پوست و استخوان‌شان آن را احساس می‌کنند.

۲- خواب پنهان‌دانه اعتبار در بستر خلق نقدینگی: اعتبار می‌تواند منبعی واسطه‌ای برای خلق ظرفیت‌های تولیدی جدید باشد. به زبان ساده و بانداک بی‌دقتی علمی می‌توان گفت اعتبار در واقع ناشی از اراده مالکان تولیدات نظام اقتصادی مبنی بر به تعویق انداختن مصرف مستقیم بخشی از عواید حاصل از فروش تولیدات است تا این عواید صرف کار دیگری

مدیر دفتر برنامه ریزی، فناوری اطلاعات و بودجه سازمان زمین شناسی تحلیل کرد: چالش حکمرانی در بخش معدن

کشور به عنوان حلقه آغازین معدنکاری و زیربنایی کشور

فعالیت‌های سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی در دو حوزه «تولید ثروت از راه تولید اطلاعات پایه، کشف ذخایر جدید معدنی و معرفی مناطق امیدبخش» و «حفظ و نگهداشت ثروت از راه منشاء یابی و پایش مخاطرات طبیعی زمین شناختی» که هر دو نقش به سزایی در تولید ناخالص ملی و داخلی دارند، تقسیم می شود. این سازمان با بهره گیری از ظرفیت و توان نیروی کارشناس و متخصص خود جهت انجام مطالعات تحقیقاتی زمین شناسی و اکتشافی به عنوان وظیفه حاکمیتی دولت در گستره ایران زمین عملاً ضمن ایجاد ارزش افزوده، با کشف ذخایر فلزی و غیرفلزی برای کشور ثروت تولید می کند و سبب ایجاد اشتغال پایدار و توانمندسازی پایدار بخش خصوصی می شود. این سازمان در راستای عمل به وظایف حاکمیتی خود در اجرای اکتشاف هدفمند و پایش ذخایر معدنی، تولید اطلاعات پایه زمین شناسی و شناسایی مخاطرات زمین شناختی جهت جلوگیری از هدر رفت ثروت، گام برمی دارد و سعی می کند تا نیروهای کارآمدی را در این حوزه مورد تعلیم و تربیت قرار دهد و بی شک در آینده سکان داران این حوزه از میان همین نیروی مستعد و توانمند برای توجه به ظرفیت‌ها و تبدیل آن به فرصت‌ها جایگزین خواهند شد.

لذا توجه به شناخت مسائل و چالش‌های حکمرانی موجود از منظر منابع معدنی و انسانی بسیار حائز اهمیت است و از این رو امری ضروری در حیطه ایجاد تحول و تعالی بر پایه استوارسازی و آینده نگری به نظر می رسد.

چالش‌های حکمرانی

در آستانه ورود به قرن جدید هجری شمسی در طلیعه گام دوم انقلاب اسلامی با وجود پیشرفت‌های کلان و چشمگیر، نظام حکمرانی درگیر مشکلات پیچیده و بغرنجی شده است که ضرورت تحول در حکمرانی را بیش از پیش آشکار می کند. با توجه به این که فعالیت‌های اکتشافی و زمین شناسی مستثنی از این امور حاکمیتی نیستند باید به دنبال چالش‌های اساسی که این چرخه را مختل کرده، باشیم. بنا به بررسی‌ها و مطالعات انجام شده به نظر می رسد پایش ذخایر معدنی و نیروی انسانی متخصص به عنوان حلقه آغازین و نیروی محرکه این چرخه و با توجه

سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور به عنوان حلقه آغازین معدنکاری و بواسطه پایش ذخایر معدنی، تولید اطلاعات پایه زمین شناسی و منشایابی مخاطرات طبیعی، نقش به سزایی در تحقق حاکمیت کشور از جمله: سیاست گذاری، برنامه ریزی و نظارت بر فعالیت زمین شناسی و اکتشافی، برقراری عدالت سرزمینی به واسطه اکتشاف ذخایر معدنی و فراهم کردن زمینه لازم برای رشد و توسعه کشور و اشتغالزایی به همراه دارد. اهمیت نقش حاکمیتی سازمان در حوزه علوم زمین در موارد ذیل به خوبی مشهود است:

- تامین مواد اولیه مورد نیاز کشور از طریق تعامل هدفمند با بخش خصوصی
- طرح جامع آمایش سرزمین جهت توسعه متوازن و پایدار و برقراری عدالت اجتماعی و اقتصادی
- اهمیت بخش معدن برای گذار از اقتصاد نفتی و نقش حیاتی سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی

رضا جدیدی مدیر دفتر برنامه ریزی، فناوری اطلاعات و بودجه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی در تحلیلی به چالش‌های حکمرانی در بخش معدن (زمین شناسی و اکتشافات معدنی) از منظر منابع انسانی و ذخایر معدنی پرداخته است. در خلاصه این مطلب می خوانیم: سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور به عنوان حلقه آغازین معدنکاری و بواسطه پایش ذخایر معدنی، تولید اطلاعات پایه زمین شناسی و منشایابی مخاطرات طبیعی، نقش به سزایی در تحقق حاکمیت کشور از جمله: سیاست گذاری، برنامه ریزی و نظارت بر فعالیت زمین شناسی و اکتشافی، برقراری عدالت سرزمینی به واسطه اکتشاف ذخایر معدنی و فراهم کردن زمینه لازم برای رشد و توسعه کشور و اشتغالزایی به همراه دارد.

به منویات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، مهم‌ترین چالشی است که آینده تحقق امور حاکمیتی حوزه صنعت و معدن را دچار بحران کرده است و برنامه‌ریزی هدفمند و توسعه‌ای در این زمینه امری اجتناب‌ناپذیر است لذا در این نوشته سعی شده است تا علاوه بر تصویرسازی آنچه هست به تشریح و تبیین چرایی وضعیت مسئله موجود و ابعاد آن از منظر منابع انسانی و معدنی پرداخته شود.

منابع انسانی

۱- سقوط آمار نیروی متخصص در رشته‌های معدن، جغرافیا و زمین‌شناسی طی ۱۰ سال اخیر (کاهش ۴۵٪ دانشجویان و دانش‌آموختگان)- این مهم زنگ خطری برای استمرار چرخه حکمرانی معدن و علوم زمین است. بنابراین لزوم برنامه‌ریزی هدفمند و توسعه‌ای نیروی انسانی براساس نیازسنجی دقیق و آینده‌نگرانه بازار کار (بخش دولتی و خصوصی) بیش از پیش اهمیت پیدا کرده است و لازم است. از این رو مسئولان آموزش عالی و سیاست‌گذاران امر نیز باید با استمرار مطالعه تحولات و نیازهای اقتصادی کشور در شرایط حال و آینده بازار کار، از جنبه‌های کمی و کیفی مطلع شوند و سیاست‌های کلان اقتصادی را با محوریت نیروی انسانی، انتقال تجربه، دانش و مهارت آموزی مورد نیاز به آنان، مورد بررسی و واکاوی بیشتر قرار دهند. لذا باید به موضوع بازنگری ضریب درس زمین‌شناسی در کنکور سراسری و بررسی اهمیت این رشته در کتب درسی دوره متوسطه پرداخته شود و برای توانمندسازی نیروی کار معطل مانده در جوامع صنفی مانند سازمان نظام مهندسی معدن و اجرای طرح پایش ذخایر معدنی نیز باید مورد بررسی قرار داده شود.

۲- کاهش ظرفیت بخش خصوصی

و دولتی برای جذب نیروهای متخصص

ظرفیت بخش خصوصی و دولتی برای جذب نیروهای متخصص رو به کاهش است که مصداق این امر را می‌توان در سامانه ساجار سازمان برنامه و بودجه کشور که نشان دهنده آمار کاهنده شرکت‌های مهندسان مشاور طی سالیان اخیر است مشاهده نمود. در این سازمان با وجود چارچوب قانونی برای جذب نیرو در دستگاه‌های حاکمیتی، مجوزهای استخدامی صادر شده نه تنها به دلیل عدم تامین اعتبار معطل مانده، بلکه حتی تکافوی اجرای کلان پروژه‌های حاکمیتی را نمی‌دهد. ایفای مطلوب نقش اقتصادی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مستلزم داشتن اطلاع دقیق و به هنگام سیاست‌گذاران این نظام از نیازها و شرایط بنگاه‌های اقتصادی است که به شدت در حال تحول است. بدیهی است که تحقق این امر به تحکیم پیوندها و روابط بین دانشگاه‌ها و مراکز صنعتی، تسهیل تبادل نظر، تجارب و پیشنهادها

میان این دو طرف به منظور اصلاح مکانیزم آموزش و آماده‌سازی دانشجویان است. مسلماً تحکیم هر چه بیشتر این ارتباطات چه از طریق بازنگری محتوای برنامه‌های درسی دانشگاهی و چه در قالب سازماندهی مجدد دفاتر ارتباط با صنعت یا با اتخاذ راهبردهای مناسب دیگر، مزایای بی‌شماری را برای دو طرف در گیر این فرایند در بر خواهد داشت. از طرفی، برای تقویت بخش خصوصی و شرکت‌های مهندسان مشاور نیز، شایسته است بستر قانونی مناسب و اعتبارات کافی برای برون‌سپاری فعالیت‌ها از بخش دولتی به خصوصی فراهم شود.

منابع معدنی

سازمان‌های زمین‌شناسی در دنیا نقش دیده‌بان‌های آینده در حوزه علوم زمین را در بخش پایش ذخایر معدنی و تولید اطلاعات پایه، عهده‌دار هستند. از این رو پایش ذخایر و آمایش سرزمینی منابع موجود در کشور می‌تواند گام موثری در تعادل بخشی بین ذخایر معدنی و میزان تولید / مصرف، اصلاح سیاست صادرات و واردات مواد معدنی، شکوفایی اقتصادی و نیروی محرکه صنایع کشور، بهره‌گیری از توان سرزمینی در راستای آمایش سرزمین و برنامه‌ریزی هدفمند در حوزه اکتشاف با توجه به ظرفیت ذخایر موجود را به دنبال داشته باشد. وجود عواملی چون واگرایی در اتخاذ سیاست‌های اکتشافی کشور، عدم تخصیص اعتبارات مورد نیاز جهت اجرای وظایف حاکمیتی مرتبط با کشف ذخایر معدنی و موازی‌کاری‌های مختلف در این حوزه موجب کاهش بازدهی فعالیت‌های اکتشافی و بروز

بحران مواد اولیه معدنی مورد نیاز صنایع شده تاجایی که در برخی موارد آمار موجود بیانگر کاهش شدید ذخایری چون سنگ آهن، سرب و روی، بوکسیت، مس و طلا در کشور، طی سالیان اخیر شده است. از طرفی عوامل دیگری همچون کمبود اطلاعات پایه زیرساختی و معدنی (پوشش - به‌روزآوری)

- فقدان سیاستگذاری واحد در امر اکتشاف و جمعیت اطلاعات پایه حاصل از آن
- زمان‌بندی بودن فرایند تبدیل کانسارها به معدن (اکتشاف تا بهره‌برداری)
- فقدان نظارت فنی-تخصصی حاکمیتی بر روند صدور امتیازات اکتشافی در چرخه تولید اطلاعات پایه

- انحصار بخشی از مساحت کشور صرفاً در اختیار چند شرکت دولتی و نیمه دولتی بدون محدودیت زمانی و جلوگیری از ورود بخش خصوصی
- کمبود اطلاعات اکتشافی عمیق
- عدم وجود قوانین شفاف و حمایتی جهت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در چرخه معدن
- بی‌شک توجه به این حوزه و رفع موانع موجود می‌تواند سبب سرمایه‌گذاری بهینه، رشد اقتصادی و اشتغالزایی پایدار در بخش معدن کشور شود که این خود موجبات تحولات را فراهم می‌آورد. همچنین ایجاد مشوق برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی به عنوان عناصر کلیدی و خصوصی‌سازی هر چه سریع‌تر و سوق دادن بخش خصوصی به سمت تولید مواد معدنی و صنایع معدنی وابسته به آن نیز یکی دیگر از اقدامات موثر و لازم‌الاجرا به نظر می‌رسد.

فعالان بخش خصوصی هشدار دادند؛

عقبگرد معدن از مسیر افق ساز

بخش نه تنها همسو با اهداف امروز نباشد، بلکه نسبت به آینده و چشم اندازهای جدید این بخش بی توجه شده و پتانسیل معدن برای هوشمند شدن به منظور استفاده از فرصت های موجود و ساختن افق پیش رو از بین برود. به عنوان نمونه یکی از مسائلی که به شدت در سال های اخیر فشار بر بخش معدن را افزایش داده، مساله ایمن سازی معادن است.

در عین حال، مشکل دیگر بخش معدن، چالش اکتشاف است که بدون سرمایه گذاری در تکنولوژی های جدید و روش های نوین کشف معادن، حل آن امکان پذیر نیست. از آنجا که تحریم موجب شده است تا هزینه داد و ستد برای فعالان اقتصادی به شدت بالا برود، برای بخش معدن به صرفه نیست که در سطح تولید پایین به خرید ماشین آلات نو و مدرن اقدام کند. با اینکه راه جایگزین این بخش فعلا خرید انواع کارکرده، قدیمی و مستعمل است، پیشنهادهایی نظیر ایجاد کنسرسیوم های خرید تجهیزات هم در دستور کار بخش خصوصی قرار دارد. برخی از پیشنهادها نیز حول محور تسهیل فضا برای واردات می چرخد؛ موضوعی که به نظر نمی رسد بتواند تغییر چشمگیری در زمینه تقویت تشکیل سرمایه در این بخش ایجاد کند.

افسول نرخ ۳/۱ میلیارد دلار معافیت ماشین آلات گمرکی در سال ۱۳۹۶ به سطح ۱/۱ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۰ گویای تمایل اندک بخش های صنعتی و معدنی به واردات دستگاه ها، خطوط تولید و ماشین آلات به کشور طی پنج سال اخیر است. در شرایطی که صادرات معدن و صنایع معدنی کشور در ۹ ماهه ۱۴۰۰ به بیش از ۹ میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار رسیده، تداوم رشد این بخش نیازمند تزریق تکنولوژی، ماشین آلات و ادوات کافی است. در شرایطی که جهان در حال تحول کامل بخش معدن از مسیر تکنولوژی های انقلاب دیجیتال است، استفاده از ماشین آلات مستعمل تنها به تولید معدنی با هزینه بالاتر و بهره وری کمتر منجر خواهد شد. این موضوع نه تنها ظرفیت کشور برای تولید امروز را کاهش می دهد یا با بهره وری پایین تولید را افزایش می دهد، بلکه آینده و افق پیش روی اقتصاد ایران را نیز محدود می سازد. حرکت در مسیر معکوس نیازمند رفع تحریم، بهبود فضای کسب و کار و کاهش نوسانات پیوسته اقتصادی، سیاسی و سیاستگذاری است. جزئیات مشکلات فعالان بخش معدن در

معدنکاری در ایران، بار دیگر بر تامین ماشین آلات معدنی برای تداوم تولید در این بخش تاکید کردند. شواهد موجود نشان می دهد در این دوره زمانی روند اعطای معافیت برای ماشین آلات نو در فاصله سال های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ نزولی بوده و از آن سو تقاضا برای دریافت معافیت گمرکی برای ماشین آلات مستعمل صعودی بوده است. از آنجا که تداوم رونق تولید در بخش معدن و پایداری آن به تقویت تشکیل سرمایه در این بخش و ارتقای فناوری های حفاری، استخراج و حمل و نقل معدنی وابستگی زیادی دارد، طراحی سازوکارهایی در دولت برای گسترش تعداد دستگاه ها و بهبود فناوری در ماشین آلات وارداتی یا داخلی خریداری شده برای بخش معدن الزامی است؛ موضوعی که طبق گفته علی نقیب، هم اکنون با چالش های جدی روبه روست و بخش معدن از همین ناحیه تحت فشار است.

بررسی ها نشان می دهد بی توجهی به تقویت بنیه فنی-لجستیکی بخش معدن امروز و آینده تولید ثروت از زمین را در ایران با مخاطرات جدی روبه رو خواهد کرد. در واقع کاهش بنیه ماشین آلات در بخش معدن باعث خواهد شد تا میزان تولید در این

مسیر هوشمندسازی معادن در ایران مسدود است. فعالان بخش معدن معتقدند رونق بیشتر تولید معدنی بدون تزریق انواع ماشین آلات جدید ممکن نیست. قانون انتقاد اهالی معدن در نشست فعالان این بخش در اتاق تهران، سد بلند واردات ماشین آلات جدید و حرکت بخش معدن به سمت خرید ادوات قدیمی و کارکرده است.

ارزیابی آمارهای واردات دستگاه های معدنی و مرور مباحث فعالان بخش معدن نشان می دهد افزایش فشار بر بخش معدن برای تولید بیشتر موجب شده است تا در فقدان دسترسی بازگران این حوزه به ادوات و دستگاه های جدید و نو، خرید ماشین آلات کارکرده، مستعمل و قدیمی بیش از گذشته در اولویت قرار گیرد؛ موضوعی که خود را در آمارهای هشت ماهه معافیت های گمرکی ماشین آلات نو و مستعمل طی پنج سال اخیر به خوبی نشان می دهد. در همین راستا نمایندگان تشکلهای معدنی در دوازدهمین جلسه کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران ضمن لزوم بررسی ابعاد هوشمندسازی عملیات

جریان برگزاری دوازدهمین نشست کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران به خوبی منعکس شده است.

هوشمندسازی معادن

در دوازدهمین جلسه کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران، هوشمندسازی معادن ایران مورد بررسی قرار گرفت. همچنین نتایج و بازخوردهای جلسه پیشین کمیسیون که به ارزیابی راهکارهای توسعه و تامین ماشین آلات معدنی کشور اختصاص داشت، تبیین شد.

این جلسه با گزارش بابک ولی زاده، مشاور کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران از مهم ترین تحولات حوزه معدن در هفته های اخیر آغاز شد و پس از آن، علی نقیب، رئیس این کمیسیون که به صورت آنلاین در این جلسه حضور داشت، با اشاره به بازخوردها و نتایج مثبت جلسه معدنی پیشین که به مساله عدم دسترسی به ماشین آلات معدنی و تامین این تجهیزات اختصاص داشت، گفت: یکی از نتایج این جلسه، موافقت با واردات ۵۰ دستگاه ماشین آلات معدنی است. او ابراز امیدواری کرد که این جلسات به بهبود شرایط کسب و کار فعالان حوزه معدن منجر شود. در ادامه، نایب رئیس این کمیسیون با اشاره به اینکه یکی از مشکلات بخش معدن، تامین ماشین آلات است، گفت: این مساله تا آنجا پیش رفته است که در تامین ماشین آلات دست دوم نیز دچار مشکل هستیم؛ از این رو لازم است این نیاز با تلفیق تولید داخل و واردات، رفع شود. علاوه بر مساله ماشین آلات، فعالیت های معدنکاری در ایران برای افزایش بهره وری و شفافیت نیازمند هوشمندسازی است.

سجاد غرقی با تاکید بر اینکه «هوشمندسازی و فناوری های نوین زمینه ساز افزایش بهره وری معادن می شود»، به مهم ترین فناوری های بهبوددهنده فناوری صنعت معدنکاری در جهان نظیر هوش مصنوعی، اتوماسیون، رباتیک، بلاک چین و واقعیت افزوده اشاره کرد. نایب رئیس کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران در ادامه مزایای بهره مندی دولت از هوشمندسازی معادن را برشمرد و افزایش میزان تولید، افزایش حقوق دولتی قابل وصول، افزایش عمق معدنکاری، بهبود امکان ارائه یارانه به تولیدکنندگان واقعی، ردیابی بهینه تر عملکرد بهره برداران و کاهش مشکلات زیست محیطی را جزو این مزیت ها دانست. وی همچنین کاهش هزینه های عملیاتی و افزایش بهره وری معادن، ارتقای کارایی و ایمنی کارکنان و کاهش تصادفات، امکان عملیات کنترل از راه دور، مدیریت بهینه معدن و دارایی ها و بهبود برنامه ریزی و توسعه را جزو دستاوردهای هوشمندسازی برای بهره برداران عنوان کرد.

در ادامه، مشاور کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران گزارشی از تجارب هوشمندسازی معادن در تعدادی از معادن جهان ارائه کرد. وحید وزیری اظهار کرد: بررسی ها نشان می دهد که معادن با تولید سالانه بیش از ۱۰ میلیون تن بیشترین استفاده را از فناوری نوین دارند. وزیری با بیان اینکه «مراحل ابتدایی زنجیره معدنکاری در مقایسه با سایر بخش های آن، هنوز در مراحل اولیه بلوغ به کارگیری فناوری های نوین قرار دارند»، افزود: بررسی ها نشان می دهد که در جهان، صنعت معدن در مقایسه با سایر صنایع به آرامی در حال پذیرش فناوری های نوین است و عواملی مانند موقعیت مکانی معادن، شرایط خاص زمین شناسی، فراهم نبودن زیرساخت ها و... از مهم ترین دلایل پایین بودن سرعت و آمادگی پذیرش فناوری در زنجیره معدن نسبت به سایر صنایع است.

نیاز به ۱۰ هزار دستگاه ماشین آلات معدنی

برای حفظ تولید فعلی

در ادامه این جلسه، میلاد رمضان پور که به نمایندگی از معاونت معادن و فرآوری مواد وزارت صمت در این جلسه حضور یافته بود، گفت: تکمیل اطلاعات در سامانه کاداستر از جمله دغدغه های وزارت صمت است؛ به نحوی که اطلاعات به صورت یکپارچه در این سامانه قرار گیرد و به این ترتیب ارزیابی فعالیت های معدنی در بستر کاداستر انجام شود. او افزود: در این سامانه باید اطلاعات بهره برداران ماشین آلات نیز وارد و ماهانه به روزرسانی شود؛ اما بخش زیادی از اطلاعات درج شده در این

مورد، غیرمعتبر و نادرست است. حال، چنانچه به همین داده ها استناد کنیم، در حال حاضر، ۱۰ هزار دستگاه، ماشین آلات معدنی با عمر بیش از ۲۰ سال در کشور وجود دارد و برای حفظ تولید در سطح کنونی، دست کم به ۱۰ هزار دستگاه ماشین آلات معدنی نیاز است. رمضان پور همچنین با اشاره به ضرورت هوشمندسازی فعالیت های معدنکاری تصریح کرد: چنانچه طرحی از سوی بخش خصوصی در زمینه هوشمندسازی ارائه شود، از آن حمایت می کنیم.

پس از آنکه سایر حاضران این جلسه نیز نظرات خود را بیان کردند، مقرر شد با تشکیل کمیته ای ذیل کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران با مشارکت نمایندگان تشکلهای معدنی، یک بسته سیاستی در مورد هوشمندسازی معادن، تهیه و تدوین شود. در ادامه این جلسه، موضوع تامین ماشین آلات معدنی مورد بحث قرار گرفت و غرقی با اشاره به اینکه بخش زیادی از ماشین آلات فعال در کشور فرسوده هستند، گفت: علاوه بر افزایش قیمت ماشین آلات به دلیل ممنوعیت واردات و تولید ناکافی این تجهیزات در داخل، هزینه تعمیر این ماشین آلات نیز بالاست.

او افزود: به دلیل آگاهی بخشی به سیاستگذاران، دولت و مجلس نیز به این کمبود واقف شده اند، به همین سبب با واردات ۵۰ دستگاه ماشین آلات موافقت شده است. البته برای تامین این کمبود لازم است در فرایند واردات نیز ساده سازی صورت گیرد. البته یکی از درخواست های ما این است که واردات ماشین آلات در سایزهای بزرگ که توان تولید داخلی آن وجود ندارد، آزاد شود.

بخش خصوصی روابط تجاری دوجانبه در منطقه بررسی کرد؛ جاماندگی ایران از رالی تجارت

موافقت‌نامه تجارت آزاد با اوراسیا در حال انجام است. این در حالی است که در منطقه شاهد رقابت کشورها برای انعقاد و عملیاتی کردن توافق‌نامه‌های تجاری هستیم، اما ایران از این قافله عقب‌مانده است.

توسعه روابط تجاری دوجانبه در منطقه

غلامحسین شافعی، رئیس اتاق بازرگانی ایران با اشاره به اهمیت تحولات اقتصادهای پیرامونی ایران از حیث حجم انبوه موافقت‌نامه‌های تجاری و توسعه روابط تجاری دوجانبه گفت: امارت را باید سردمدار موافقت‌نامه‌های تجاری دانست. توافق برای آغاز مذاکرات تجارت آزاد با گرجستان، تلاش برای ایجاد منطقه آزاد تجاری با اتحادیه اقتصادی اوراسیا و مذاکره برای موافقت‌نامه‌های موسوم به «مشارکت جامع اقتصادی» با هشت کشور هند، بریتانیا، ترکیه، کره جنوبی، اتیوپی، اندونزی، کنیا و برخی

از سوی رئیس اتاق ایران در جدیدترین نشست هیات نمایندگان این پارلمان، عنوان شده است. برآیند گفته‌های او نشان می‌دهد که اگر ایران به سمت پیوستن به موافقت‌نامه‌های تجاری حرکت نکند و مسائل اقتصادی را بر مسائل سیاسی ارجح نداند، به یک کشور ایزوله تبدیل خواهد شد.

این موضوع در حالی از سوی غلامحسین شافعی مورد تاکید قرار گرفته که ایران تاکنون کارنامه خوبی در امضای موافقت‌نامه‌های تجاری نداشته است. موافقت‌نامه تجارت ترجیحی با ترکیه نخستین معاهده‌ای بود که به اجرا درآمد، اما بخش خصوصی نسبت به این موافقت‌نامه روی خوش نشان نداد. علاوه بر این حضور در اوراسیا در دستور کار دولت قرار گرفت که در دوره شیوع کرونا، تجارت با این منطقه نیز تحت تأثیر قرار گرفت، اما مذاکرات برای

فعالان اقتصادی با بررسی روند رو به رشد توسعه روابط تجاری دوجانبه در منطقه، نسبت به غفلت ایران از این موضوع هشدار دادند. به اعتقاد آنها، توجه به تحولات اقتصادهای پیرامونی ایران از حیث حجم انبوه موافقت‌نامه‌های تجاری اهمیت دارد و اگر به صورت بلندمدت برای توسعه روابط اقتصادی فکری نکنیم، پیش از گذشته ایزوله می‌شویم و فرصت‌های بالقوه نیز از دست خواهد رفت.

راه گریز از انزوای اقتصادی چیست؟ بی‌عملی متولیان تجارت کشور در امضای موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد و ترجیحی این هشدار را می‌دهد که با توجه به استقبال سایر کشورهای منطقه و جهان به انعقاد چنین موافقت‌نامه‌هایی، ایران در انزوا قرار گیرد و به نوعی ایزوله شود. این هشدار

سند حسابداری و مالی ساده برای درآمدها و هزینه‌های دولت نیست، بلکه بازتابی از ارتباط و نحوه تعامل دولت و ملت را حداقل در یک سال آینده به نمایش می‌گذارد. از همین زاویه و در جایگاه نمایندگی از فعالان اقتصادی زمانی که به بودجه نگاه می‌کنیم، چند نکته قابل ذکر است. به گفته وی، نخست آنکه بخش خصوصی به کلی در فرآیند تدوین بودجه ۱۴۰۱ غایب بوده است. برخلاف سال‌های قبل که بخش خصوصی هرچند به شکل صوری برای همفکری توسط ستاد تدوین بودجه دعوت می‌شد، اما امسال از اتاق‌های سه‌گانه هیچ دعوتی به عمل نیامد و بخش خصوصی کاملاً در این فرآیند نادیده گرفته شد. همچنین شافعی افزود: دومین وجه این است که در نحوه نگارش بودجه برای اولین بار حتی یکبار هم عبارت بخش خصوصی به کار برده نشده است. برخلاف سال‌های قبل که دستکم عبارت مشارکت عمومی-خصوصی را به کار می‌بردند امسال آن هم حذف شده و هیچ اسمی از بخش خصوصی برده نشده است؛ در عوض از عبارت غیردولتی استفاده کرده‌اند که این عبارت بار معنایی و حقوقی دارد. سومین وجه به گفته شافعی، به ساختار تامین درآمدها و به طور مشخص به بحث مالیات در بودجه بازمی‌گردد.

که در حوزه بین‌الملل یکی از مسائل بسیار قابل‌تأمل، تلاش کشورهای منطقه برای رفع منازعات سیاسی در راستای اولویت‌های اقتصادی است. رئیس‌جمهور ترکیه اخیراً اعلام کرده در فوریه ۲۰۲۲ به عربستان خواهد رفت تا مشکلات تجاری بین دو کشور را حل‌وفصل کنند.

وی گفت: سفر اخیر ولیعهد امارات به ترکیه نشانه مهمی از تمایل دو کشور برای بهبود روابط است. به طور تاریخی سیاست نقش مسلطی در شکل‌دهی به مسیر روابط اقتصادی دو کشور داشته است؛ تا جایی که توفان بهار عربی تجارت عادی دو کشور را نیز دچار اختلال کرد، اما در شرایط کنونی دو کشور ضرورت حل‌وفصل اختلافات در راستای بهبود مناسبات اقتصادی را به خوبی درک کرده‌اند.

۵ نکته در خصوص بودجه

شافعی در بخش دیگر سخنان، لایحه بودجه ۱۴۰۰ را مورد نقد قرار داد و گفت: موضوع مهمی که در حال حاضر تمام سیاست‌یون و فعالان اقتصادی و اقشار مختلف را به خود مشغول کرده، لایحه بودجه ۱۴۰۱ است. افزایش حساسیت‌ها نسبت به بودجه سالانه و واکنش نشان دادن بخش‌های مختلف جامعه به لایحه بودجه دارای حسن‌ذاتی است؛ چراکه سند بودجه صرفاً یک

کشورهای دیگر از جمله مهم‌ترین تلاش‌های این کشور در این زمینه است.

شافعی با اشاره به اقدامات ترکیه در این زمینه نیز گفت: ترکیه در سال‌های اخیر کوشش فراوانی برای توسعه حضور و نفوذ تجاری در کشورهای پیرامونی و حتی فراتر از آن صورت داده است. ترکیه و جمهوری آذربایجان هدف بلندپروازانه افزایش روابط تجاری به ۱۵ میلیارد دلار در ۲۰۲۳ را مدنظر قرار داده‌اند. ترکیه بعد از بریتانیا دومین سرمایه‌گذار خارجی در جمهوری آذربایجان محسوب می‌شود. این کشور همچنین هدف افزایش تجارت خود با کشورهای آفریقایی به ۷۵ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۳ را مطرح کرده و می‌کوشد با پاسخگویی به نیازهای امنیتی کشورهای آفریقایی راه را برای گسترش حضور و نفوذ کالاها و شرکت‌های ترک در این قاره بیش از گذشته هموار کند. کوشش‌های این کشور برای در دست گرفتن برخی پروژه‌های زیرساختی در عراق را نیز باید در همین راستا دانست.

رئیس اتاق ایران عنوان کرد: بازگشایی منطقه تجارت آزاد سوریه و اردن امضای ۲۷ یادداشت تفاهم همکاری اقتصادی میان عربستان و فرانسه و ۱۳ یادداشت تفاهم به ارزش ۳۰ میلیارد دلار میان دو کشور عربستان و عمان از دیگر نشانه‌های آشکار این رویکرد در میان کشورهای منطقه است.

شافعی هشدار داد: اگر روند فعلی تغییر نکند و نگاه خود را عوض نکرده و به صورت بلندمدت برای روابط اقتصادی کشور فکری نکنیم، کشورمان بیش از گذشته ایزوله می‌شود و فرصت‌های بالقوه را از دست خواهد داد. وی درخصوص عدم موفقیت ایران در انعقاد موافقت‌نامه‌های تجاری، اظهار کرد: یک مورد موافقت تجارت ترجیحی با ترکیه منعقد شد، اما همه فعالان اقتصادی اعتقاد دارند این معاهده ترکمانچای اقتصادی ایران است، یعنی تنها هنر ما هم نهایتاً به این نتیجه انجامید. درباره تجارت ترجیحی با ترکیه اتاق ایران تحقیق کاملی انجام داده و برای مسوولان ارسال کرد، اما با وجود پیگیری‌های فراوان هیچ پاسخی درباره آن به ما داده نشد. در هر حال ما در این تحولات جدید سیاسی باید برای نجات اقتصادمان بیدار شده و کمی از سیاست برای اقتصاد هزینه کنیم.

اولویت‌دهی به اقتصاد

رئیس اتاق ایران درخصوص اولویت‌دهی به اقتصاد در منطقه عنوان کرد: امروز شاهدیم

وی عنوان کرد: اعداد بودجه نشان‌دهنده آن است که بار اصلی درآمدهای مالیاتی دولت در سال آینده بر دوش بخش خصوصی قرار داده شده است.

شافعی در خصوص حذف معافیت‌های مالیاتی در این لایحه بودجه، گفت: در بندهای مختلف بودجه سیاست حذف معافیت‌های مالیاتی موجود در دستور کار قرار گرفته است که به نوع دیگر فشار را بر فعالان بخش خصوصی افزایش می‌دهد. باید در نظر داشت که حذف یک‌باره معافیت‌های مالیاتی در نظر گرفته شده در قوانین بالادستی مانند معافیت مالیاتی صادرات طی قوانین بودجه سالانه باعث تغییر گسترده در برنامه‌ریزی بنگاه‌های فعال در بخش خصوصی و کاهش پیش‌بینی‌پذیری اقتصادی می‌شود.

رئیس اتاق ایران چهارمین وجه را به موضوع نحوه استفاده از منابع حاصل از نفت و گاز اختصاص داد و اظهار کرد: در حالی که دولت با افزایش نرخ ارز مبنای محاسباتی بودجه ۲۳ هزار تومان منابع قابل توجهی در ردیف درآمدهای نفتی واریز کرده، همچنان برای تراز کردن منابع و مصارف خود نیمی از منابعی که باید به صندوق توسعه ملی واریز می‌شد را به عنوان استقراض برداشت کرده است. این در حالی است که قرار بود منابع صندوق توسعه ملی صرف سرمایه‌گذاری در کشور به‌ویژه از طریق بخش خصوصی شود. وی تقاضا کرد که در بررسی لایحه، اهتمام لازم را در خصوص کاهش پیامدهای منفی آن به کار

گیرند؛ در غیر این صورت سال آینده سال بسیار سختی در انتظار جامعه و بخش خصوصی خواهد بود.

پنجمین وجه مورد تأکید رئیس اتاق ایران، بحث هماهنگی سیاست‌ها بود. او در این باره گفت: در حالی که اذعان داریم حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی کار درستی است، اما معتقد هستیم که نیازمند اتخاذ سیاست‌های هماهنگ به هنگام انجام چنین طرح بزرگی هستیم. مجلس در هفته‌های اخیر هنگام بررسی طرح جهش تولید دانش‌بنیان معافیت مالیاتی واردات ماشین‌آلاتی که در داخل تولید نمی‌شوند را حذف کرد. طبعاً در شرایطی که در چند سال گذشته نرخ رشد سرمایه‌گذاری منفی بوده است، این تصمیم موجب بدتر شدن وضعیت ظرفیت تولید در کشور و افزایش قیمت تمام‌شده کالاها خواهد شد. اتاق ایران سال گذشته درباره این طرح نظر مخالف خود را به مراجع تصمیم‌گیر اعلام کرد. شافعی افزود: اصولاً به نظر می‌رسد وحدت فرماندهی اقتصادی که لازمه اصلاحات اقتصادی است در دولت نیازمند تقویت است. در غیر این صورت این تصمیم‌های پراکنده به بخش تولید در کشور ضربه زده و رکودتورمی نتیجه آن خواهد بود.

با تغییر ماهیت اتاق مخالفیم

محمد قاسمی، رئیس مرکز پژوهش‌های اتاق ایران، در ادامه گزارشی از شیوه بررسی قانون اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

در کمیسیون اقتصادی مجلس ارائه کرد. بر اساس اظهارات او همچنان روند بررسی‌ها ادامه دارد. قاسمی تغییر ماهیت حقوقی، حوزه فعالیت‌ها، ترکیب اعضای هیأت‌نمایندگان اتاق ایران و در نهایت تقویت نظارت بر عملکرد آن را ۴ محور اصلی طرح موجود دانست و گفت: در رابطه با تغییر ماهیت اتاق به‌جدا مقاومت کردیم و خوشبختانه در این بخش گام‌های موثری برداشتیم. او ادامه داد: اتاق ایران صدای بخش خصوصی اقتصاد ایران است و نظارت دولت بر این حوزه باید در چارچوب مشخصی باشد و معتقدیم اتاق به حدی از بالندگی رسیده که توان نظارت و اداره امور خود را داشته باشد. اگر سازوکارها ناقص است، می‌توانیم آن را درست کنیم؛ اما طبق ماهیت حقوقی اتاق نیازی به نظارت دولت نیست. قاسمی از تشکیل کمیته‌ای در اتاق ایران برای بررسی این روند خبر داد و رویکرد این کمیته را تقویت شفافیت در بدنه اتاق عنوان کرد. او استفاده از نظرات و دیدگاه‌های کلیه اعضای هیأت‌نمایندگان را رویکرد کمیته و مرکز پژوهش‌ها برشمرد و ادامه داد: قانون‌نویسی بدون بررسی کارشناسی یکی از چالش‌هایی است که همواره با آن مواجه هستیم. از این منظر سعی داریم بند بند این طرح به‌طور دقیق ارزیابی و بررسی شود. قاسمی همچنین به پیشنهاد‌های کمیته درباره تقویت نظارت در چارچوب شورای عالی نظارت، اشاره کرد.

فریال مستوفی - رئیس کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق تهران

چرا سرمایه گذاری در معدن قفل شد؟

چرا که چرخ اقتصاد معلول عوامل متعددی است که در کنار همدیگر به رشد اقتصادی خواهد انجامید و لذا باید با برنامه ریزی اصولی سعی بر رونق گرفتن همه عوامل در کنار هم باشد. بدون برنامه ریزی یا با برنامه ریزی هیجانی و کوتاه مدت نمی توان از اقتصاد انتظار بهر موری، رشد یا اشتغال پایدار داشت.

باید تمرکز روی ایجاد ارزش افزوده مواد معدنی باشد که بتوانیم محصولات نهایی داشته باشیم که قابل رقابت در بازار جهانی بوده و از طریق افزایش صادرات ارزش افزوده بیشتری برای کشور ایجاد کنیم و از صرف خام فروشی پرهیز کنیم. در بعد بین المللی باید برای سرمایه گذار ایجاد اعتماد کنیم. چطور انتظار داریم وقتی سرمایه گذار خارجی از آینده سرمایه خود مطمئن نیست در کشور سرمایه گذاری کند آن هم در حوزه های که نرخ برگشت سرمایه بازه طولانی مدتی خواهد داشت. باید توجه داشت که سیاست های مسکن کوتاه مدت، درمانگر اقتصاد و اشتغال و تولید پایدار نخواهد بود. در راستای ایجاد اعتماد برای سرمایه گذار، ارائه اطلاعات درست و شفاف ضروری است.

نهایتاً چنانچه عزم بر کنار گذاشتن اقتصاد مبتنی بر نفت باشد، حوزه معدن انتخاب خوبی است تا از طریق ترسیم استراتژی درست، سهم منابع معدنی را در تولید ناخالص داخلی افزایش دهد. بخش معدن از عمده ترین بخش های تامین کننده مواد اولیه بخش صنعت و توسعه زیرساخت ها در کشور به شمار می آید و ذخایر غنی مواد معدنی به عنوان یک امکان بالقوه می تواند نقش اساسی را در توسعه صنعتی کشور ایفا کند. نهایتاً بخش معدن و صنایع معدنی کلید حل بسیاری از معضلات خود کفایی صنعتی و چرخش اقتصاد در کشور خواهد بود و به این ترتیب اقتصاد ایران می تواند از اقتصاد نفتی به مرور زمان فاصله گیرد و معدن جایگاه واقعی خود را در ایران به دست آورد.

پیشنهاد های صریح بخش خصوصی استفاده از ظرفیت پروژه های PPP است تا از طریق همکاری بخش خصوصی و دولتی پروژه های معدنی اجرا شود. برای دستیابی به رشد اقتصادی باید ارتباطات بین المللی با دیگر کشورها برقرار کرد. برای رونق بخشیدن صادرات مواد معدنی و کسب درآمد بیشتر از این بخش، دولت باید استراتژی های اقتصادی خود را در این حوزه مورد بازبینی قرار دهد تا سرمایه گذاران به فعالیت در بخش معدن ترغیب شوند. دولت همچنین باید سعی کند منابع مالی را طوری مدیریت کند که این منابع به پروژه هایی که از نظر فنی و اقتصادی می توانند ارزش افزوده ایجاد کنند تزریق شود. امیدوار هستیم در برنامه های جدید توسعه و تصمیمات اقتصادی دولت، هدف بر اجرای پروژه های جدیدی باشد که توجیه فنی و اقتصادی دارند. اگر این پروژه ها همان طور که گفته شد از طریق همکاری بخش خصوصی و دولت توامان اجرا شوند نتیجه بهتری خواهد داشت چرا که بخش خصوصی در اجرای این گونه پروژه ها تخصص دارد و لذا پروژه به طور موفقیت آمیز اجرا شده و نیمه تمام رها نمی شود.

بخش فناوری های نوین، باعث شده تا ضایعات زیادی در این بخش وجود داشته باشد در حالی که کشورهایی مثل چین و ایتالیا با سرمایه گذاری روی همین ضایعات سنگ، مصنوعات بسیار ارزشمندی را تولید می کنند. مثال دیگر باطله معادن فلزی از جمله مس و آهن است که در دامپ های باطله با عیار پایین به دلیل ضعف در تکنولوژی بازیافت و عدم سرمایه گذاری کافی، حجم عظیمی از این مواد در دامپ های باطله معادن بزرگ کشور مدفون می شود که سرمایه گذاری در استحصال آن می تواند ارزش افزوده خوبی را عاید سرمایه گذار کند. این در حالی است که در حوزه صنایع معدنی با توجه به ظرفیت توسعه صنایع پایین دستی در اکثر مواد معدنی با داشتن مزیت هایی از جمله وجود انرژی ارزان و راه های ارتباطی دریایی و زمینی، متأسفانه هنوز در این حوزه نتوانستیم از تمام ظرفیت ها استفاده کنیم.

با سرمایه گذاری در حوزه تحقیق و توسعه و استفاده از دانش مدیریتی کشورهای موفق در این حوزه از یک سو و تمرکز بر بهبود و بعضاً ایجاد زیرساخت ها و رفع موانع داخلی از جمله کنترل ریسک، ایجاد امنیت سرمایه گذاری و ثبات محیط کسب و کار، می توان به جذب سرمایه گذاری در این حوزه کمک کرد.

در مجموع سرمایه گذاری در حوزه معدن به دلیل هزینه های سنگین، بازگشت سرمایه در بلندمدت و ریسک بالا به ویژه در مراحل اکتشاف چندان مورد استقبال سرمایه گذاران محتاط نیست. در حال حاضر تقریباً تمامی سرمایه گذاری ها در حوزه معدن کشور، به دلیل نگرانی از تحریم ها و تهدید های آمریکای متوقف شده است. همچنین با توجه به اینکه بازار محصولات معدنی در رکود به سر می برد و با قیمت های پایین در بازار مواجه است، بنابراین سرمایه گذار نیز با مشکل عدم رغبت مواجه شده است. باید در نظر داشت که پایداری و ثبات اقتصادی مستلزم این است که از تمرکزگرایی روی یک حوزه و غفلت از حوزه های دیگر پرهیز کرد؛

سرمایه گذاری خارجی صرف نظر از حوزه مد نظر، مستلزم بررسی مولفه های خاصی از جمله امنیت سرمایه گذاری، شرایط محیط کسب و کار، ثبات قوانین، شفافیت و پتانسیل های کشوری است که در آن قرار است سرمایه گذاری انجام پذیرد.

متأسفانه با وجود پتانسیل ها و ظرفیت هایی که ایران در حوزه معدن دارد، از جمله میزان ذخایر فراوان، این بخش سهم بسیار کمی از تولید ناخالص داخلی کشور را به خود اختصاص داده است که نشان دهنده ضعف در توسعه معدن کشور است. در واقع ظرفیت ها و پتانسیل های بالقوه موجود در حوزه معدن و صنایع معدنی کشور هنوز بالفعل نشده است که از آن به عنوان ظرفیت های خاموش معدن یاد می شود. عدم آگاهی در شناسایی ظرفیت ها و عدم سرمایه گذاری کافی در آن، باعث شده تا آن طور که شایسته است این ظرفیت ها نمایان نشود. به دلیل ریسک بالا در بخش اکتشاف و همچنین طولانی بودن بازگشت سرمایه، سرمایه گذار اصولاً علاقه مند به سرمایه گذاری در این حوزه نیست و لذا جذب سرمایه گذار مستلزم تدوین برنامه ها و استراتژی های مناسب، ایجاد شفافیت و در نظر گرفتن مشوق های ویژه برای سرمایه گذاری است که بتواند سرمایه گذار را تشویق به سرمایه گذاری کند. در کنار عوامل فوق، تحریم ها نیز عامل تشدید کننده است؛ اما نکته ای که باید به آن توجه داشت این است که تحریم ها تنها عامل اصلی مشکلات تلقی نشود؛ چرا که ما در داخل با موانعی روبه رو هستیم که سهم عمده ای در فرار سرمایه و سرمایه گذار دارد.

ورود سرمایه گذار داخلی و خارجی منوط به فراهم بودن فضای سیاسی آرام و بی تنش و همچنین رفع خلأ های قوانین است. تغییرات مداوم و خلق الساعه دستورالعمل های مربوطه، یکی دیگر از مسائلی است که فعالیت های بخش معدن را دچار نابسامانی و بی ثباتی کرده است. نبود تکنولوژی های مناسب برای استخراج اصولی در معادن و عدم سرمایه گذاری در

تحلیلگر ارشد بازارهای بین‌المللی فولاد و سنگ آهن تحلیل کرد:

چالش‌ها و راهکارهای تامین سنگ آهن برای طرح جامع فولاد

یک تحلیلگر ارشد بازارهای بین‌المللی فولاد و سنگ آهن گفت: استفاده از معدن سنگ آهن هماتیت و استفاده از باطله‌های معادن بزرگ، راهکارهایی است که می‌توان با استفاده از آنها بر چالش‌های فعلی تامین سنگ آهن در کشور فائق آمد تا فرصت کافی برای انجام اکتشافات جدید فراهم شود.

بر اساس آخرین ویرایش مطالعات طرح جامع فولاد کشور، ذخیره زمین‌شناسی سنگ آهن کشور پنج میلیارد تن و ذخیره قابل استخراج آن ۲.۹ میلیارد تن تخمین زده می‌شود. بر اساس مطالعات انجام شده برای تحقق هدف چشم‌انداز ۱۴۰۴ که در آن دستیابی به سالیانه ۵۵ میلیون تن فولاد خام پیش‌بینی شده، به ۱۶۰ میلیون تن سنگ آهن نیاز است؛ چیزی که به دلیل کافی نبودن اکتشافات، آینده خوبی ندارد. در این صورت و تولید کامل مطابق برنامه‌های واحدهای فولادی، بیش از ۸۰۰ میلیون تن سنگ آهن کشور تا سال ۱۴۰۴ مصرف می‌شود. بر این اساس با استخراج سالیانه ۱۶۶ میلیون تن سنگ آهن، ذخایر کشور تقریباً

تکافوی حدود ۱۳ سال بعد از افق ۱۴۰۴ را خواهد داد و چندی نمی‌گذرد که ذخایر سنگ آهن تمام می‌شود.

کارشناسان باور دارند با اینکه سازمان‌های تخصصی کشور از جمله سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در سال ۱۳۹۷ هشدار جدی داده بودند که ذخایر معدنی مانند سنگ آهن با روند اکتشاف موجود رو به اتمام است، اما تاکنون اقدام عملیاتی و اصلاح ساختار اکتشاف در کشور انجام نشده است.

«کیوان جعفری‌طهرانی» کارشناس و تحلیلگر ارشد بازارهای بین‌المللی فولاد و سنگ آهن اظهار داشت: زمانی که صادرات سنگ آهن از دو دهه پیش آغاز شده بود هیچ‌کس به فکر «طرح جامع فولاد» نبود و به هیچ عنوان چنین طرحی تصویب نشده بود و هیچ‌کس باور نمی‌کرد با محدودیت سنگ آهن مواجه شویم.

زنجیره تولید فولاد به فرآیند تولید فولاد از استخراج سنگ آهن تا تولید شمش فولاد گفته می‌شود. به طور کلی این زنجیره شامل استخراج سنگ آهن از معدن و سپس تبدیل آن به کنسانتره

و ورود آن به بخش فولادسازی و در نهایت ورود به بخش نورد است. طبق جدیدترین پایش طرح جامع فولاد، ظرفیت‌های ایجاد شده تا پایان سال ۹۹ شامل ۳۹.۴ میلیون تن ظرفیت تولید شمش فولاد، ۳۷.۱۸ میلیون تن آهن اسفنجی، ۶۶.۷۵ میلیون تن گندله و ۶۴.۱۱ میلیون تن کنسانتره است.

جعفری‌طهرانی در ادامه بیان داشت: بررسی‌ها حاکی است ایران در افق ۱۴۰۴ سالیانه به ۱۶۰ تا ۱۶۹ میلیون تن سنگ آهن نیاز دارد، این در حالی است که ذخایر سنگ آهن ایران محدود شده و معادن قدیمی‌تر مثل بافت و جفارت کمتر از هفت تا هشت سال از عمر آنها باقی مانده است.

وی گفت: برای معادن دیگر مثل چادرملو که موفق به به‌دست‌آوردن ذخایر جدید شده‌اند، همچنین معادن گل‌گهر و بخش خصوصی عمری بین ۱۴ تا ۱۷ سال متصور است، اما در مجموع این مدت زمان آن‌قدر کوتاه است که امروز همگی در کشور به فکر واردات سنگ آهن افتاده‌اند، اما نباید فراموش کرد که در شرایط تحریم قرار داریم که ممکن است تداوم داشته باشد. این تحلیلگر بازارهای

فولاد و سنگ آهن ادامه داد: این در حالی است که در منطقه شرکت های بزرگی همچون «وله» عمان با ظرفیت ۹.۶ میلیون تن در سال فعالیت می کنند که با کشتی های ۴۰۰ هزار تنی کنسانتره را به بندر «سوهار» این کشور حمل می کنند، همچنین گندله سازی «بحرین استیل» با ظرفیت ۱۱.۵ میلیون تن در سال مدت هاست در بحرین با کمبود خوراک مواجه شده و از حدود ۱۵ سال پیش نیازش را از شرکت CVRD برزیل تامین می کند.

وی اضافه کرد: بحرین در سال های اخیر با شرکت CSN برزیل (که یک شرکت پرتغالی الاصل است) قرارداد داشته اما CSN شرکت کوچکی است و هیچ وقت نتوانسته نیاز بحرین استیل را به طور کامل پوشش دهد. از ابتدای سال ۲۰۲۱ با خبر شنیدیم که بحرین استیل قرارداد ۲۰ ساله ای با شرکت «آنگلا امریکن» برزیل برای تامین خوراک خود منعقد کرد. جعفری تاکید کرد: با وجود پروژه های گندله سازی عمان و بحرین در خلیج فارس امکان اینکه ایران بتواند از برزیل به واردات سنگ آهن یا گندله پردازد، وجود نخواهد داشت و با رفع تحریم ها نیز عملیاتی نخواهد شد، زیرا ظرفیت معادن یاد شده برزیل توسط کارخانجات و بحرین رزرو شده است.

وی توضیح داد: شرکت وله به هیچ عنوان مواد اولیه به ایران نمی فروشد، زیرا در عمان کارخانه دارد و CSN هم شرکت کوچکی است که تولید شده در سال بین سه تا چهار میلیون تن است. آنگلا امریکن هم شرکت دوم بزرگ برزیل است که قرارداد ۲۰ ساله با بحرین دارد، بر این اساس ما نمی توانیم برزیل را به عنوان منبع تامین سنگ آهن خود مد نظر قرار دهیم.

کارشناس ارشد بازارهای بین الملل فولاد و سنگ آهن اظهار داشت: در استرالیا نیز معدن «یوگی» مطرح است که با مشارکت گل گهر، چادرملو و شرکت خصوصی «فکور صنعت» خریداری شده است، اما یکی از معضلات اساسی آن حمل کنسانتره در آینده خواهد بود. وی بیان داشت: یکی از مشکلات اساسی ما موضوع پهلویی گیری کشتی های ۱۵۰ تا ۱۷۰ هزار تنی «کیپ سائز» است که امکان آن در بنادر کشور وجود ندارد و اگر قرار باشد از استرالیا با کشتی های «پانامکس» ۷۰ تا ۹۰ هزار تنی واردات انجام شود مقرون به صرفه نخواهد بود، مگر اینکه تحریم ها و محدودیت حمل دریایی برداشته شود و آن گاه شاید حمل از استرالیا توجیه داشته باشد. جعفری طهرانی یادآوری کرد: از آنجایی که در سال های گذشته طرح های توسعه ای در بنادر کشور اجرایی نشده، به طور طبیعی کشتی های بزرگ تا نزدیک بنادر ما می توانند نگر بیاندازند

و پس از آن سنگ آهن را به کشتی های کوچکتر و سبکتر منتقل کنند. وی همچنین گفت: امروز و با استقلال طالبان در افغانستان، امکان واردات سنگ آهن از این کشور در هاله ای از ابهام قرار گرفته است.

این تحلیلگر ارشد بازارهای سنگ آهن افزود: یکی دیگر از کشورهای منطقه که معادن سنگ آهن خوبی دارد قزاقستان است، اما بُعد مسافت ریلی و محدودیت انتقال بار از طریق دریای خزر، موضوع واردات از این کشور را نیز منتفی می سازد.

وی خاطرنشان کرد: کشورهایی همچون شیلی که کنسانتره سنگ آهن دارد، همچنین مکزیک که عیار سنگ آهن آن در حدود ۶۵ است به دلیل تحریم ها محصولات خود را به ایران نمی فروشند، کشور مراکش نیز سنگ آهن مگنتیت دارد که آن هم به دلیل تحریم ها قادر به فروش به ما نیست و آفریقای جنوبی، تانزانیا و کنیا نیز قراردادهایشان تحت انحصار یکی از کشورهای عربی است و در عمل خرید از آنها امکان پذیر نیست. جعفری تصریح کرد: با این اوصاف فقط کشور هند باقی می ماند که آن هم برای صادرات سنگ آهن هماتیت با عیار ۵۸ به بالا عوارض صادراتی تعیین کرده که در عمل به صرفه نیست. همچنین این کشور اجازه صادرات سنگ آهن مگنتیت را نمی دهد و اگر قرار باشد سنگ آهن هماتیت با عیار کمتر از ۵۸ از

هندوستان وارد کنیم بهتر است نسبت به فراوری معادن هماتیت خودمان اقدام کنیم.

وی گفت: در گذشته بسیاری از معادن سنگ آهن هماتیت کشور به علت نبوده فناوری به درستی مورد استفاده قرار نگرفته و به ظرفیت بالا نرسیده است، هرچند با استفاده از روش های سنتی برداشت هایی انجام می شد اما روند تولید و تناژ محدود بود، با این حال امروز با فناوری های جدیدی که در چین و کشور خودمان مهیا است امکان فراوری این معادن هماتیت وجود دارد.

این تحلیلگر تاکید کرد: استفاده از باطله های معادن بزرگ راه میان بری است تا چند سال آینده که احیاء معادن هماتیت کشور و فراوری آنها، همچنین فراوری باطله های معادن بزرگ اقدام می شود، می تواند راهگشا باشد تا مدت زمان استفاده از موجودی ذخایر مگنتیت طولانی تر شود و فرصت کافی برای انجام اکتشافات جدید داشته باشیم. کارشناسان معتقدند: زمانی به اهداف مدنظر در کشور می رسیم که مطالعات و اکتشافات کامل، عمقی و هدفمند باشند. این در حالی است که تاکنون اکتشافات معدنی به دلیل نبود اکتشاف یکپارچه و سیاست گذاری واحد کامل نبوده و در این زمینه زبان هایی به چرخه تامین مواد اولیه مورد نیاز صنایع معدنی وارد شده است.

معاون برنامه‌ریزی و نظارت بر شرکت‌های هلدینگ «ومعادن» تاکید کرد:

ضعف در حوزه اکتشاف مهم‌ترین چالش حوزه معدن و صنایع معدنی

تا کنون به این مهم دست نیافته، نشان‌دهنده چالش‌های آشکار و پنهان متعدد در این حوزه است که بخشی از آن به ضعف فعالیت‌های اکتشافی بر می‌گردد.

وجود ۱۱۷ پهنه معدنی با وسعت ۷۰۰

تا ۱۵ هزار کیلومتر مربع

به گفته دکتر صادقی قسمت اعظم اکتشافات کشور در سال‌های بسیار دور صورت گرفته و طی سال‌های اخیر اقدامات جدی در راستای شناسایی ذخایر جدید در بخش معدن انجام نشده است و ضعف در حوزه اکتشاف یکی از چالش‌های مهم در حوزه معدن و صنایع معدنی

نزدیک به ۷ درصد از ذخایر معدنی کشف شده دنیا را داراست و طبق ارزیابی‌های انجام شده، نزدیک به ۶۸ ماده معدنی، ۳۷ میلیارد تن ذخایر قطعی و ۵۷ میلیارد تن ذخایر احتمالی معدنی در کشور وجود دارد. علی‌رغم همه این‌ها ظرفیت‌ها سهم بخش معدن در تولید ناخالص داخلی رقمی کمتر از یک درصد است.

معاون برنامه‌ریزی و نظارت بر شرکت‌های هلدینگ «ومعادن»، سهم فرآورده‌های معدنی در اقتصاد دنیا را حدود پنج درصد اعلام کرد و افزود: با توجه به این آمارها، می‌توان ادعا کرد که ظرفیت افزایش حداقل پنج برابری درآمد کشور از بخش معدن وجود دارد. اما اینکه چرا کشور

معاون برنامه‌ریزی و نظارت بر شرکت‌های هلدینگ «ومعادن» با اشاره به ظرفیت بالای کشور در بخش معدن، ضعف فعالیت‌های اکتشاف، کاهش سرمایه‌گذاری، مداخله قیمتی دولت، عدم توجه به معادن کوچک مقیاس و محدودیت‌های واردات ماشین‌آلات معدنی را از مهم‌ترین موانع توسعه حوزه معدن و صنایع معدنی اعلام کرد.

دکتر سعید صادقی با اشاره به منابع غنی و ظرفیت بالای معدنی کشور گفت: کشور ایران با داشتن حدود ۱ درصد از جمعیت جهان،

است.

وی با یادآوری نیاز روزافزون صنایع معدنی به مواد اولیه و خام تولید بر جایگاه اکتشاف در حوزه معدن تاکید کرد و بیان داشت: در حال حاضر به جز ۲ پهنه اصلی معدنی ۱۱۷ پهنه با وسعت بین ۷۰۰ تا ۱۵ هزار کیلومتر مربع در کشور وجود دارد.

معاون برنامه‌ریزی و نظارت بر شرکت‌های هلدینگ «ومعدان»، میزان اکتشافات عمومی و تفصیلی انجام شده در کشور را در مقایسه با سایر کشورهای معدن خیز جهان ناچیز توصیف کرد و با بیان اینکه سرمایه‌گذاری قابل توجهی در این حوزه انجام نشده است، نسبت به تأمین مواد اولیه خام صنایع معدنی به‌ویژه زنجیره فولاد، ابراز نگرانی کرد و گفت: اساسی‌ترین بخش در معدنکاری، اکتشاف است که ریسک سرمایه‌گذاری در معدن و استخراج را به طور قابل توجهی کاهش می‌دهد.

دکتر صادقی ادامه داد: در سراسر جهان و در بخش پایه، توسط دولت و حاکمیت صورت می‌گیرد و در کشور ما نیز اقداماتی توسط دولت و به‌ویژه سازمان زمین‌شناسی انجام شده است ولی مطابق آمار در دسترس، یکی از مغفول‌ترین بخش‌ها در بودجه‌های سنواتی، عدم تخصیص منابع کافی در اکتشاف ذخایر معدنی است؛ به‌طوری که در بودجه‌های سنواتی و در میان برنامه‌های مختلف فصل صنعت و معدن (شامل برنامه زیرساخت‌های صنعتی و معدنی، برنامه ایجاد و توسعه صنایع، برنامه زمین‌شناسی، برنامه اکتشاف و راهاندازی معدن، برنامه ارتقای تولیدات صنعتی، برنامه ارتقای تولیدات معدنی و برنامه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها) کمترین بودجه اختصاصی طی سالیان مختلف، مربوط به برنامه زمین‌شناسی و برنامه اکتشاف و راهاندازی معدن بوده است.

تحقق اهداف افق ۱۴۰۴ با جذب سرمایه

۲۰ میلیارد دلاری

وی در بخش دیگر صحبت‌های خود عدم تمایل سرمایه‌گذاری در این حوزه را از دیگر چالش‌های بخش معدن دانست و تصریح کرد: در سال‌های اخیر به دلیل رکود اقتصادی و تحریم‌های تحمیل شده، سرمایه‌گذاری و حرکت نقدینگی به سمت ایجاد و توسعه واحدهای معدن و صنایع معدنی با افت معنادار مواجه شده است. معاون برنامه‌ریزی و نظارت بر شرکت‌های هلدینگ «ومعدان» سرمایه مورد نیاز برای رسیدن به اهداف چشم‌انداز افق ۱۴۰۴ در

تولید محصولات معدنی و فلزی را بیش از ۲۰ میلیارد دلار اعلام کرد و گفت: جذب این میزان راسرمايه به بخش معدن نیاز به برنامه‌ریزی و اقدامات ویژه دارد، طبق آمارهای منتشر شده در چند سال اخیر، سرمایه‌گذاری صورت گرفته در کشور، حتی کفاف استهلاک سرمایه را نیز نمی‌دهد، یعنی در واقع میزان خالص سرمایه‌گذاری منفی است که بخشی از دلایل آن مربوط به تحریم‌ها و بخشی به مسائل ساختاری اقتصاد کلان مربوط می‌شود.

مداخله قیمتی دولت ترمز توسعه افقی

در شرکت‌های معدنی

دکتر صادقی در ادامه به مشکلات ناشی از سیاست‌های مداخله قیمتی دولت در بازار بویژه در سالهای اخیر اشاره کرد و اظهار داشت: مداخله قیمتی دولت، فضای کسب و کار در بخش معدن و صنایع معدنی را تحت تأثیر قرار داده است. قیمت یارانه‌ای حامل‌های انرژی و دخالت دولت در مدیریت بنگاه‌های بزرگ معدنی موجب کاهش بهره‌وری و نرخ سرمایه‌گذاری است.

وی با توضیح اینکه قیمت‌گذاری در این صنعت

مانع توسعه افقی در شرکت‌های معدنی می‌شود، بیان کرد: قیمت‌گذاری به گونه‌ای تنظیم شده که مانع توسعه این صنعت و صرفاً جهت تأمین نهاده ارزان برای حلقه‌های پایین تر زنجیره است و همین موضوع باعث می‌شود شرکت‌های معدنی به جای توسعه افقی، توسعه عمودی را دستور کار خود قرار دهند. به طوریکه در سال‌های اخیر شاهد ورود شرکت‌های معدنی بزرگ به سرمایه‌گذاری در پایین دست زنجیره هستیم و این موضوع باعث نگرانی از کمبود خوراک در سال‌های آینده شده است و باید به‌طور جدی مورد توجه قرار گیرد.

سهم ۷۳ درصدی معدان کوچک در تولید

وی در ادامه صحبت‌های خود با انتقاد از متمرکز شدن حمایت‌های قانونی و مالی دولت‌ها در معدن بزرگ مقیاس گفت: اصولاً قوانین، آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌ها هیچ نسبتی با شرایط معدنکاری در مقیاس کوچک ندارند درحالی‌که ۸۵ درصد اشتغال بخش معدن، در معدن کوچک مقیاس صورت گرفته و این معدن ۷۳ درصد از سهم تولید را به خود اختصاص داده‌اند.

دکتر صادقی افزایش اشتغال‌زایی، کاهش فساد

معدنی را با واردات خودرو مقایسه کنیم چرا که ماشین آلات معدنی از نوع سرمایه گذاری و کمک به رونق تولید محسوب می شوند و با توجه به مشتریان مشخص و کارکرد تخصصی آن، تسهیل واردات در این بخش منجر به دلایلی و سفته بازی نخواهد شد.

عدم اهلیت سنجی در واگذاری پهنه ها

دکتر صادقی با اشاره به آمار ۶ هزار معدن فعال از مجموع بیش از ۱۱ هزار معدن دارای پروانه بهره برداری در کشور، یکی از دلایل غیر فعال ماندن معادن را حبس آن ها در ید اشخاص حقیقی و حقوقی و با هدف فعالیت اقتصادی غیرمولد اعلام کرد و گفت: طبق گزارش مرکز پژوهش های مجلس، مجری قانون، اختیارات وسیعی در خصوص صدور، تمدید یا ابطال مجوزهای معدنی صادر شده برای اشخاص حقیقی و حقوقی دارد و این یکی از دلایل عمده «محیوس شدن محدوده های اکتشافی و معادن در ید اشخاص حقیقی و حقوقی» است که البته در ابتدای سال جاری، اقداماتی از سوی وزارت صمت در راستای آزادسازی معادن حبس شده و واگذاری آن ها از طریق مزایده انجام شد و امیدواریم با برنامه ریزی و اقدامات مناسب در این زمینه و واگذاری پهنه ها به افراد حقیقی و حقوقی که صلاحیت علمی و تخصصی و همچنین توانایی مالی دارند، شاهد استفاده بهینه و حداکثری از این ثروت عظیم باشیم.

۴۳ درصد هزینه های عملیاتی معادن مربوط به ماشین آلات استخراجی است و تأمین به موقع و ارزان قیمت ماشین آلات معدنی، تأثیر قابل توجهی در اقتصادی شدن سرمایه گذاری، کاهش نرخ استهلاک، توسعه معدنکاری و افزایش بهره وری دارد اما برخی رویکردهای انحصاری دولت از تولیدکننده ماشین آلات معدنی (هپکو) و ممنوعیت و محدودیت های وضع شده وارداتی به ویژه ماشین آلات دسته دوم، آثار منفی در بخش معدن به جا گذاشته است.

وی با یادآوری مواد ۱۰۹ و ۱۱۰ قانون امور معادن، و ممنوعیت واردات ماشین آلات معدنی و راهسازی در رده تولیدات هپکو (و حتی بالاتر از رده تولیدات هپکو) از سال ۹۶ اظهار داشت: تولید شرکت هپکو در بهترین سال های فعالیت خود کمتر از ۲ هزار دستگاه بوده و حتی در سال های اخیر به ۳۰ دستگاه در سال رسیده است که این میزان تولید به هیچ وجه پاسخگوی نیاز ۶ هزار معدن فعال (از ۱۲ هزار پروانه) در کشور نیست و کمبود تجهیزات به نقطه بحرانی در کشور رسیده است.

معاون برنامه ریزی و نظارت بر شرکت های هلدینگ «ومعدان» با تأکید بر حمایت هوشمندانه و زمان بندی شده از تولیدکنندگان داخلی در بخش تسهیلات و انتقال تکنولوژی، خواستار تسهیل واردات در این بخش شد و تصریح کرد: نباید واردات ماشین آلات

اداری و افزایش شفافیت را به عنوان ویژگی های عمومی بنگاه های کوچک مقیاس یاد کرد و افزود: معادن کوچک مقیاس، فرصتی بزرگ برای توسعه اکتشافات در کشور محسوب می شوند.

معاون برنامه ریزی و نظارت بر شرکت های هلدینگ «ومعدان» تشکیل کارگروه احیای معادن کوچک مقیاس در ایامیدرو را اقدامی موثر هر چند ناکافی (با توجه به مقیاس این صنعت) خواند و تصریح کرد: بسیاری از معادن کوچک مقیاس در بحث سرمایه گذاری های اولیه پیشرو بوده اما در مواردی هم به دلایلی مختلف مانند عدم امکان فروش محصول نهایی با قیمت مناسب و یا ممنوعیت در انجام صادرات غیرفعال یا تعطیل مانده اند.

وی همچنین از وجود بیش از ۱۰ هزار معدن کوچک مقیاس خبر داد و گفت: این معادن در مراحل پیچوبی اولیه، اکتشافات اولیه و تفصیلی بسیاری از آنها انجام شده و آماده سازی های اولیه مثل راه و واحدهای کانه آرای به مرحله بهره برداری رسیده است، اما متأسفانه تقریباً نیمی از آن ها چند قدم از اکتشافات را جلو رفته و در انتظار احیا و بازگشت به مدار هستند، با تعطیلی مواجه هستند.

محدودیت دسترسی به تجهیزات

و ماشین آلات مورد نیاز

بر اساس صحبت های دکتر صادقی بیش از

رئیس انجمن سنگ آهن ایران عنوان کرد:

قیمت دستوری مانع توسعه معدن

رئیس انجمن سنگ آهن ایران گفت: فولادسازان به عرضه سنگ آهن در بورس و واقعی شدن قیمت این محصول، کاملاً صنفی و یک جانبه نگاه می کنند و به دنبال کسب بالاترین آورده برای بخش خود هستند.

مهرداد اکبریان اظهار داشت: ما زنجیره تولیدی سنگ آهن را در داخل کشور داریم که در سال های گذشته به صورت متوازن رشد نکرده است. به این ترتیب، یک حلقه نسبت به حلقه بعدی خود، جلوتر یا عقب تر بوده است. یعنی یک حلقه سود بسیار بالا برده و روز به روز فربه تر شده، ولی یک حلقه ضعیف نگاه داشته شده و تحت فشار قیمتی اجازه رشد پیدا نکرده است.

وی افزود: دولت در سال های گذشته تصمیم گرفت، مدیریت بازار تولید فولاد را خود بر عهده بگیرد و به واسطه بخشنامه های متعدد قیمت ها را تعیین و سعی در کنترل داشته باشد. هر چند انگیزه دولت برای ورود به این بازار به این جهت بود که تولید کنندگان پایین دست، بدون مواد اولیه نمانند، اما این تصمیم زمینه بهره فراوان فولادسازان و به ویژه تولید کنندگان شمش را فراهم آورد.

فروش تولیدات به قیمت جهانی

به گفته وی، شرکتهای فولادی با قیمت های دستوری دولت، به مواد اولیه ارزان قیمت دسترسی پیدا می کردند، اما همین گروه که مواد اولیه ارزان در اختیار داشتند، حاضر نمی شدند، تولید خود را با قیمت های ارزان و با همان قیمت های یارانه ای به صنایع پایین دستی بفروشند. ریزنی های مختلف این گروه طی سالیان باعث شکل گیری نظام قیمتی بر مبنای قیمت های جهانی برای آن ها شد. به عبارت دیگر، فولادی ها مواد اولیه را به قیمت یارانه ای خریداری کرده و تولید خود را با قیمت جهانی می فروختند.

اکبریان توضیح داد: این رویه باعث شده بود، حلقه های ابتدا و انتهای زنجیره فولاد، بسیار ضعیف شده و بدون سود منطقی فعالیت کنند، در عوض فولادی ها از فشار حداکثری به سایر حلقه ها، سودهای کلان می بردند.

استقبال از عرضه سنگ آهن در بورس

رئیس انجمن سنگ آهن ایران متذکر شد: برای حل این مشکل راهکارهای زیادی پیشنهاد شد. از جمله، عرضه همه محصولات در بورس کالا تا قیمت همه کالاها در بازار براساس عرضه و تقاضا و به صورت واقعی کشف شود. اکبریان افزود: ما یعنی همه تشکلهای صنفی معتقد، به بازار آزاد هستیم و معتقدیم اقتصاد آزاد بهترین راه برای رسیدن به تعادل و ثبات قیمتی در بازار است؛ بنابراین از عرضه محصولات در بورس استقبال کردیم.

وی یادآور شد: پس از ابلاغ این تصمیم، سنگ آهنی ها محصولات گندله را به بورس عرضه کردند، اما این اتفاق مورد اعتراض فولادسازان قرار گرفت، چراکه منافع حداکثری آن ها کاهش پیدا می کرد. اکبریان معتقد است: فولادسازان به مسئله عرضه سنگ آهن کاملاً صنفی نگاه می کنند و به دنبال کسب بالاترین آورده برای بخش خود هستند، اما برای داشتن یک تولید پایدار لازم است که به مسائل به صورت ملی نگاه کنیم و به دنبال سودهای کوتاه مدت و مقطعی نباشیم.

وی ادامه داد: در این شرایط اقتصادی که سایه تحریم از سر ما دور نشده، سرمایه ها محدود بوده و امکانات حداقلی وجود دارد، نباید به دنبال منافع حداکثری برای یک گروه خاص بود. اکبریان خاطر نشان کرد: نقطه ایده آل برای بخش تولید، داشتن

بازار آزاد است. اگر خود بازار قیمت ها را متناسب با تولید عرضه شده و تقاضای موجود در بازار تعیین کند و کوچک ترین دخالت از سوی دولت نیز حذف شود؛ بازار به عالی ترین شکل خود فعالیت خواهد کرد.

افزایش تولید سنگ آهن نیازمند تصمیم کلان ملی

رئیس انجمن سنگ آهن ایران عنوان کرد: در حال حاضر حدود ۶۰ میلیون تن کنسانتره و گندله تولید می شود که سنگ آهن مورد نیاز این مقدار تولید در کشور وجود دارد. تمامی سنگ آهن مورد نیاز از منابع داخلی فعلاً در حال تأمین است. اما نگرانی آنجاست که اگر قرار باشد تولید فولادمان با همین سرعت ادامه پیدا کند و هر ۶ ماه یکبار کارخانه متقاضی سنگ آهن داشته باشیم؛ دیگر با میزان تولید فعلی نمی توانیم به نیازها پاسخ دهیم و حتماً لازم است افزایش تولید صورت گیرد. وی اضافه کرد: این اتفاق نیز یک پروسه بلندمدت است که از گرفتن مجوز تا اکتشافات، تجهیز و خرید ماشین آلات و طی مراحل متعدد دیگر باید برای تأمین سنگ آهن انجام شود. اکبریان با بیان اینکه این افزایش تولید از عهده یک بخش خاص بر نمی آید، تأکید کرد: افزایش تولید سنگ آهن نیازمند تصمیم کلان ملی است و اگر بنا باشد بیش از ظرفیت فعلی کشور تولید داشته باشیم، امروز باید برای سنگ آهن تصمیمات اساسی گرفته شود. به اعتقاد رئیس انجمن سنگ آهن ایران اگر دولت پای بند به تولید ۵۰ تا ۷۰ میلیون تن فولاد در کشور است، باید برنامه های توسعه ای خود در بخش معادن را از همین امروز آغاز کند.

وی بیان کرد: در این مسیر، قیمت گذاری دستوری و ارزان نگاه داشتن قیمت سنگ آهن، مانع بزرگ اجرای برنامه های توسعه است که در نهایت می تواند زبان فولادسازان را در آینده موجب شود. اکبریان گفت: وقتی سهم سود معدنی ها کم شود، انگیزه سرمایه گذاران کاهش می یابد و در نتیجه جلوی توسعه گرفته می شود، ما چگونه می توانیم یک بخش را حمایت نکنیم و حتی تنبیه کنیم، اما انتظار افزایش کارایی و تولید را داشته باشیم.

وی در پایان گفت: امروز حدود ۱۰۰ میلیون تن سنگ آهن در کشور تولید می شود، اما برای چهار سال آینده نیاز به این محصول به ۱۸۰ میلیون تن خواهد رسید. این افزایش ۸۰ درصدی با فشارهای قیمتی شدید، چگونه محقق خواهد شد؟

رئیس خانه معدن ایران به پتانسیل بالای توسعه معدنی نوار مرزی شرق تاکید کرد:

گنج های معدنی در شرق ایران

در جهان امروز، توسعه اقتصادی و فرهنگی به عنوان اهرم های موثر در دستیابی به امنیت پایدار بسیار مورد توجه قرار گرفته است و در این میان اقتصاد دریا و سواحل که مرزهای آبی کشورمان را تشکیل می دهند، از جایگاه ویژه ای برخوردارند. بر این اساس در شرایط کنونی استفاده مطلوب و بهینه از همه ظرفیت های ساحلی در کشور باید به عنوان یک ضرورت مورد توجه قرار گیرد.

استان سیستان و بلوچستان ۱۱ درصد از مساحت کل کشور را به خود اختصاص داده و بزرگترین استان کشور محسوب می شود.

در مطالعات زمین شناسی، منطقه شرق ایران را معمولاً به عنوان یک واحد مستقل بررسی می کنند. دشت سیستان حاصل فرسایش کوه های هندوکش و هزاره و رسوب گذاری در دره پهناور سیستان کنونی در دوران آخر زمین شناختی است. استان سیستان و بلوچستان با داشتن اشکال زیبا و تنوع ژئومورفولوژی می تواند یکی از مناطق جاذب گردشگری در حوزه معادن و زمین شناسی نیز باشد.

استان سیستان و بلوچستان یکی از استان های بزرگ معدنی کشور محسوب می شود به طوری که از ۶۰ نوع ماده معدنی شناسایی شده در کشور، ۲۸ نوع آن به طور قطع و در شرایط کنونی در استان سیستان و بلوچستان وجود دارد. سیستان و بلوچستان از حیث داشتن عناصر معدنی فلزی از کم نظیرترین استان های کشور محسوب می شود و بیشترین میزان آهن پلاستی، مس و آنتیمون و طلای کشور را با پراکندگی وسیع دارد.

استان خراسان جنوبی، از شمال به استان های خراسان رضوی، از غرب به استانهای سمنان، اصفهان و یزد از جنوب به استان های کرمان و سیستان و بلوچستان و از شرق به کشور افغانستان محدود می شود. استان مرزی خراسان جنوبی با حدود

نوار مرزی شرق ایران شامل استان های سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی و خراسان رضوی، با وجود ذخایر و صنایع معدنی سرشار، پتانسیل بسیار خوبی برای توسعه معدنی، اشتغال زایی و افزایش تولید و صادرات دارد.

کشور ایران در آسیای غربی با یک میلیون و ۶۴۸ هزار و ۱۹۵ کیلومتر مربع وسعت، دومین کشور بزرگ خاورمیانه است. ایران از شمال غرب با ارمنستان و جمهوری آذربایجان از شمال با دریای خزر، از شمال شرق با ترکمنستان، از شرق با افغانستان و پاکستان، از جنوب با خلیج فارس و دریای عمان و در غرب با عراق و ترکیه هم مرز است. این کشور خاورمیانه ای جایگاه استراتژیکی در منطقه خلیج فارس دارد و تنگه هرمز در جنوب آن مسیری حیاتی برای انتقال کالاهای صادراتی است.

یکی از سرمایه های عظیم و ثروت ملی ایران وجود ذخایر و صنایع معدنی در کشور است، سرزمین ایران در بخش میانی کمربند کوه زائی آلپ هیمالیا قرار دارد که از غرب اروپا آغاز و پس از گذر از ترکیه، ایران، افغانستان تا تبت و نزدیکی برهه و اندونزی ادامه دارد. قرارگیری در این کمربند که مرز برخورد دو ابر قاره اصلی کره زمین بوده و ۱۵ درصد ذخایر شناخته شده جهان را در خود جای داده، سبب شده تا ایران سرزمینی مستعد و از نظر توان معدنی پر استعداد باشد. به طوری که ۱۰ معدن در کلاس جهانی از جمله معادن سنگ آهن سنگان، چادرملو، چغارت، گل گهر و هرمز، ذخایر بزرگ مس سرچشمه و سونگون، ذخایر سرب و روی مهدی آباد و انگوران، ذخایر طلا، زرشوران و ساریگونی همه و همه از جمله ذخایر معدنی بزرگ جهان هستند.

چابهار منطقه‌ای ژئوپولیتیک با رویکرد کاربردی برد-برد

بندر چابهار به عنوان حلقه واسط بین کشورهای جنوب شرق آسیا و آسیای مرکزی و افغانستان، سهل الوصول ترین راه برای دسترسی به آب‌های آزاد و اقیانوس‌ها برای ایران و کشورهای منطقه است. از نظر همکاری‌های منطقه‌ای چابهار در جوار مرزهای جنوب شرقی ایران از مهمترین حوزه‌های اقتصادی است که در سال ۱۳۹۵ شاهد امضای موافقتنامه راهبردی تاسیس دالان حمل و نقل بین‌المللی ایران، هند و افغانستان موسوم به «موافقتنامه چابهار» بود.

قرار گرفتن بندر چابهار در مرکزیت جغرافیایی سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا که حدود پنج میلیارد نفر از جمعیت جهان را دارد آن را به پلی میان هند و افغانستان با کشورهای قفقاز، روسیه، ترکیه و در نهایت با اروپا تبدیل کرده است. چابهار تنها بندر ایرانی مناسب برای کشتی‌های ۲۵۰ هزار تنی است و در مقطع فعلی به میزان هشت میلیون و ۵۰۰ هزار تن ظرفیت بارگیری دارد.

آسیای مرکزی از مناطقی است که به دریای آزاد راه ندارد و محصور در خشکی است و این منطقه از شرق و جنوب به کوه‌ها، شمال با بیابان‌ها و استپ‌ها و در غرب با دریای خزر محصور شده است. ترکمنستان و قزاقستان تنها کشورهای این منطقه اند که فقط به دریای خزر محدود هستند و سایر کشورهای این منطقه از حوزه‌های آبی معدودی بهره‌مندند که دریایچه آرال بین قزاقستان و ازبکستان یکی از آنهاست. کشورهای آسیای مرکزی (ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان، قرقیزستان و قزاقستان) فاقد دسترسی به آب‌های آزاد هستند. بر این اساس نگاه راهبردی به چابهار در حالی است که کشورهای این منطقه در حال کاهش وابستگی اقتصادی خود به روسیه هستند و در راستای برنامه‌های رشد اقتصادی و افزایش روابط با خاور دور، غرب آسیا و آفریقا به بندر چابهار به عنوان ارزان ترین، امن ترین و نزدیک ترین راه مبادلات بازرگانی نیاز دارند.

با بررسی و تحلیل ظرفیت‌های منطقه آزاد چابهار و چالش‌های پیش روی آن، حال باید دید که چگونه می‌توان با اتکا به این ظرفیت‌ها به همکاری دست یافت و به نظر می‌رسد که این موضوع دارای دو جنبه کلی است. از یک طرف ظرفیت‌های چابهار قرار دارد و از طرف دیگر نیز اراده دولت‌های پیرامون و درگیر در این موضوع که هر کدام منافع و نقش‌های مختص به خود را دارند.

همان‌طور که کارشناسان منطقه‌ای نیز اشاره می‌کنند، در بروز همکاری‌ها آنچه بیشتر از همه دارای اهمیت است موضوعات اقتصادی کارکردی و فنی است تا مسائل سیاسی، زیرا رسیدن به همکاری و همگرایی در این موضوعات از حساسیت کمتری برای حکومت‌ها برخوردار است. از این دیدگاه منطقه آزاد چابهار دارای کارکردهای ویژه اقتصادی برای کشورهای مختلف است.

کشورمان از طرفی به چابهار به دیده تنوع منابع درآمدی می‌نگرد و از طرف دیگر بندر چابهار این فرصت را به ایران می‌دهد که از طریق صادرات نفت، سهم خود را در بازار انرژی منطقه و نیز سرمایه‌گذاری خارجی در داخل افزایش دهد. مهمترین زمینه‌های اقتصادی بندر چابهار برای هند ظرفیت‌های بالای دسترسی و ترانزیتی در گسترش روابط تجاری و دسترسی به بازارهای آسیای مرکزی مقرون به صرفه‌تر انرژی و واردات فرآورده‌های معدنی از افغانستان افزایش صادرات به ایران و کاهش هزینه و وقت تجارت با اروپا است.

افغانستان نیز تنوع در مسیرهای تجاری خود برای صدور محصولات به بازارهای بین‌المللی، ایجاد اشتغال بیشتر و ترانزیت امن از طریق کریدور دریایی ایران در جنوب را دنبال می‌کند و از طرف دیگر کریدور حمل و نقل بین‌المللی شمال-جنوب نیز ذیل چابهار تقویت می‌شود که بر مبنای مراودات اقتصادی کشورهای متنوع و مختلفی همچون بلاروس، قزاقستان، تاجیکستان، جمهوری آذربایجان، ارمنستان، اوکراین، بلغارستان و قرقیزستان (کشورهای اوراسیا) را هم در بر می‌گیرد. این کریدور ظرفیت حمل و نقل ۲۰ تا ۳۰ میلیون تن کالا در سال را داراست که کاهش ۳۰ یا ۴۰ درصدی در هزینه و زمان را به همراه دارد.

۶ درصد مرزهای خشکی کشور و نزدیک به سه درصد از مرزهای آبی کشور فقط با کشور افغانستان مرز مشترک دارد. استان خراسان جنوبی، سومین استان بزرگ کشور است که ۹ درصد از مساحت کل کشور را به خود اختصاص داده است.

ساختار زمین شناسی منحصر به فرد استان خراسان جنوبی باعث وجود پتانسیل‌های معدنی از جمله کانی‌های مهمی چون طلا، قلع، تنگستن، مس، سرب، روی، آهن و ذخایر غنی سنگ‌های تزئینی نظیر گرانیت و مرمریت است. قابل ذکر است که بیشترین میزان ذخایر استان‌های خراسان جنوبی و سیستان و بلوچستان شامل گروه فلزی‌ها مربوط به مس است.

استان خراسان رضوی

استان خراسان رضوی در شمال شرق ایران و در عرض شمالی ۳۶ درجه و ۱۷ دقیقه و طول شرقی ۵۹ درجه و ۳۶ دقیقه و ارتفاع ۹۷۰ متری از سطح دریا واقع شده است. از شمال و شمال شرق به جمهوری ترکمنستان و استان خراسان شمالی، از شرق به افغانستان، از غرب به استان سمنان و از جنوب به استان خراسان جنوبی محدود شده است. استان مرزی خراسان رضوی با ۸۳۵ کیلومتر مرز خشکی حدود ۱۵ درصد مرزهای خشکی کشور و نزدیک به هشت درصد از مجموع مرزهای آبی و خاکی کشور را شامل می‌شود. این استان حدود هفت درصد از مساحت کل کشور را به خود اختصاص داده است. خراسان رضوی از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بالایی در بخش معدن برخوردار است که می‌توان با استفاده از این پتانسیل‌ها زمینه رشد و توسعه استان را فراهم آورد. این استان به دلیل موقعیت خاص مکانی خود که محل برخورد پدیده‌های عمده زمین شناسی کاملاً متفاوت است، موقعیت مناسبی از نظر ظرفیت و تنوع ذخایر معدنی دارد.

ذخایر زغال سنگ، مس، روی، آهن، منگنز، خاک نسوز، منیزیت، گل سفید، انواع سنگ‌های ساختمانی نظیر مرمریت، تراورتن، سنگ آهن و گچ به حد فراوان در این استان یافت می‌شود. ۳۴ نوع ماده معدنی مختلف در استان خراسان رضوی شناسایی شده است که از این میان مواد معدنی با اهمیتی چون آهن، طلا، مس، منگنز، فیروزه، عقیق، گرانیت، تراورتن، سنگ گچ و سنگ آهک وجود دارد. این استان به دلیل موقعیت ساختاری و زمین شناسی که دارد از نظر فلزی دارای ذخایر و کانسارهای متفاوتی شامل کرومیت، آهن، مس، سرب و روی، طلا، نقره و غیره است.

منطقه آزاد چابهار

منطقه آزاد تجاری صنعتی چابهار با ۱۴۰ کیلومتر مربع مساحت در جنوب شرقی ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ درجه و ۲۰ دقیقه عرض شمالی و ۶۰ درجه و ۲۷ دقیقه طول شرقی در شرق خلیج چابهار و در کنار آب‌های دریای عمان قرار دارد. این منطقه از طریق شهرستان ایرانشهر و پس از عبور از استان خراسان جنوبی به کشورهای آسیای مرکزی و افغانستان و از سمت شرق به کشور پاکستان و از جنوب از طریق دریای عمان و اقیانوس هند و آبراه‌های بین‌المللی به آفریقا و شرق آسیا و دریای مدیترانه اتصال پیدا می‌کند.

منطقه آزاد چابهار به مدت بیش از سه دهه است که در مجاورت شهرستان چابهار و در حاشیه دریای عمان تاسیس شده و از آنجا که هر کشوری ممکن است با توجه به توانمندی‌های خود اقدام به برنامه ریزی برای همکاری اقتصادی با کشورهای دیگر کند، در این برنامه‌ریزی مناطق ژئوپلیتیکی مانند منطقه آزاد از اهمیت فراوان برخوردارند.

در همین چارچوب اکنون در دهه سوم قرن ۲۱، بندر چابهار با توجه به زیرساخت‌های لازم و نیز سرمایه‌گذاری‌های کشورهای مختلف، ویژگی‌های لازم همچون دسترسی به آب‌های آزاد بین‌المللی توان جایگزینی مسیرهای سنتی و تعیین کنندگی مسیر حمل و نقل برای ایران، هند، افغانستان، کشورهای آسیای مرکزی، روسیه و غیره پتانسیل لازم برای تبدیل شدن به محور همکاری منطقه‌ای را به عنوان یک منطقه ژئوپلیتیک دارد.

عملکرد ۷ ماهه شبکه بانکی در تزریق تسهیلات به بخش تولید نشان داد:

عطش صنعت برای نقدینگی

بخش صنعت و معدن حتی با دو طرح «تسهیلات رونق تولید» و «تبصره ۱۸» نتوانسته است، خلا موجود را بپوشاند. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که وزارت صمت در کنار برخی از مقامات و سیاستگذاران حوزه اقتصاد، روی مبحث تامین مالی زنجیره تامین متمرکز شده و حتی پروژه‌ای را در این زمینه به سرپرستی حمید آذرمند راه اندازی کرده‌اند. از آنجا که فاصله تزریق‌های کنونی پول به صنعت با سطح بهینه مدنظر بسیار زیاد است و راهبردهای کلان کشور بر تقویت تولید و رشد اقتصاد از مجرای تقویت رشد ارزش افزوده صنعتی تمرکز دارد، احداث مسیرهای جدید برای تحول در نحوه شارژ مالی صنعت و معدن موضوعی حیاتی است.

از بعد آماری، صنعت و معدن در هفت ماهه نخست امسال از بخش بانکی ۳۴۷ هزار و ۶۶۰ میلیارد تومان بابت سرمایه در گردش دریافت کرده که به‌تنهایی از کل تسهیلات اعطایی به بخش بازرگانی ۵۵ درصد بیشتر است. سهم «تسهیلات سرمایه در گردش» در بخش صنعت ۷۹/۱ درصد است که از سهم «تسهیلات سرمایه در گردش» از تسهیلات

از آنجا که بخش کوچک‌تری از پول تزریق شده به بنگاه‌های تولیدکننده، صرف بهبود کارخانه و ارتقای تشکیل سرمایه یا تقویت ماشین‌آلات صنعت و معدن شده، رونق بلندمدت تولید از این منظر تحت‌الشعاع تورم قرار گرفته است. در واقع، صنعت بیش از آنکه از ناحیه تکنولوژی و ساختارهای فنی تقویت شود، به نقدینگی نیاز دارد که عمده‌تأ دلیل این تشنگی، سطح فزاینده تورم است.

نکته مهم دیگری که می‌توان از خلال آن حال نزار تولید را دریافت، سهم پایین صنعت و معدن از کل تسهیلات تزریقی به اقتصاد است که به‌زحمت به محدوده ۳۰ درصد می‌رسد. این در حالی است که اسناد بالادستی وزارت صنعت، معدن و تجارت نشان می‌دهد، این عدد باید تا سطح ۴۰ درصد افزایش یابد تا بتوان به تقویت جدی بخش تولید و پرواز دوباره صنعت از مسیر تشکیل سرمایه امید بست.

بررسی جزئیات بیشتر گزارش معاونت طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت گویای این موضوع است که بیشترین تسهیلات همچنان به سمت بخش خدمات کمانه کرده و تقویت تزریق پول به

آمار تزریق پول به بخش تولید به‌روز شد که شواهد موجود از عطش فزاینده صنعت و معدن به نقدینگی حکایت دارد. وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام کرد، در هفت ماهه نخست امسال بیش از ۱۴۸۲ میلیارد تومان از سوی شبکه بانکی به بخش‌های مختلف اقتصاد پول تزریق شده است که از این میزان ۲۹/۷ درصد سهم دو بخش صنعت و معدن بوده است. نکته جالب در این گزارش، پیشی گرفتن نرخ رشد اعطای تسهیلات بانکی به بخش صنعت و معدن از نرخ تورم بوده است. نرخ تورم سالانه در پایان مهر ۱۴۰۰ در حالی معادل ۴۵/۹ درصد بوده که رشد تزریق پول به بخش تولید حدود ۶۷ درصد اعلام شده است. طبق گزارش وزارت صمت، کل تسهیلات پرداختی به بخش صنعت و معدن در هفت ماهه ۱۴۰۰ حدود ۴۴۰ هزار میلیارد تومان بوده که از این میزان، بیش از ۷۹ درصد سهم سرمایه در گردش و حدود ۲۱ درصد سهم ایجاد، توسعه و تعمیر واحدهای تولیدی بوده است.

اعطایی به کل بخش‌ها با نرخ ۶۶/۹ بیشتر است؛ این امر نشان می‌دهد که نیاز صنایع به تسهیلات سرمایه در گردش بیشتر از معمول است. سهم بخش ایجاد از کل تسهیلات بانکی حدود ۵۸ هزار میلیارد تومان بوده است؛ عددی که نشان‌دهنده سهم ۱۳/۲ درصدی بخش ایجاد از کل تسهیلات شبکه بانکی است. بخش تعمیر با سهم ۱۳/۱ درصدی و حجم ۵ هزار و ۵۵۰ میلیارد تومانی از دیگر نکات قابل توجه درباره حجم تزریق پول به بخش تولید است. سهم بخش توسعه نیز حدود ۵/۷ درصد بوده که از تزریق ۲۵ هزار و ۲۶۰ میلیارد تومان پول به بخش صنعت و معدن بابت این فقره حکایت دارد. سند وزارت صمت تایید می‌کند که ۱۹۲ میلیارد تومان پول بابت خرید کالای شخصی به صنعت و معدن پرداخت شده که از سهم ۴/۰ درصدی این بخش از کل تسهیلات تزریقی از بانک‌ها به حوزه تولید حکایت دارد. خرید مسکن با ۹۹۰ میلیارد و سهم ۲/۰ درصدی، دیگر بخش جالب آمارهای اعطای تسهیلات بانکی در هفت‌ماه ابتدایی ۱۴۰۰ است. با احتساب بخش سایر که ۳۱۰ میلیارد تومان از تسهیلات سهم داشته، کل پول تزریق شده به دو بخش صنعت و معدن در هفت‌بخش مختلف معادل ۴۳۹ هزار و ۷۶۰ میلیارد تومان بوده است.

بر این مبنا می‌توان از این آمار دو نتیجه گرفت. نخست اینکه نیاز صنعت و معدن به نقدینگی از طریق شبکه بانکی تامین نشده و نیاز به ابزارهای جدید و فضاهای تازه نظیر بازار سهام به‌شدت احساس می‌شود. در عین حال، از آنجا که تنها یک‌پنجم تسهیلات به تشکیل سرمایه و ارتقای ماشین‌آلات کارخانه منتج می‌شود، این موضوع به معنی کاهش توان بخش صنعت برای ارتقای خلق ارزش افزوده است.

تزریق پول اضافی به صنعت

از دو مسیر دیگر

وضعیت اعطای تسهیلات به بخش صنعت و معدن از طریق طرح‌های «تسهیلات رونق تولید» و «تبصره ۱۸» نیز جالب توجه است. برای نمونه در طرح تسهیلات رونق تولید، در مجموع تنها به ۲۴ درصد از کل درخواست‌های بخش تولید در شبکه بانکی پاسخ داده شده است. بررسی گزارش صمت نشان می‌دهد در هفت‌ماه نخست ۱۴۰۰ تولیدکنندگان به میزان ۱۰ هزار و ۲۸۴ فقره وام از وزارت صمت درخواست کرده‌اند که از این تعداد ۵۲۲۱ فقره به بانک معرفی شده، ولی تنها ۲۳۷۸ فقره از آنها پاسخ مثبت دریافت کرده است. کل تسهیلات پرداختی به این میزان درخواست ۱۰ هزار و ۴۱۸ میلیارد تومان بوده است. از این میزان، ۱/۳ درصد مبلغ به مناطق آزاد و ویژه رسیده و مابقی سهم ۳۱ استان و جنوب

کرمان بوده است.

آمارها نشان می‌دهد در این طرح، در پنج‌استان خراسان‌رضوی، مازندران، اصفهان، قم و سمنان بیشترین تعداد تسهیلات به ثبت رسیده و پرداخت شده است. سمنان با ۲۸۲ فقره تسهیلات پرداختی در صدر جدول این بخش قرار دارد. مازندران با ۲۴۷ فقره تسهیلات، قم با ۲۴۶ فقره تسهیلات، اصفهان با ۲۳۹ فقره تسهیلات و خراسان‌رضوی با ۲۱۲ فقره تسهیلات در رده‌های بعدی قرار دارند. کمترین تعداد تسهیلات پرداختی نیز مربوط به پنج‌استان سیستان و بلوچستان، خراسان‌شمالی، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه و خراسان‌جنوبی بوده است که بین صفر تا ۲ فقره تسهیلات دریافت کرده‌اند.

از نظر حجم تسهیلات اعطایی هم البرز با بیش از ۱۲۳۸ میلیارد تومان، خراسان‌رضوی با ۹۵۵ میلیارد تومان، گیلان با ۹۵۲ میلیارد تومان، سمنان با ۹۱۴ میلیارد تومان و زنجان با ۸۶۴ میلیارد تومان پول تزریقی به بخش صنعت و معدن بهترین عملکرد را از خود در این دوره زمانی به ثبت رسانده‌اند.

بدترین عملکرد در این بخش، به ترتیب به سیستان و بلوچستان، خراسان‌شمالی، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه و خراسان‌جنوبی مربوط است که در این مدت در قالب این طرح بین صفر تا ۲/۵ میلیارد تومان تسهیلات دریافت کرده‌اند.

بررسی این گزارش نشان می‌دهد، در بخش تسهیلات رونق تولید بانک‌ها از نظر تعداد درخواست‌های منتج به پرداخت به ۲۳ درصد و از نظر حجم ریالی فقط به ۳۴ درصد تقاضاهای تولیدکنندگان برای تسهیلات پاسخ داده شده است. کل تقاضای صنایع و معادن

برای دریافت تسهیلات از طریق این طرح حدود ۲۹ هزار و ۶۰۷ میلیارد تومان بوده که تنها ۱۰ هزار و ۲۴۱ میلیارد آن تامین شده و مابقی که حدود ۱۹ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان بوده، بدون نتیجه مانده است. در طرح «تبصره ۱۸» نیز سعی شده در ابعادی کوچک‌تر، اقدام به تزریق پول به صنعت برای تحرک این بخش شود.

شواهد موجود در گزارش صمت نشان می‌دهد در بخش تسهیلات «تبصره ۱۸»، حدود ۱۹۷۲ میلیارد تومان تسهیلات پرداخت شده است. پنج‌استان خوزستان، کردستان، آذربایجان‌غربی، آذربایجان‌شرقی و اصفهان بیشترین تعداد وام‌های پرداخت‌شده را به خود اختصاص داده‌اند. اصفهان با ۴۹۷ میلیارد تومان بیشترین سهم را از کل تسهیلات تبصره ۱۸ داشته است. وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام کرده که از ابتدای اسفند ۱۳۹۷ که طرح تبصره ۱۸ آغاز شده تا امروز که طرح ادامه دارد، بیش از ۱۰ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان پول به بخش تولید تزریق شده است. به طور کلی و با لحاظ این دوره زمانی، استان اصفهان با ۱۳۴ فقره تسهیلات بیشترین تعداد تسهیلات را دریافت کرده است. این استان همچنین با ۱۱۵۹ میلیارد تومان تسهیلات دریافتی بیشترین میزان پول را از مجرای تبصره ۱۸ برای صنایع خود از شبکه بانکی جذب کرده است. وزارت صمت که در قالب تسهیلات به واحدهای صادراتی در هفت‌ماهه ۱۴۰۰ اقداماتی انجام داده، اعلام کرده که طی این مدت ۱۳۶ فقره پول به ارزش ۲۵۷۶ میلیارد تومان به بخش‌هایی از صنعت و معدن که در زمینه صادرات فعال بوده‌اند، تزریق شده است. از این میزان، سهم استان‌های یزد، تهران، اصفهان و آذربایجان‌شرقی بیشتر بوده است.

تلاطم بازارها در سال ۲۰۲۱ به تاریخ می پیوندد؟

خدا حافظی فولاد با اوج قیمتی

سال ۲۰۲۱ سال ناهمواری برای بازارهای سنگ آهن و فولاد در دنیا بود؛ چرا که نرخ محصولات زنجیره آهن و فولاد در این سال، صعود و مجدداً سقوط قیمتی را تجربه کردند.

در این میان، تصمیمات اقتصادی دولت و اوج گیری رشد اقتصادی چین و سقوط آن ظرف ماه های پایانی سال ۲۰۲۱، کسری انرژی نسبت به تقاضا، تداوم بیماری کرونا در دنیا و سیاست های اخذ شده برای مقابله با شیوع این بیماری و حمایت اقتصادهای برتر دنیا از مردم و کسب و کارهای خود در مقابل تبعات اقتصادی این ویروس، مهم ترین سیگنال های جهت دهنده به بازار آهن و فولاد بودند. در این شرایط بسیاری از ریسک های سال ۲۰۲۱ همچنان بر بازارهای کالایی سایه افکنده، اما برآورد می شود بازارها روزهای نسبتاً آرام تری را در سال ۲۰۲۲ نسبت به سال جاری میلادی تجربه کنند.

کاهش تلاطم در بازار آهن و فولاد

روزهای پرنوسان بازار آهن و فولاد ظرف سال ۲۰۲۱ رو به پایان است و اغلب موسسات بین المللی انتظار دارند بازارها در سال آینده

دارد. در این شرایط، کاهش شتاب رشد اقتصادی چین و افت فعالیت ساخت مسکن در این کشور با تغییر رویکرد دولت پکن در خصوص شرکت های توسعه دهنده املاک چینی می تواند به تضعیف تقاضا برای محصولات فولادی در سال آینده میلادی منجر شود و از این منظر زمینه افت نرخ را در این بخش به وجود آورد.

سیاست دولت چین در زمینه توسعه اقتصادی بر پایه ساخت و ساز رو به تعدیل گذاشته، اما این تغییر رویه به آهستگی رخ خواهد داد. به این ترتیب برآورد می شود که همچنان اجرای پروژه های زیرساخت عمومی در چین تا سال ۲۰۲۵ ادامه خواهد یافت و تقاضای نسبتاً قوی در انتظار بازار فولاد چین خواهد بود که این موضوع می تواند از تثبیت قیمت در سطوح فعلی حمایت کند.

واهمه بازارها از سویه جدید کرونا

سال ۲۰۲۱ در شرایطی به روزهای پایانی خود می رسد که کشورهای مختلف دنیا با شیوع سویه جدید کرونا یعنی آمیکرون روبه رو شده اند و بازارها تحت تاثیر اخبار آن، رویه های جدیدی را در پیش می گیرند. شیوع گسترده این ویروس باعث شده است تا اقدامات قرنطینه ای در برخی کشورهای

میلادی روزهای کم تلاطم تری را تجربه کنند. در شرایطی که شیوع کرونا در دنیا ظرف سال ۲۰۲۰ سقوط نرخ سنگ آهن و فولاد را به دنبال داشت، در سال ۲۰۲۱ رونق مجددی در بازارهای کالایی به وجود آمد که به اوج گیری بهای محصولات این زنجیره، به خصوص در نیمه ابتدایی سال جاری میلادی منجر شد.

کاهش تقاضا برای فولاد ظرف نیمه دوم سال جاری میلادی با محوریت افت فعالیت های ساخت و ساز در چین باعث شد از رونق معاملات شمش و محصولات فولادی در چین کاسته و به این ترتیب، بهای این محصولات، به خصوص در سه ماهه سوم سال جاری میلادی اصلاح شود. البته روند اصلاح قیمت محصولات مختلف زنجیره آهن و فولاد، از سنگ آهن تا محصول نهایی، در روزهای پایانی سال ۲۰۲۱ متوقف شد و بازار این محصولات در نیمه دوم دسامبر مجدداً رنگ رونق را به خود دید که به رشد قیمتی در این بازار منجر شد.

قیمت محصولات مختلف فولادی ظرف ماه های پایانی سال جاری میلادی اصلاح نرخ داشت، اما همچنان در مقایسه با یک سال گذشته نرخ زیادی

قیمت محصولات
 مختلف فولادی
 ظرف ماه‌های پایانی
 سال جاری میلادی
 اصلاح نرخ داشت،
 اما همچنان در
 مقایسه با یک سال
 گذشته نرخ زیادی
 دارد. در این شرایط،
 کاهش شتاب رشد
 اقتصادی چین و
 افت فعالیت ساخت
 مسکن در این کشور
 با تغییر رویکرد
 دولت پکن در
 خصوص شرکت‌های
 توسعه‌دهنده املاک
 چینی می‌تواند به
 تضعیف تقاضای
 محصولات طویل
 فولادی در سال
 آینده میلادی منجر
 شود و از این منظر
 زمینه افت نرخ را در
 این بخش به وجود
 آورد.

سازنده ملک در این کشور باعث شد بازار فولاد با عدم تعادل روبه‌رو نشود و از این منظر جهشی در قیمت شمش و محصولات فولادی رخ ندهد. استمرار روند کاهش تولید فولاد از سوی چینی‌ها ظرف ماه نوامبر به‌رغم رفع محدودیت در بخش انرژی می‌تواند سیگنالی برای استمرار کاهش تولید فولاد در این منطقه باشد.

دوراهی رشد تولید یا کاهش آلاینده‌ها

سیاست دولت پکن در خصوص تحقق آسمان آبی، به‌خصوص تا زمان برگزاری المپیک زمستانی پکن باعث می‌شود همچنان سیاست کاهش تولید فولاد در چین با قوت ادامه پیدا کند. مطابق آمار منتشرشده بر میزان تولید فولاد خام چین ظرف نیمه ابتدایی ماه دسامبر نسبت به نیمه ابتدایی ماه نوامبر افزوده شده است؛ با وجود این همچنان بسیاری از تحلیلگران بر این باورند که این افزایش تولید موقتی است و سیاست تحقق آسمان آبی برای دولت پکن نسبت به افزایش تولید فولاد ارجحیت دارد، بنابراین ظرف هفته‌های آینده مجدداً از تولید فولاد در چین کاسته خواهد شد. این موضوع سیگنالی منفی برای بازار سنگ‌آهن به‌عنوان ماده اولیه اصلی تولید فولاد خواهد بود و از رونق قیمتی در معاملات این بخش خواهد کاست.

جنوبی و کشورهای حوزه CIS در این ماه افزوده شد. هرچند در مجموع میزان اثرگذاری آمارهای کاهش تولید به مراتب قوی‌تر از آمارهای رشد تولید فولاد بود و به این ترتیب از میزان تولید فولاد جهان در نوامبر ۲۰۲۱ کاسته شد.

چین در ماه نوامبر نیز سرمدمدار افت تولید فولاد بود، به‌نحوی که میزان تولید فولاد این کشور ظرف این ماه به ۶۹ میلیون و ۳۰۰ هزار تن رسید که این رقم نسبت به میزان تولید فولاد چینی‌ها در نوامبر ۲۰۲۰ حدود ۲۲ درصد کمتر بود.

مجموع تولید فولاد جهانی ظرف ۱۱ ماه ابتدایی سال جاری میلادی به یک میلیارد و ۷۵۲ میلیون تن رسید که این رقم نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش ۴/۲ درصدی داشته است. در عین حال ظرف ۱۱ ماه ابتدایی سال ۲۰۲۱ برابر ۹۴۶ میلیون و ۴۰۰ هزار تن فولاد خام در چین تولید شده که این رقم ۱۶ درصد کمتر از میزان تولید فولاد خام چین در مدت مشابه سال ۲۰۲۰ بود. با وجود کاهش قابل ملاحظه تولید فولاد در چین و دنیا ظرف نیمه دوم سال ۲۰۲۱ این بازار با صعود نرخ روبه‌رو نشد. همزمانی کاهش تولید با کاهش تقاضای داخلی چین برای شمش و محصولات فولادی به دلیل بحران مالی شرکت‌های

اروپایی مجدداً برقرار شود. دولت پکن نیز بر سیاست کنترل کامل ویروس کرونا تأکید دارد و از این منظر در مناطقی از این کشور که این ویروس شایع است، قرنطینه‌های سختگیرانه اجرا می‌شود. سیاست‌های حفاظتی دولت چین برای جلوگیری از شیوع کرونا باعث شده است تا محدودیت‌هایی در تردد افراد و محصولات به وجود آید که این موضوع می‌تواند بر روند بازار آهن و فولاد این کشور و دنیا اثرگذار شود و با تضعیف تقاضا زمینه افت نرخ محصولات فولادی را فراهم آورد. محدودیت قرنطینه‌ای سختگیرانه به منظور کنترل شیوع کرونا به سقوط قیمت کامودیتی‌ها در سال ۲۰۲۰ انجامید. البته در ادامه با کنترل نسبی شیوع این بیماری و محرک‌های مالی وضع‌شده از سوی اقتصادهای برتر دنیا به منظور حمایت از مردم و کسب‌وکارها رونق به معاملات کامودیتی‌ها بازگشت. بخشی از صعود بهای سنگ‌آهن و فولاد در نیمه ابتدایی سال ۲۰۲۱ نیز ناشی از این محرک‌های اقتصادی بود.

در این شرایط سوویه جدید کرونا در دنیا رو به گسترش است، اما با توجه به اثرات تورمی محرک‌های مالی که پیش از این از سوی اقتصادهای بزرگ در دنیا اعمال شده، احتمال وضع محرک جدید بسیار کم است. به این ترتیب نمی‌توان از این منظر، منتظر تقاضای قوی ناشی از محرک‌های کرونا بود.

افت تولید فولاد جهانی

با محوریت چین

کاهش تولید فولاد در دنیا ظرف نیمه دوم سال جاری میلادی سیگنال دیگر اثرگذار بر بازار آهن و فولاد دنیاست. به گزارش «ورلداستیل»، میزان تولید فولاد خام جهان ظرف ماه نوامبر امسال به ۱۴۳ میلیون و ۳۰۰ هزار تن فولاد رسید که این رقم ۹ درصد کمتر از میزان تولید فولاد جهان در نوامبر ۲۰۲۰ بود. بیشترین افت تولید فولاد جهان در ماه نوامبر مربوط به کشورهای آسیا و اقیانوسیه بود که ظرف این بازه زمانی ۱۵ درصد از میزان تولید کشورهای این منطقه نسبت به مدت مشابه سال قبل کاسته شد. در عین حال در این بازه زمانی ۳/۵ درصد از میزان تولید فولاد در کشورهای خاورمیانه نسبت به نوامبر ۲۰۲۰ کاسته شد.

برخلاف روبه کاهش تولید فولاد در کشورهای آسیایی و منطقه خاورمیانه، بر میزان تولید فولاد خام در آفریقا، اروپا، آمریکای شمالی و

فهرست جدید ۱۰۰ شرکت برتر ایران اعلام شد:

معرفی غول‌های اقتصادی ایران

فهرست جدید شرکت‌های برتر ایران اعلام شد و چهار گروه «بانک»، «پتروشیمی»، «فلزات اساسی» و «صنایع چندرشته‌ای» در رشد فروش رکورد ۱۰ ساله را ثبت کردند. مرور عملکرد این چهار گروه اصلی، خبر از جهش چشمگیر در رشد میزان فروش در سال ۱۳۹۹ می‌دهد. صنایع مورد اشاره در حالی رکوردهای یک دهه اخیر خود را جابه‌جا کرده‌اند که رشد اسمی و واقعی فروش ۵۰۰ شرکت برتر ایران در سال ۱۳۹۹ به ترتیب ۷۶/۳ و ۲۳/۶ درصد بوده است. نکته جالب اینکه بخش پتروشیمی با وجود اندکی افت، پرسودترین فعالیت در بین همه گروه‌های صنعتی است. گروه بانک و موسسات اعتباری با سهم ۱۶/۵ درصدی، پرفروش‌ترین کسب‌وکار در بین ۳۲ رشته فعالیت مختلفی است که در رصد سازمان مدیریت صنعتی قرار داشته‌اند. از آن سو گروه سرمایه‌گذاری‌های مالی به لطف بازده فروش ۸۲ درصدی بهترین عملکرد را در سال ۱۳۹۹ در بین همه گروه‌های مختلف به ثبت رسانده است.

همایش معرفی ۱۰۰ شرکت برتر ایران برگزار و در این رویداد از فهرست ۵۰۰ شرکت برتر کشور رونمایی شد. مهم‌ترین اتفاق فهرست جدید، رشد چشمگیر فروش چهار گروه اصلی صنعتی در سال ۱۳۹۹ است که در طول یک دهه اخیر بی‌سابقه بوده است. به‌رغم تداوم صدرنشینی شرکت پتروشیمی خلیج فارس، صعود چهارپله‌ای بانک ملت موجب شده است تا این موسسه مالی به دومین بنگاه بزرگ ایران تبدیل شود. فولاد مبارکه با یک پله صعود در جایگاه سومین بنگاه بزرگ ایران قرار گرفته، ضمن اینکه ایران خودرو با دو پله صعود، رتبه هفتم بزرگ‌ترین شرکت‌های ایران را به خود اختصاص داده است. بررسی گزارش سازمان مدیریت صنعتی نشان می‌دهد، سهم ۱۰۰ شرکت اول فهرست IMI ۵۰۰ در سال ۱۴۰۰ از کل فروش ۵۰۰ شرکت، ۸۶/۹ درصد است که گویای حجم بسیار زیاد درآمد شرکت‌های برتر نسبت به کل شرکت‌های فهرست است.

کل فروش ۱۰۰ شرکت برتر این فهرست بیش از ۲ میلیون و ۲۸۳ هزار و ۳۸۲ میلیارد تومان بوده است که از رشد (واقعی) ۲۴ درصدی فروش شرکت‌های برتر ایران نسبت به آمار سال گذشته حکایت دارد. در

۱۳۹۹، رشد اسمی ۷۶/۳ درصدی و رشد حقیقی ۲۳ درصدی آنها در زمینه فروش نسبت به سال قبل از آن است؛ اعدادی که به شکل چشمگیری بالاتر از رشد سال گذشته بوده و گویای شرایط رو به رشد بخش صنعت در سال ۱۳۹۹ است. از نکات جالب درباره فهرست ۱۰۰ شرکت برتر اقتصاد ایران، مقایسه میزان فروش و عملکرد اقتصادی این بنگاه‌ها با ۱۰۰ شرکت برتر اقتصاد ترکیه است. شواهد موجود نشان می‌دهد، برترین شرکت ترکیه ۲/۱ برابر بزرگ‌ترین شرکت ایران فروش دارد و این نسبت در مقایسه با صمدین شرکت برتر دو کشور نیز به همین صورت وجود دارد. اطلاعات این گزارش تایید می‌کند که فروش ۷/۹ میلیارد دلاری برترین شرکت ایران، کمتر از نصف درآمد ۱۴/۹ میلیارد دلاری برترین شرکت اقتصاد ترکیه است. بر همین مبنا میزان صادرات ۵۰۰ شرکت برتر ایران، تنها ۴۸ درصد کل صادرات ۵۰۰ شرکت برتر ترکیه بوده است؛ عددی که گویای توان بالاتر بنگاه‌های ترکیه برای رقابت در بازارهای منطقه‌ای و جهانی است. این در حالی است که تراکم سرمایه به ازای هر نفر نیروی کار در شرکت‌های ایرانی ۱/۵ برابر شرکت‌های ترکیه‌ای

بین ۵۰۰ شرکت برتر ایران که به ۳۲ رشته فعالیت و گروه کسب‌وکار تقسیم می‌شوند، پنج گروه «بانک‌ها و موسسات اعتباری»، «پتروشیمی»، «فلزات اساسی»، «گروه شرکت‌های چندرشته‌ای صنعتی» و «گروه فرآورده‌های نفتی» بیشترین سهم فروش را دارند. به جز گروه فرآورده‌های نفتی، رشد فروش باقی گروه‌ها در سال ۱۳۹۹ بی‌سابقه بوده است. وجود سه شرکت با درآمد بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان در فهرست ۵۰۰ شرکت برتر گویای رشد چشمگیر درآمد بنگاه‌های بزرگ کشور است. شواهد موجود نشان می‌دهد که شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس با بیش از ۱۴۶ هزار میلیارد تومان درآمد بزرگ‌ترین شرکت ایران است. این شرکت به عنوان بزرگ‌ترین بنگاه اقتصادی کشور، در زمینه فروش نسبت به آمار سال گذشته، رشد ۸۰ درصدی را به دست آورده است. در رتبه‌های دوم تا نهم نیز نام شرکت‌هایی همچون بانک ملت، فولاد مبارکه اصفهان، پالایش نفت بندرعباس، سرمایه‌گذاری غدیر، ایران خودرو، مپنا، بانک صادرات ایران و گروه گسترش نفت و گاز پارسیان دیده می‌شود. از نکات جالب درباره فهرست شرکت‌های برتر ایران در سال

گزارش شده است. در بخش نسبت فروش به دارایی هم که می‌تواند شاهد دیگری برای مقایسه بهره‌وری دارایی‌ها در اقتصاد بنگاه‌های دو کشور باشد، بنگاه‌های ایران نصف بنگاه‌های ترکیه عملکرد دارند. بر این مبنا شرکت‌های ایرانی در حالی در طول یک‌سال به ازای هر واحد دارایی توانسته‌اند ۴۳٪ واحد کسب درآمد (فروش) داشته باشند که شرکت‌های ترکیه در طول یک‌سال به ازای هر واحد دارایی، ۸۵٪ واحد درآمد کسب کرده‌اند.

شمای کلی از برترین‌ها

گزارش سازمان مدیریت صنعتی نشان می‌دهد که سهم ۱۰۰ شرکت اول از کل فروش آنها حدود ۹/۸۶ درصد و سهم ۱۰۰ شرکت دوم نزدیک به ۵/۹ درصد است. بررسی بیشتر گزارش ۵۰۰ شرکت برتر ایران نشان می‌دهد که ۱۰۰ شرکت اول ۴/۷۱ درصد از اشتغال‌زایی کل شرکت‌های برتر را سهمی هستند. میزان صادرات ۱۰۰ شرکت اول ۵/۹۲ درصد از کل صادرات ۵۰۰ شرکت برتر است. مقایسه ارزش افزوده شرکت‌ها با تولید ناخالص داخلی نشان می‌دهد که ارزش افزوده ۱۰۰ شرکت اول ۱۸ درصد و ارزش افزوده ۵۰۰ شرکت ۲۰ درصد است. فروش ۱۰۰ شرکت اول ۴۵ درصد و فروش ۵۰۰ شرکت ۵۲ درصد است. بر مبنای اعلام سازمان مدیریت صنعتی به عنوان متولی اعلام ۵۰۰ شرکت برتر ایران، شاخص‌های رتبه‌بندی شامل ۹ سری گوناگون بوده‌اند که شامل شاخص‌های اندازه و رشد شرکت، سودآوری و عملکرد، بهره‌وری، صادرات، نقدینگی، بدهی و شاخص‌های بازار هستند.

روایتی متفاوت از ۱۰۰ شرکت برتر ایران

رویداد معرفی ۱۰۰ شرکت برتر چند ارائه و سخنرانی جالب نیز داشت. در این نشست که ابوالفضل کیانی بختیاری رئیس سازمان مدیریت صنعتی، مهدی صادقی نیارکی عضو هیات عامل ایدرو، مجید درویش رئیس مرکز رتبه‌بندی سازمان مدیریت صنعتی و مرتضی شاه‌میرزایی معاون وزارت نفت و مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی در آن به ایراد سخنرانی پرداختند، رشد واقعی فروش ۵۰۰ شرکت برتر ایران که ۶/۲۳ درصد عنوان شد که در مقایسه با رشد واقعی اقتصاد ایران در سال گذشته که حدود یک‌درصد بود، نقش بنگاه‌های برتر در نقشه اقتصاد ایران را به‌خوبی نشان می‌دهد. در این نشست، عضو هیات‌مدیره سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) گفت: ارزش تولیدات صنعتی کشور بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار است که این میزان تولید، حدود ۳۰ میلیارد دلار ارزش افزوده داشته که با صادرات ۱۰۰ شرکت برتر ارزش موردنیاز آن تامین می‌شود. صادقی نیارکی در بیست و چهارمین مراسم رتبه‌بندی شرکت‌های برتر، با اشاره به اینکه

مجموع فروش ۱۰۰ شرکت برتر کشور ۴۵ درصد تولید ناخالص ملی و ارزش افزوده این ۱۰۰ شرکت ۱۸ درصد ارزش افزوده اقتصاد ملی است، گفت: در دنیا اقتصاد کشورها توسط شرکت‌ها ساخته می‌شود و شرکت‌ها تصویر بیرونی و جایگاه اقتصاد یک کشور را تعیین می‌کنند. وی با بیان اینکه کمتر از انگشت‌های دست شرکت با فروش بالای یک‌میلیارد دلار در کشور فعال است، تصریح کرد: راهی جز تقویت، حمایت و رفع موانع برای پیش‌تازان اقتصاد ملی نداریم.

صادقی نیارکی با اشاره به ترکیب ۵۰۰ شرکت برتر که حدود ۵۰ درصد آنها کامودیتی (مواد اولیه صنایع از جمله نفت و پتروشیمی، ۳۰ درصد مالی و ۲۰ درصد) ساخت‌محور است، اظهار کرد: مساله امروز ما اشتغال نیروهای متخصص است، بنابراین نیاز به توسعه صنایع ساخت‌محور داریم و در این راستا باید خلأ حدود ۳۰ درصدی بین فروش و ارزش افزوده پر شود.

عضو هیات‌مدیره سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو)، اظهار کرد: ارزش تولیدات صنعتی کشور بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار است که ۳۰ میلیارد دلار ارزشی شامل مواد اولیه، ماشین‌آلات، قطعات و... دارند، اما ۱۰۰ شرکت برتر کشور با صادرات ارزش موردنیاز در تامین مواد اولیه سایر رشته‌های فعالیت‌های صنعتی در زنجیره گسترده صنایع کوچک و متوسط کشور نقش ایفا می‌کنند.

عوامل برتری و پایداری بنگاه‌های

بزرگ چیست؟

سخنران دیگر این رویداد، رئیس سازمان مدیریت صنعتی بود که در بیست و چهارمین دوره رتبه‌بندی

شرکت‌های برتر ایران عوامل برتری و پایداری بنگاه‌های بزرگ را اعلام کرد. ابوالفضل کیانی بختیاری گفت: هوش نوآوری توانایی شناختی انسان برای مشاهده مشکلات و فرصت‌ها به شیوه‌ای جدید و کشف راه‌حل‌های جدید در پاسخ به چالش‌های پیچیده است. به عبارت دیگر، هوش نوآوری پاسخی به پیچیدگی است. هوش نوآوری نیاز رهبران در محیط‌های غیرپیش‌بینی است.

وی توجه به رویکردهای بین‌المللی نوپدید فناورانه و صنعتی را از دیگر عوامل برتری و پایداری بنگاه‌های بزرگ دانست و انقلاب صنعتی چهارم را فناوری‌های پیشرفته، در راستای منافع اقتصادی، اجتماعی و رفاه شهروندان نامید. کیانی بختیاری تصریح کرد: نسل پنجم صنعت اهداف و گستره‌ای فراتر از تولید کالاها و خدمات و سودآوری دارد و بر سه عنصر انسان، پایداری و تاب‌آوری بنا شده است.

بختیاری با اشاره به این موضوع که ماهیت شرکت‌ها در سراسر دنیا در حال تغییر است، گفت: شرکت‌ها دیگر فقط یک ماهیت حقوقی ندارند که هدف اول آن سودآوری و پاسخگویی به سهامداران است؛ شرکت‌ها به شهروندانی تبدیل شده‌اند که در قبال جامعه مسوول هستند و باید به شهروند شرکتی خوب تبدیل شوند.

کیانی چهارمین عامل از عوامل برتری و پایداری بنگاه‌های بزرگ را توجه به رویکرد دولت‌ها در صنعت سبز دانست و خاطر نشان کرد: سبزسازی صنایع موجود به معنای اصلاح فرآیندهای صنایع موجود (صرف نظر از اندازه، بخش یا مکان) به گونه‌ای که در تمام مراحل پیش، حین و پس از تولید (محصول یا خدمت) کمترین آثار زیست‌محیطی ممکن ایجاد شود.

پرونده کالاهای منتخب صنعتی در آذر پاییز بررسی شد؛ تولید در پاییز رونق چشمگیری نداشت رونق به تولید بازمی گردد؟

معدن و پتروشیمی وزن بالاتر متعلق به کالاهایی است که در آذر نسبت به آبان، رشد تولید را تجربه کرده‌اند. با این حال جنس آمارها و تعداد کالاهای دارای افت تولید از برخی عدم تعادل‌ها در بنگاه‌های تولیدکننده خبر می‌دهد. درصد نازل رشد تولید مثبت در اغلب کالاهای مقایسه با آبان ماه نیز گویای کم‌رنگ شدن شدت رشد تولید در اغلب صنایع است. البته نکته امیدوارکننده این گزارش شدت رشد منفی محصولات و کاهش دامنه کالاهای دارای رشد منفی است که به معنی وضعیت نسبتاً عادی صنایع در آذر ۱۴۰۰ بوده است.

جدا از آمارها وضعیت تولید کالاهای منتخب صنعتی در پایان ۹ ماه نیز نشان می‌دهد ۲۳ کالا رشد تولید داشته‌اند، ۱۳ کالا نیز نسبت به ۹ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۹ با افت تولید روبه‌رو شده‌اند. بیشترین رشد در این دوره زمانی به پنج کالای «کامیون، کامیونت و کشنده»، «روغن نباتی»، «چرم»، «ماشین لباسشویی» و «شمش آلومینیوم» تعلق داشته و از آن سو، بدترین وضعیت در کالاهایی همچون «الیاف آکریلیک»، «الکتروموتور»، «چینی بهداشتی»، «نخ سیستم پنبه‌ای» و «پودر شوینده» مشاهده شده است. مهم‌ترین اتفاق در سطح صنایع احتمالاً به تداوم افت تولید در دو صنعت استراتژیک سیمان و فولاد، رشد اندک دو صنعت پتروشیمی و خودرو و نیز رشد بالای صنعت لوازم خانگی مربوط است. با کنار هم قرار دادن دو قلاب مختلف آماری، یعنی وضعیت ماهانه و عملکرد ۹ ماهه صنعت، پرسش مهمی که قابل طرح است، شانس بازگشت صنایع به شکوفایی است. در شرایطی که بی‌برقی و خاموشی کمتر از هر زمانی بر صنایع مختلف تأثیر می‌گذارد و شانس انعقاد توافق در زمستان ۱۴۰۰ بالا رفته، لازم است این پرسش طرح شود که رونق به تولید چه زمانی و با چه کیفیتی باز خواهد گشت؟

تکلیف تولید پس از سه فصل

جزئیات تولیدات منتخب صنعتی در ۹ ماه ۱۴۰۰ نشان می‌دهد تولید در سال ۱۴۰۰ در مقایسه با سال ۱۳۹۹ وضعیت سختی را پشت سر گذاشته است. صناعی که وزن بیشتری در ایجاد ارزش افزوده صنعتی دارند و تأثیر آنها بر نرخ رشد صنعتی کشور بالاست، در سه فصل ابتدایی سال با رفت و برگشت‌های بسیاری به فعالیت پرداختند. سیمان که می‌رفت رکورد نرخ تولید را در سال ۱۴۰۰ جابه‌جا کند، فعلاً تولیدش به حدود ۴۸ میلیون تن محدود شده و به دلیل قطع و وصل مداوم برق در مقایسه با مدت مشابه سال ۹۹ معادل ۱/۹ درصد افت کرده است. بخش فولاد نیز دیگر صنعتی است که با افت تولید محسوس روبه‌رو شده است. شواهد آماری گزارش وزارت صمت نشان می‌دهد کشور در تولید فولاد خام طی ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ افت ۲/۲ درصدی را تجربه کرده و مجموعاً ۲۱/۳ میلیون تن تولید داشته است. افت تولید در بخش محصولات فولادی بدتر بوده و به ۵/۸ درصد می‌رسد. ایران در ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ تنها ۱۸ میلیون و ۸۸۴ هزار تن انواع محصولات فولادی را تولید کرده که به معنی افت یک میلیون تنی تیراژ این محصولات در کشور است. بخش پتروشیمی ایران تنها صنعت صادرات‌محور و بزرگ

سرانجام گزارش وزارت صمت از تولید کالاهای منتخب صنعتی در واپسین ماه پاییز منتشر شد و مرور آن نشان داد، تولید گرچه از ناحیه خطر خارج شده، اما همچنان نمی‌توان فضای صنعت را چندان دور از رکود فرض کرد. آمار تولید کالاهای منتخب (۳۶ قلم کالا) در آذر ۱۴۰۰ نشان می‌دهد عمده محصولات نسبت به آبان در سطح تولید بالاتری قرار داشته‌اند. داده‌های وزارت صمت نشان می‌دهد در آخرین ماه پاییز نسبت به آبان ۱۴۰۰ تعداد کالاهای با رشد تولید ۲۲ قلم بوده و بخش‌هایی همچون لوازم خانگی، شیشه و آلومینیوم بهترین عملکردهای ماهانه را به ثبت رسانده‌اند. از آن سو یک چهارم کالاهای منتخب نیز با افت تولید روبه‌رو شده‌اند.

نکته جالب در بررسی روند تولید ماهانه کالاهای منتخب صنعتی این است که در آذرماه، ارقام تولید به هیچ وجه چشمگیر نبوده و تنها نسبت به آبان و مهر که ماه‌هایی توأم با نوسانات شدید ارزی، خاموشی برق و کاهش تقاضا بود، وضعیتی بهتر را تجربه کرده‌اند. از آنجا که پیش‌تر برای آذرماه، دو گزارش شاخص تولید صنایع بورسی و شاخص مدیران خرید صنعتی شرایط رکودی و توأم با چالش را برای بخش صنعت نشان داده بود، می‌توان گزارش کالاهای منتخب صنعتی را شاهد سوم وضعیت پرتنش صنعت در پایان پاییز ۱۴۰۰ دانست. در بین کالاهای منتخب در سه بخش صنعت،

تولید کاغذ اطلاعاتی ارائه نشده، ولی درباره کارتن آمارها مشخص است. این محصول در ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ مجموعاً ۱۵ درصد رشد داشته تا کل صنایع این بخش، بیش از ۴۱۹ هزار تن تولید کرده باشند. نئوپان کالایی است که از ابتدای امسال تا انتهای پاییز موفق به افزایش تولید و کسب رشد ۷ درصدی شده است. کل تولید نئوپان در کشور در ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ حدود ۶۵۳ هزار و ۷۰۰ متر مکعب بوده است. روغن صنعتی و موتور تصفیه اول هم به عنوان محصول مهم، در ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ به میزان ۷/۵ درصد رشد کرده و از آن بیش از ۵۱۴ هزار تن تولید شده است.

دوده دیگر کالایی است که مقدار قابل توجهی رشد تولید داشته است. کل تولید دوده در این مدت حدود ۱۲۴ هزار تن بوده که از رشد ۸/۱۹ درصدی در این بخش حکایت دارد. رشد ۱۶ درصدی نخ فیلامنت پلی استر موجب شده تا این قلم کالا مجموعاً تولید خود را در پایان آذر ۱۴۰۰ به ۲۲۶ هزار و ۲۰۰ تن برساند.

دیگر کالای مهم لیست، نخ سیستم پنبه‌ای و ترکیبی الیاف مصنوعی است که به دلیل نزول ۸/۱۵ درصدی تولید، روی هم رفته خروجی آن به ۱۷۳ هزار و ۷۰۰ تن رسیده است. چرم که بیش از ۳۳ درصد رشد کرده، در ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ حدود ۳۹ میلیون فوت مربع تولید داشته که این جهش باعث شده این کالا یکی از بهترین عملکردها را بین همه صنایع از خود نشان دهد. گزارش وزارت صمت نشان می‌دهد با توجه به تولید بیش از ۱۰۱ میلیون و ۲۰۰ هزار جفت کفش و پاپوش، این بخش ۴/۱ درصد رشد داشته است. رشد ۵/۵ درصدی کاتد مس، افزایش تولید شمش آلومینیوم به میزان ۷/۲۴ درصد و رشد ۱/۱۹ درصدی شیشه جام از دیگر اتفاقات مهمی بود که در بین کالاهای تولیدی صنایع معدنی اشاره به آنها ضروری است. از آن سو، افت تولید چینی بهداشتی، کنسانتره زغال سنگ و آلومینا که به ترتیب معادل ۴/۱۶ درصد، ۷/۱۱ درصد و ۱۰ درصد بوده از نکات مهمی است که در گزارش وزارت صمت باید به آنها توجه شود.

کشور است که کماکان رشد تولید دارد. رشد این بخش در دوره زمانی مورد اشاره ۳/۲ درصد بوده که موجب شده است مجموع تولید پتروشیمی در کشور به ورای ۹/۴۶ میلیون تن برسد. پررشدترین صنعت کشور نیز به نظر می‌رسد کماکان صنعت لوازم خانگی است که در سه قلم کولرآبی، یخچال و فریزر و ماشین لباسشویی مجموعاً ۳ میلیون و ۵۲۵ هزار دستگاه تولید داشته و رشد ۸/۱۲ درصدی را نسبت به دوره ۹ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۹ تجربه کرده است. رشد چشمگیر تولید ماشین لباسشویی از افزایش رقابت و تیراژ در این محصول خبر می‌دهد. لباسشویی در این دوره زمانی ۱/۲۶ درصد رشد کرده و مجموعاً یک میلیون و ۵۶ هزار دستگاه تیراژ داشته است. یخچال و فریزر کماکان بزرگ‌ترین بخش سبد تولیدات سفید (لوازم خانگی بزرگ) در بخش محصولات بزرگ را به خود اختصاص داده است. در دوره زمانی فروردین تا آذر ۱۴۰۰ مجموعاً رشد تولید این محصول ۳/۱۰ درصد بوده که به بهبود تیراژ تا سطح یک میلیون و ۶۵۳ هزار دستگاه منجر شده است. در محصول کولر آبی هم کشور در همین مدت رشد ۲/۳ درصدی را تجربه کرده و مجموعاً ۸۱۵ هزار و ۶۰۰ دستگاه تولید داشته است. در صنایع دیگر شرایط یکدست نیست. برای نمونه بخش خودرو به عنوان یکی از صنایع انحصاری داخلی که ابعاد بسیار بزرگی دارد، در مجموع با احتساب ماشین‌آلات تجاری، کشاورزی و سواری چیزی بالغ بر ۷۴۵ هزار دستگاه تیراژ داشته است. در بخش سواری کشور در ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ رشد تولید ۱/۲۲ درصدی را تجربه کرده و حدود ۶۷۰ هزار دستگاه تیراژ داشته است. در این مدت، بیش از ۲۱ هزار دستگاه انواع خودروی تجاری نیز تولید شده است. کامیون، کامیونت و کشنده با رشد ۷۵ درصدی رکورددار افزایش میزان تولید در ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ هستند. کل تولید این بخش در این مدت در کشور ۷ هزار و ۶۱۲ دستگاه بوده است. در بخش اتوبوس، مینی‌بوس و ون هم کشور رشد ۷/۲۱ درصدی را تجربه کرده و ۱۶ هزار و ۶۵۰ دستگاه تولید داشته است. تولید کشور در محصول کمباین بالا رفته و به لطف رشد ۴/۱۶ درصدی، این بخش از صنعت خودرو ۵۵۰۵ دستگاه تیراژ داشته است. تولید تراکتور نیز با ۴/۵ درصد، به ۱۶ هزار و ۴۴۹ دستگاه رسیده است. و انت اما تنها رقمی از محصولات صنعت خودرو است که افت تولید داشته و با نزول ۴/۵ درصدی، مجموعاً تیراژ ۵۷ هزار و ۷۲۰ دستگاهی داشته است. در بخش روغن، میزان تولید ماهانه همچنان بالاست. تولید یک میلیون و ۵۲۲ هزار تن روغن به رشد ۷/۳۸ درصدی منتهی شده است. عملکرد ماهانه روغن نباتی از ابتدای سال تاکنون نشان می‌دهد این محصول به طور میانگین، ماهانه حدود ۱۶۰ هزار تن تولید داشته است. در بخش تولید پودر شوینده، صنایع آرایشی بهداشتی ایران وضعیت سختی را تجربه می‌کنند، به طوری که در پایان ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰، افت ۱۵ درصدی تجربه شده تا کل تولید به ۴۰۷ هزار تن عقب بنشیند. تولید پودر شوینده در همه سه ماه پاییز روند نزولی داشته و هر ماه نسبت به ماه قبل با افت روبه‌رو شده است.

لاستیک خودرو دیگر بخشی است که افت ۷/۳ درصدی را تجربه کرده است. کل تولید لاستیک خودرو در ۹ ماه اخیر ۱۹۴ هزار و ۴۰۰ تن بوده است. فیبر کالایی با افت ۹/۷ درصدی روبه‌رو شده و به‌رغم یک میلیون و ۹۴ هزار مترمکعب تولید، نسبت به مدت مشابه سال قبل عقبگرد داشته است. یکی از محصولاتی که در ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ عقبگرد داشته، الکتروموتور است که با نزول ۶/۱۶ درصدی روبه‌رو شده و مجموعاً تیراژی به میزان ۳۵۰ هزار و ۹۰۰ دستگاه داشته است.

الیاف آکریلیک هم که رکورددار افت تولید است، مجموعاً در پایان ۹ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۰ به میزان ۱۴۰۰ تن تولید داشته که از افت بیش از ۶۹ درصدی تولید کشور در این محصول خبر می‌دهد. در گزارش وزارت صمت از آمار

محمد ابکا - رئیس هیات مدیره فولاد تکنیک

چالش‌های صنعت فولاد ایران

یک میلیون و هفتصد هزار تن محصولات مختلف فولادی بوده است. این در حالی است که در سند چشم‌انداز پیش‌بینی ۲۰ میلیون تن صادرات سالانه و ۳۵ میلیون مصرف داخلی در سال ۱۴۰۴ در نظر گرفته شده است. در توسعه معادن و تامین مواد اولیه نیز با چالش روبه‌رو هستیم. به‌رغم اقدامات انجام‌شده در زمینه اکتشاف فاصله با هدف بسیار زیاد است. ذخایر معادن قبلی اکتشاف و استخراج‌شده رو به اتمام است و در ذخایر معادن عمقی نیز اقدام موثری صورت نگرفته و با توجه به نیاز به تکنولوژی بالا و هزینه، اقتصادی بودن استخراج معادن عمقی نیاز به مطالعه و بررسی دارد. برای بسیاری از فعالان اقتصادی صنعت فولاد این سوال مطرح است که: تعیین ظرفیت ۵۵ میلیون تن و مطالعات انجام‌شده برای تحقق آن هدف درستی بوده است؟

پاسخ این پرسش این است که آیا تدوین سند چشم‌انداز لازم بوده؟ این در حالی است که بخش فولاد سند چشم‌انداز را دنبال کرده اما دیگر بخش‌ها توجهی به آن نکرده‌اند.

در حال حاضر صنعت فولاد برای ادامه حیات خود باید راساً زیرساخت‌های خود را احداث کند و برای انجام آن حداقل حدود ۹ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری مورد نیاز است. البته برای بازار فولاد باید رشد اقتصادی و ارزش افزوده صنعت و ساختمان رشد قابل قبولی داشته و مبادلات اقتصادی بین‌المللی برقرار شود.

در ضمن باید روند جانمایی نادرست واحدهای فولادی در کشور که به دلیل دخالت‌های برخی سیاست‌گذاران رخ داده است؛ اصلاح شود، زیرا بسیار شنیده شد که برخی کارخانه‌ها به دلیل کم‌آبی تعطیل می‌شوند که این تبعات همان رفتارهای غیر کارشناسی است. در حال حاضر شرکت‌های معدنی بر اینکه زنجیره ارزش را در محدوده خود استان کامل کنند، اصرار دارند و همین امر موجب شده تولیدکنندگان به راه‌اندازی پروژه‌های بسیار گران‌قیمت انتقال آب تن بدهند.

مطالعات ما نشان می‌دهد، احداث واحدهای فولادی در سواحل جنوب کشور مشکلات این بخش را در تامین آب مرتفع خواهد کرد، در غیر این صورت با مشکلات عدیده‌ای در تامین آب مواجه خواهیم شد.

در این سال‌ها مقرر شده بود تا مجوز برای ساخت کارخانه تولید فولاد در داخل ایران داده نشود؛ اما تنها یک واحد با ۱/۶ میلیون تن احیای مستقیم تولید در چابهار در حال احداث است و اقداماتی نیز در هرمزگان در دستور کار قرار گرفته است.

اما متأسفانه بسیاری از واحدهای تولیدی قصد داشتند آب مورد نیاز را از طریق پساب تامین کنند و هیچ محاسبه‌ای در این راستا صورت نگرفت.

مهم‌ترین مشکل طی این سال‌ها آن بود که سرمایه‌گذار برای امکان‌سنجی احداث پروژه فولادی از محاسبات دقیق استفاده نمی‌کرد و برخی از مسوولان تامین آب مجوزها را با تحت‌فشار قراردادن اداره‌ها در استان‌ها می‌گرفتند.

تولید و پیشگیری از تلفات بی‌مورد آبی در کاهش مصرف آب اثربخش است. برخی واحدهای قدیمی تلفات آبی قابل توجهی دارند که با بازسازی و استفاده از روش‌های جدید از جمله برج‌های هوای خنک به جای برج‌های خنک‌کننده آبی، قابل صرفه‌جویی و کاهش مصرف آب است. یکی از راه‌های کاهش مصرف آب که واحدها در حال پیگیری آن هستند استفاده از پساب‌های شهرهای مجاور واحد است. البته این روش نیز برای واحدهای بزرگ تولیدی قابل اطمینان کامل نیست. در پی این وضعیت مطالعات جامع صنعت فولاد در دستور کار قرار گرفت. رسانه «دنیای اقتصاد» هم همواره پیگیر پیشرفت صنعت فولاد بود. سازمان ایمیدرو شرکت ملی فولاد ایران با انعقاد قرارداد با مشاور منتخب، شرکت مهندسی فولاد تکنیک، تدوین و پایش سالانه را برنامه‌ریزی کرد.

نتیجه مطالعات و پیگیری‌ها به آنجا انجامید که سند چشم‌انداز در صنعت فولاد در ۱۴۰۴ به هدف تعیین‌شده برسد.

متأسفانه اهداف سند چشم‌انداز در زیرساخت‌های مورد نیاز صنعت فولاد به دلیل عدم تحقق سند در دیگر بخش‌های به‌دست نیامد و صنعت فولاد را با چالش‌هایی روبه‌رو ساخت. عدم تحقق رشد اقتصادی پیش‌بینی شده (۸ درصد)، عدم تحقق رشد ارزش افزوده ساختمان و صنعت و شرایط بین‌المللی باعث شد؛ بازار فولاد مطابق پیش‌بینی برنامه تحقق پیدا نکند. عدم پیگیری برنامه‌ها و اهداف در دیگر بخش‌ها از جمله پیش‌بینی‌های افزایش ظرفیت حمل و نقل ریلی، جاده‌ای، بندر و عدم پیگیری برنامه انرژی شامل آب، گاز، برق دیگر چالش‌های صنعت فولاد شد، به‌نحوی که مطابق آخرین اطلاعات نیمه اول سال ۱۴۰۰ ظرفیت فولاد خام ۴۱ میلیون تن و تولید واقعی ۱۳ میلیون تن شد و همین روند تا سال ۱۴۰۴ ادامه خواهد داشت. صادرات نیز در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۰ معادل

در تدوین سند چشم‌انداز بیست ساله ایران در سال ۱۳۸۳ برای بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و غیره اهدافی در نظر گرفته شد. از جمله در صنعت فولاد ظرفیت ۵۵ میلیون تن در پایان برنامه (۱۴۰۴) پیش‌بینی شده بود. پس از طی ۱۰ سال از برنامه زنجیره صنعت فولاد از معدن تا محصول در ضمن پیشرفت بخش‌های مختلف در وضعیت نامتوازن قرار گرفت به‌نحوی که برخی از حلقه‌های زنجیره پاسخگوی ظرفیت فولاد نبوده و احیای واردات در دستور کار بود.

البته در مسیر مطالعات جامع فولاد که باید به ظرفیت ۵۵ میلیون تن در افق ۱۴۰۴ برسیم، بزرگ‌ترین چالش از گذشته تاکنون در زیرساخت‌ها و به‌ویژه آب است که بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از مطالعات هرگونه احداث خطوط تولید فولاد باید در نواحی جنوبی کشور، کناره‌های خلیج فارس و دریای عمان انجام پذیرد و به همین دلیل نیز دو قطب فولاد ۱۰ میلیون تنی در هرمزگان و چابهار در برنامه دیده شده است. در مورد واحدهای موجود نیز پیشنهاد شده با پیش‌بینی بروز بحران آب نسبت به جابه‌جایی یا تغییر تولید مطالعه شود و اقدام مقتضی صورت پذیرد. در صورت عدم توجه به نتایج مطالعات و ادامه روند گذشته مطمئناً هدف چشم‌انداز ۱۴۰۴ تحت‌تأثیر قرار می‌گیرد، به‌طوری که در این سال‌ها برخی از واحدها اجباراً بخشی از خطوط تولید خود را در مقاطعی از زمان به دلیل مشکل آب متوقف می‌کنند.

البته برای کاهش مصرف آب در واحدهای فولادی، امکان صرفه‌جویی با تغییرات در خطوط تولید وجود داشته و در این راستا نیز اقدامات قابل توجهی در واحدها انجام گرفته و می‌گیرد. نوسازی و بازسازی و استفاده از تکنولوژی‌های جدید در بخش‌های مختلف خطوط

سرب، روی و چالش

حسن حسینی - رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های صنایع و معادن سرب و روی ایران

بیش از بیست سال است که صنعت «سرب و روی» ایران فعال شده است؛ ولی هنوز ایران نتوانسته جایگاه واقعی خود را در بین سایر کشورهای مطرح جهان کسب کند. این وضعیت هم ناشی از دو مشکل اصلی است؛ یکی تحریم‌های بین‌المللی و دیگری خودتحریمی‌ها. البته فقط سرب و روی نیست که با این دو مشکل بزرگ دست و پنجه نرم می‌کند؛ بلکه کل بخش‌های صنعت و معدن کشور با این چالش‌ها روبه‌رو هستند.

در چند سال اخیر که دولت بیش از گذشته به درآمد حاصل از مواد و فرآورده‌های معدنی از جمله سرب و روی نیازمند است؛ به رویکرد و عملکرد ناصوابش در قبال این صنعت ادامه داده است. طبق گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، در ایران بیش از ۶۸ تنوع ماده معدنی (غیر نفتی) از جمله سنگ آهن، کروم، منگنز، مس، طلا، سرب و روی وجود دارد. میزان ذخایر موجود این مواد به صورت بالقوه ۵۷ میلیارد تن تخمین زده شده که از این میزان حدود ۳۷ میلیارد تن کشف شده است، در واقع ایران در بین کشورهای جهان، رتبه پانزدهم را از نظر منابع معدنی غنی به خود اختصاص داده که ارزش آن حدود ۷۰۰ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود. با این حال تولیدات معدنی ایران تنها ۰/۶ درصد تولید ناخالص داخلی ایران را تشکیل می‌دهد. در این بین صادرات ما نیز شرایط مساعدی ندارد. طبق گزارش سازمان توسعه تجارت ایران، بخش معدن و صنایع معدنی در سال ۱۳۹۹ به لحاظ ارزشی با افت ۱۱ درصدی و به لحاظ وزنی با کاهش ۲۴ درصدی مواجه بود. ما سال گذشته ۴۳ میلیون و ۳۲۲ هزار تن به ارزش بیش از ۷ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار صادرات در بخش معدن و صنایع معدنی داشتیم. البته ما در صادرات شمش و کنسانتره سرب و روی در سال گذشته با کاهش صادرات مواجه نشدیم،

چالش چهارم: افزایش غیرمنطقی میزان عوارض کنسانتره سرب و روی یکی از مشکلات جدی صنعتگران است. دولت به یکباره عوارض سرب و روی را در سال ۱۳۹۸ از ۱۰ درصد به ۲۰ درصد تغییر داد. با اعتراض فعالان این حوزه مقرر شد این عوارض اصلاح شود؛ اما تا نیمه اسفند ۱۳۹۹ این کار صورت نگرفت. در نهایت در نیمه اسفند سال گذشته این عوارض ۱۰ درصد شد، اما تاکنون دولت همچنان عوارض قبلی را اخذ می‌کند که برای صنعت جای تاسف دارد.

چالش پنجم: در بخش سرب و روی میلیاردها تومان سرمایه‌گذاری شده است و با صادرات می‌توان ارز وارد کشور کرد، اما برخی در وزارت صمت با تحلیل‌های ناصواب در این کار اخلال ایجاد می‌کنند.

چالش ششم: زمانی که قیمت ارز افزایش می‌یابد سایر هزینه‌ها به همان میزان رشد می‌کنند. در این بین دولت نیز بی‌محابا بدون توجه به نرخ تورم، حقوق دولتی معادن را افزایش می‌دهد. سایر هزینه‌ها همچون حمل و نقل نیز به شدت سرسام‌آور شده است. به عنوان مثال هزینه گمرکات بر اساس دلار ۴۲۰۰ بود که اکنون بر اساس ارز نیما محاسبه می‌شود. قیمت تمام‌شده محصول به قدری زیاد می‌شود که با نرخ فروش تفاوت چندانی ندارد.

چالش هفتم: امروز یکی از چالش‌های جدی این بخش منع واردات ماشین‌آلات معدنی است. این در حالی است که با ماشین‌آلات قدیمی دیگر نمی‌توان بهره‌وری لازم را داشت. متوسط عمر ماشین‌آلات معدنی در جهان پنج سال است، در حالی که عمر ماشین‌آلات معدنی در ایران به بیش از ۱۵ سال رسیده است.

چالش هشتم: در سال جاری در کنار مشکلات تاریخی، فعالان این حوزه به باطنی‌های بی‌برنامه و بدون اطلاع قبلی برق مواجه شدند. در ضمن مجبور شدند، ظرفیت خود را نیز به شدت کاهش دهند. بدین ترتیب در روزهای اول قطع یکباره برق بنگاه‌های صنعتی آسیب‌های جدی دیدند. از طرفی اداره برق استان‌ها به بنگاه‌های تولیدی اعلام کرده بود با ظرفیت پایین‌تر از ظرفیت فعال به کار خود ادامه دهند. البته میزان تعیین‌شده در استان‌ها و شهرستان‌های مختلف کشور متفاوت بود، اما تقریباً اغلب بنگاه‌های صنعتی کشور به منظور کاهش مصرف برق با افت اجباری تولید روبه‌رو شدند.

چالش نهم: افزایش قیمت حامل‌های انرژی چالش دیگر است. واحدهای تولیدی در ایران براساس نرخ ارزان حامل‌های انرژی شروع به فعالیت کردند و احداث این واحدها و تولید محصول در آنها به همین دلیل سودآور بوده است. در چنین شرایطی چندبرابر شدن قیمت حامل‌های انرژی می‌تواند بنگاه‌ها را زیانده کند و به ورشکستگی و تعطیلی آنها بینجامد.

سخن پایانی

دولت باید برای توسعه تولید و صادرات سرب و روی همچون صنایع دیگر برپایه نظرات کارشناسی بخش خصوصی تصمیم‌گیری کند و به خواسته‌ها و نیازهای این بخش توجه کند؛ در کنار آن به سرعت در جهت رفع تحریم‌ها گام بردارد.

اما می‌توانیم در این زمینه به سرعت رشد کنیم. عدم تحقق این هدف چند عامل چالش‌برانگیز مهم دارد.

چالش اول: یکی از اولین مشکلات ما در جریان صادرات شرط دولت برای صدور مجوز صادرات است. در حال حاضر، صدور مجوز صادرات برای مواد معدنی، عرضه آنها در بورس است، در واقع اگر صنعتگران نخواهند کالای خود را در بورس عرضه کنند، نمی‌توانند مجوز صادرات دریافت کنند. این در حالیست که عرضه در بورس کالا و صادرات نباید در مقابل یکدیگر قرار گیرند. امروز در حالی واحدهای تولیدی تحت فشار برای ورود به بورس قرار گرفته‌اند که تقاضا در بازار به میزان کافی وجود دارد و نیازی به عرضه در بورس کالا نیست. در ضمن بورس کالا یک سیستم مشکل‌دار است که شرایط حضور برای تمام تولیدکنندگان و خریداران در آن فراهم نیست. نکته دیگر اینکه حضور دلالان در این رینگ صنعتی تمایل برای رقابت‌های شفاف را کاهش می‌دهد. چالش دوم: در سال‌های اخیر عدم تامین مواد اولیه مورد نیاز یکی دیگر از چالش‌های پیش‌روی تولید و صادرات سرب و روی است. ما عمدتاً مواد اولیه را از ترکیه وارد می‌کنیم. سال جاری به غیر از اینکه نتوانستیم مواد اولیه مورد نیاز را از ترکیه وارد کنیم؛ شرکت تهیه و تولید در بخش تحویل خاک و مواد اولیه همکاری لازم را با معدنکاران نداشت. پشت‌پرده این اتفاقات هم بی‌توجهی ارگان‌های دولتی در جریان سیاست‌گذاری و اجرا در راستای منافع عمومی است.

چالش سوم: در سال‌های اخیر یکی از دلایل مهم عدم رشد تولید و صادرات سرب و روی تحریم‌ها بوده است. براین اساس، امسال چشم و امید فعالان صنعت سرب و روی به داستان احیای برجام بود تا بخشی از مشکلات صنعت حل و فصل شود و خسارت‌هایی که ناشی نقل و انتقالات مالی و ارز بوده به حداقل برسد و مسائل مربوط به جابه‌جایی‌های پولی نیز مرتفع شود.

مهندس جلال مآب رئیس هیات مدیره گهر زمین تاکید کرد:

«توسعه» محور فعالیت های گهر زمین

رئیس هیات مدیره شرکت گهر زمین در جلسه شورای معاونان و مدیران این شرکت؛ «توسعه» را محور اصلی فعالیت های گهر زمین دانست. مهندس محمد جلال مآب رئیس هیات مدیره گهر زمین در این جلسه ضمن قدر دانی از زحمات پرسنل و مدیران شرکت؛ فعالیت های انجام شده را بسیار ارزشمند دانست و خاطر نشان کرد: با همین روحیه و پشتکار باید نسبت به تحقق طرح های توسعه ای و خطوط جدید تولید برنامه ریزی و تصمیم گیری شود. وی در ادامه افزود: سرمایه های گهر زمین از سوی ملت دست ما امانت است و باید به نحو مطلوب در به ثمر نشاندن آنها تلاش کنیم و برای انجام کارهای عقب افتاده و تحقق هر چه سریع تر طرح های توسعه ای گام های بلندی برداریم؛ به نحوی که اجرای طرح های توسعه ای شعار، هدف و زندگی همه ما باشد. رئیس هیات مدیره گهر زمین همچنین گفت: «وفاداری» و «تعلق خاطر» کارکنان موجب توانمندی هر چه بیشتر گهر زمین می شود؛ این در حالی است که این شرکت با ظرفیت های بالایی که دارد؛ باید نقش بسزایی در بهبود وضعیت منطقه و کشور داشته باشد.

تاکید بر اشتغالزایی و توسعه مهندسی در استان

مهندس جلال مآب همچنین با حضور در کارخانه ساخت قطعات و ماشین آلات گروه صنعتی قطعه گستر کرمان؛ از اقدامات انجام شده در زمینه بومی سازی گهر زمین در این کارخانه بازدید کرد. مهندس علی زهرودی معاون مهندسی شرکت گهر زمین نیز در این بازدید از برنامه های کلان شرکت در توسعه صنعتی استان که از سال ۱۳۹۷ با انتخاب این گروه به عنوان پایلوت تولید محصولات با تکنولوژی بالا به عمل آمده است؛ مطالبی را ارائه کرد. مهندس جلال مآب نیز در ادامه ضمن تقدیر از همکاری های مدیرعامل گروه قطعه گستر در به ثمر رساندن پروژه های پرچالش تحقیقاتی و صنعتی بومی سازی گفت: لازم است فعالیت های طراحی و مهندسی در دستیابی به دانش فنی که از خلأهای بومی سازی فناوری در استان کرمان محسوب می شود؛ توسعه یابد. وی همچنین بر توسعه نقش صنایع فناوری استان در ساخت قطعات، مجموعه ها و ماشین آلات با هدف پشتیبانی از خطوط تولید و پروژه های آتی گهر زمین و همچنین اشتغالزایی در استان تاکید کرد. گفتنی است گروه قطعه گستر دارای تجهیزات ماشین کاری سنگین و نیمه سنگین CNC منحصربه فرد در استان کرمان است و یکی از پروژه های در حال اقدام در این گروه عملیات ماشین کاری و تکمیلی رول های ویژه آسیاب های HPGR است که تحت نظارت و مشاوره فنی کارشناسان و متخصصان بومی سازی در حال اجرا است.

معاون توسعه شرکت گهر زمین عنوان کرد:

احداث شهرک صنعتی ۵ هزار هکتاری در بردسیر

شرکت گهر زمین مدت ها است در مورد نحوه تعیین یک استراکچر توسعه و راه اندازی شهرک صنعتی ۵ هزار هکتاری فعالیت دارد.

اسماعیل کروشاوی معاونت توسعه شرکت سنگ آهن گهر زمین با اشاره به طرح های توسعه ای این شرکت گفت: گهر زمین مدت ها است در مورد نحوه تعیین یک استراکچر توسعه فعالیت کرده است تا در کنار این شعار؛ گهر زمین به یک شرکت معدنی و صنعتی تبدیل شود و علاوه بر تهیه مواد معدنی و تبدیل آن به گندله و کنسانتره یک قدم فراتر رفته و بتواند از سنگ تا آهن فرآوری داشته باشد. وی در ادامه افزود: بر اساس این اهداف ساختار مناسبی تعریف شد. ما در یک منطقه وسیع تر از سیرجان که با ترافیک صنعتی و جمعیتی، چالش های اجتماعی و مسائل سکونت، مسائل گرانی و مسکن دست و پنجه نرم می کند؛ وارد عمل شدیم. بر این اساس سه منطقه سیرجان، بندرعباس و بردسیر برای توسعه کاندیدا شدند.

وی اظهار کرد: مشخص شد یکی از دلایل انتخاب این مناطق؛ مسائل اشتغال مردم و لزوم توسعه یافتگی آنهاست. بر این اساس سندی در وزارت صنعت، معدن و تجارت تنظیم و تمامی مسئولان قضایی، استانی و صنعتی آن را امضاء کردند. کروشاوی تصریح کرد: بر اساس این سند یک شهر صنعتی جدید به وسعت ۵ هزار هکتار در حال تأسیس است که باعث رونق شهر بردسیر می شود و با توجه به فاصله کم آن با شهر کرمان موجب می شود تا کرمانی ها سهم خود را از این اشتغال به دست آورند.

کروشاوی خاطر نشان کرد: نتیجه این تقسیم بندی آن شد که موضوعات حمل و نقل در شهر بندرعباس به عنوان یک مزیت محسوب می شود.

معاون توسعه شرکت گهر زمین عنوان کرد: البته موضوع انتخاب زمین در این منطقه یک ایراد دارد. در ضمن زمینی که برای توسعه ساختاری در نظر داشتیم؛ نزدیک به ۵ هزار هکتار وسعت دارد که این هدف در بندرعباس محقق نمی شد. از طرف دیگر تمام این سند به نام گل گهر و گهر زمین است که باید به صورت مشترک آن را به سرانجام برسانند و در صورت انتخاب شهر بندرعباس؛ این دو شرکت باید سرمایه خود را به آنجا منتقل می کردند.

وی در ادامه افزود: بر این اساس انتخاب اول ما برای توسعه پروژه شهر بردسیر قرار گرفت تا بتواند مسائل مربوط به اشتغال، مسائل اجتماعی رعایت محیط زیست، چالش ازدحام و ترافیک صنعت متقاضیان کار را جوابگو باشد.

طی ۸ ماه نخست سالجاری رخ داد؛

رشد ۱۱۳ درصدی در آمد فروش فولاد هرمزگان

درآمد حاصل از فروش شرکت فولاد هرمزگان جنوب از ابتدای سالجاری تا انتهای آبان ماه در مقایسه با دوره مشابه سال گذشته با افزایش ۱۱۳ درصدی همراه بوده است.

عطاالله معروفخانی مدیرعامل فولاد هرمزگان گفت: این شرکت از ابتدای سال مالی تا انتهای آبان ماه موفق به فروش ۹۶ هزار و ۶۳۹ تن از محصولات خود در بازارهای داخل کشور شده که این مقدار در مقایسه با سال گذشته ۴ درصد افزایش داشته است. به گفته وی بیشترین درآمدی که در آبان ماه سال ۱۴۰۰ به دست آمده؛ از محصول «سلب» با ۲۴ هزار و ۳۵ میلیارد ریال بوده است.

مدیرعامل فولاد هرمزگان گفت: این شرکت طی هفت ماهه سالجاری ۷۴ هزار و ۵۳۶ تن تختال به بازار داخل و خارج از کشور عرضه و سهم عمده‌ای در تامین نیاز کارخانه‌های پایین دستی خود ايفا کرد. وی همچنین از رشد ۲ درصدی صادرات فولاد هرمزگان نسبت به مدت مشابه سال قبل به رغم محدودیت‌های بین‌المللی خبر داد.

مدیرعامل فولاد هرمزگان در ادامه از تحقق رکوردهای تازه با وجود محدودیت برق خبر داد و تصریح کرد: پس از خاموشی‌های مکرر برق در تابستان؛ در مهر ماه شاهد رکورد ماهانه تولید تختال به میزان ۱۴۶ هزار و ۱۰۶ تن بودیم که حکایت از انگیزه پرسنل در صورت حمایت‌ها و رفع موانع دارد. مدیرعامل فولاد هرمزگان خاطر نشان کرد: این شرکت توانست در فصل بهار نیز ۲۲ درصد تولید خود را نسبت به سال قبل افزایش دهد و تولید ۳۸۹ هزار و ۴۶۸ تن تختال را ثبت کند که بیشترین مقدار تولید در فصل بهار از ابتدای تأسیس کارخانه است. به گفته وی همچنین در واحد احیاء مستقیم فولاد هرمزگان موفق شد پس از رکورد تولید در اردیبهشت ماه؛ مجموعاً ۴۶۷ هزار و ۵۸۵ تن آهن اسفنجی در فصل بهار تولید کند که شاهد رشد ۱۶ درصدی در این بخش بودیم.

معروفخانی با اشاره به اینکه عملکرد هفت ماهه شرکت به میزان ۹۵ درصد تحقق یافت، افزود: پیش‌بینی می‌شود با ادامه روند کنونی و جبران کاهش تولید ماه‌های گذشته که در اثر موانع پیش‌بینی نشده به وجود آمد؛ طی ۵ ماه آینده ۱۰۰ درصد هدف مشخص شده در تولید تختال سالانه را محقق کنیم.

به گفته وی حیات شرکت‌ها به توسعه آنها بستگی دارد. از این رو توسعه و ارتقاء کیفی، کمی و نوآورانه ظرفیت‌ها، تکنولوژی‌ها، فرآیندها و محصولات جزء اهداف و مأموریت‌های مهم شرکت قرار گرفته است.

شرکت به عنوان یکی از شرکای بزرگ طرح تولید ۱۰ میلیون تن فولاد در شرکت ستاره سیمین هرمز مشارکت و سرمایه‌گذاری کرده است و با خرید ۳۰ درصد دیگر از سهام این شرکت با بیش از ۵۱ درصد سهامدار اصلی این شرکت تازه تأسیس شده است که با راه‌اندازی آن استان هرمزگان به یکی از قطب‌های اصلی و محوری تولید فولاد در کشور تبدیل خواهد شد و اشتغالزایی چند هزار نفری را به همراه دارد.

وی پروژه افزایش ظرفیت زیر سقف فولادسازی از ۱/۵ به ۲ میلیون تن و پروژه زیرساخت‌های مورد نیاز افزایش ظرفیت تا سقف ۲ میلیون تن را از جمله پروژه‌های مهم دیگر فولاد هرمزگان برشمرد. معروفخانی نصب و راه‌اندازی ترانسفورماتورهای طرح توسعه پست برق، احداث مدل سوم احیاء مستقیم، احداث کارخانه جدید تولید گازهای صنعتی و افزایش تعداد سیلوه‌های ذخیره آهن اسفنجی را چهار طرح توسعه مهم دیگر فولاد هرمزگان اعلام کرد و افزود: مطالعات مهندسی این چهار پروژه پایان یافته و در مرحله انتخاب پیمانکار قرار دارند.

فولاد هرمزگان جنوب از ابتدای سال مالی تا انتهای آبان ماه موفق به فروش ۹۶۰۶۳۹ تن از محصولات خود در بازار داخل کشور شد. شرکت فولاد هرمزگان جنوب در گزارش فعالیت ماهانه منتهی به آبان سال ۱۴۰۰ میزان درآمد عملیاتی از فروش محصولات طی دوره یک ماهه را برابر با مبلغ ۲۴۰۰۲۵ میلیارد ریال گزارش کرده و مجموع درآمدهای شناسایی شده از ابتدای سال مالی تا پایان آبان ماه این شرکت فولادی به مقدار ۱۴۱۰۶۳ میلیارد ریال بوده است. میزان سرمایه ثبت شده این شرکت فولادی ۲۵ هزار میلیارد ریال اعلام شده است. همچنین درآمدهای ثبت شده فولاد تنها در بازار داخلی کسب شده است.

تا بتوانیم جایگاه فولاد هرمزگان را در صنعت فولاد کشور ارتقاء دهیم.

جبران تولید شرکت تا پایان زمستان امسال
مدیرعامل فولاد هرمزگان در ادامه با بیان اینکه با شروع فصل گرما و قطعی‌های مکرر برق تولید این شرکت مانند سایر شرکت‌های فولادی کاهش یافت، گفت: با توجه به شرایط پیش آمده و برنامه‌ریزی‌های دقیق و تصمیمات مدیریتی، تعمیرات سالانه واحدهای تولیدی فولادسازی و آهک‌سازی را از بهمن ماه به مرداد منتقل کردیم و با صرف ۶۸.۷۷۶ نفر ساعت، تعداد ۳۸.۷۶۳ فعالیت مربوط به PM ها و درخواست کارها با موفقیت انجام شد تا بتوانیم در فصل زمستان با حداکثر توان به تولید ادامه دهیم و بخشی از کاهش تولید را تا پایان سال جبران کنیم. وی افزود: تعمیرات یاد شده با برگزاری ۱۱۱ نفر ساعت آموزش ایمنی بدو ورود پیمانکاران و نظارت شبانه‌روزی و پوشش فعالیت‌های تعمیرات انجام شد. معروفخانی تصریح کرد: در فولاد هرمزگان با توجه به کاهش مصرف آهن اسفنجی در فولادسازی توانستیم تا حد امکان این ریسک را به فرصت تبدیل کرده و به تولید و ذخیره‌سازی آهن اسفنجی اقدام کنیم تا بعد از رفع محدودیت برق نیاز کمتری به خرید آهن اسفنجی پیدا کرده که خود به میزان ۱۲۹ میلیارد تومان ارزش افزوده برای شرکت داشته است. وی با تأکید بر اینکه محصول کنونی فولاد هرمزگان بهترین و باکیفیت‌ترین تختال کشور است، خاطر نشان کرد: تحویل به موقع این محصول موجب رشد تولید صنایع وابسته و حمایت از صنایع پایین دستی شده است.

فولاد هرمزگان سهامدار ۵۱ درصدی شرکت ستاره سیمین هرمز

مدیرعامل فولاد هرمزگان همچنین افزود: این

دکتر سعد محمدی مدیرعامل «فملی» از دلایل افزایش سرمایه گفت:

رشد ۴ برابری ذخایر معدنی مس طی ۹ سال

مطمئن ترین صنعت برای سرمایه گذاری هستیم

کشورهای متفاوت که بررسی کردیم؛ قابل رصد و ارزیابی است. در مجموع در دنیا با توجه به قیمت‌ها و کاهش میزان عیار معادن و افزایش میزان تقاضا؛ روند تولید مثبت است؛ به همین دلیل هم قیمت‌های مس فزونی پیدا کرده و افزایش مناسبی را شاهد هستیم.

وی اظهار داشت: در سال ۲۰۳۰ یعنی کمتر از ۹ سال آینده چین به عنوان رتبه اول در اقتصاد دنیا جایگزین آمریکا خواهد شد. ژاپن رتبه سوم شد که در سال ۲۰۳۰ به رتبه چهارم تنزل پیدا می‌کند و هندوستان رتبه سوم را به دست خواهد آورد. این بیانگر رفتار اقتصادی است که تا سال ۲۰۵۰ برای دنیا شکل خواهد گرفت و شاید یکی از جذاب‌ترین نقاطی که بتوان به آن توجه کرد؛ کشور اندونزی است که در سال ۲۰۵۰ رتبه هفتم دنیا را به خود اختصاص می‌دهد. این نگرش از آن لحاظ قابل ارزیابی است که بتوانیم روند توسعه را در کشورهای در حال توسعه و گرفتن جایگاه بین‌المللی مورد بررسی و ارزیابی قرار دهیم.

وی بر اساس نمودار به تأثیرپذیری اقتصاد جهانی از کووید ۱۹ اشاره کرد و با بیان اینکه موقعیت کشورها طی سال ۲۰۲۱ تا سال ۲۰۲۵ با رنگ‌های متفاوت نشان داده شده است، گفت:

کشور برگزار شد. در این مراسم دکتر اردشیر سعد محمدی مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس ایران به تشریح عوامل و دلایل بنیادی برای افزایش سرمایه و سرمایه‌گذاری روی طرح‌های توسعه برای سهامداران پرداخت. در نهایت و با رأی سهامداران شرکت ملی صنایع مس ایران افزایش ۱۰ درصدی سرمایه «فملی» به عنوان بزرگترین افزایش سرمایه تاریخ بورس از محل سود انباشته به تصویب رسید تا نماد «فملی» صاحب سرمایه ۴۰ هزار میلیارد تومانی شود.

کاهش عیار معادن و افزایش میزان تقاضا

مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس ایران در ابتدای مجمع عمومی با اشاره به شرایط جهانی تولید در حوزه صنعت مس گفت: بر پایه تحلیل مؤسسه ICSG از وضعیت تولید و مصرف مس دنیا طی هفت ماهه سال ۲۰۲۱؛ مس محتوای معدنی ۳٫۶ درصد در هفت ماه اضافه تولید داشته است؛ این رقم در کنسانتره مس ۵٫۵ درصد، اما در کاتد روش لیچینگ ۴٫۳ درصد است.

دکتر سعد محمدی به دلایل این امر اشاره کرد و افزود: میزان خاک‌های اکسیدی دنیا تقریباً در حال کاهش است و این روند کاهشی در

دکتر اردشیر سعد محمدی مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس در مجمع عمومی فوق‌العاده این شرکت با تشریح دلایل بنیادی برای افزایش سرمایه گفت: این صنعت بزرگ با توجه به طرح‌های توسعه در دست اجرا و رشد ذخایر معدنی دستیابی به درآمد ۵/۵ میلیارد دلاری را تا ۴ سال آینده هدف گذاری کرده است.

اطمینان خاطر از وجود ماده اولیه، وجود بازار مصرف، داشتن دانش توسعه، کیفیت بالای محصولات، وجود منابع مالی، داشتن حداقل ریسک‌های بنیادی و سرمایه‌گذاری منطبق بر الگوی عرضه و تقاضای جهانی، تغییر چهره انرژی دنیا از سوخت‌های فسیلی به انرژی‌های تجدیدپذیر و انرژی الکتریکی همه و همه شاخص‌های اقتصادی هستند که بنگاه‌های معدنی مس در دنیا برای سرمایه‌گذاری و تولید بیشتر در این صنعت ویژه در نظر می‌گیرند.

در همین زمینه اوایل آذر ماه مجمع عمومی فوق‌العاده شرکت ملی صنایع مس ایران با هدف دستور کار افزایش سرمایه از ۲۰ هزار به ۴۰ هزار میلیارد تومان و تامین مالی بخش بزرگی از طرح‌های توسعه معدنی مس در

هندوستان بیشترین ضرر را در این سال‌ها خواهد داشت و بیش از ۱۵ درصد از اقتصادش منفی خواهد بود. دومین کشور اندونزی است که به رنگ بنفش نشان داده شده است. سرانجام برزیل، اروپای غربی، روسیه، آمریکای شمالی و نهایتاً چین قرار دارند.

روند افزایشی قیمت مس

خبری خوب برای سهامداران

مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس با بیان اینکه یکی از نکاتی که توسط سهامداران سؤال می‌شود که «اگر قرار است افزایش سرمایه دهید آینده قیمتی مس چه روندی را دنبال می‌کند؟» افزود: مؤسسات بزرگ دنیا که در پیش‌بینی قیمت‌ها نظریه دارند؛ به استناد معادلات ریاضی مثل CRU، IMF، WORLD BANK و GOLDMAN SACHS و... متوسط قیمتی که برای سال ۲۰۲۱ پیش‌بینی کرده‌اند؛ ۹۳۱۸ دلار است.

وی ادامه داد: برای سال ۲۰۲۲ به دلیل اینکه ۱۳۸ هزار تن تقاضا بیش‌تر از تولید خواهد بود؛ قیمت افزایش پیدا خواهد کرد و به ۹۹۱۳ دلار خواهد رسید و برای سال ۲۰۲۳ به ۱۰۴۰۵ دلار می‌رسد و در سال ۲۰۲۴ به دلیل اینکه یکسری از پروژه‌ها در دنیا وارد مدار تولید خواهد شد؛ به ۹۶۸۶ دلار رسیده و مجدداً در سال ۲۰۲۵ به ۱۰۰۶۲ دلار خواهد رسید.

دکتر سعدمحمدی گفت: میزان جمعیت جهان تقریباً در سال ۲۰۳۵ بالغ بر ۸ میلیارد و ۵۰۰ نفر خواهد شد و مصرف سرانه از ۳٫۲ کیلوگرم فعلی به ۴٫۲ کیلوگرم می‌رسد. در خصوص تقاضای مس برای خودروهای برقی تا سال ۲۰۵۰ بیش از ۵۰ درصد خودروهای دنیا ظرف ۳۰ سال آینده برقی خواهند شد که این موارد همه بیانگر افزایش تقاضاست.

مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس افزود: با توجه به روندی که در سرمایه‌گذاری‌های دنیا اتفاق می‌افتد؛ قیمت مس بین ۹۵۰۰ تا ۱۰ هزار دلار قرار می‌گیرد و این انگیزه‌ای برای سهامداران خواهد بود که سرمایه‌گذاری در بخش مس قطعاً یک سرمایه‌گذاری سودده، اقتصادی و کاملاً قابل توجیه است.

جزء ۱۰ شرکت برتر دنیا در تولید مس

قرار می‌گیریم

دکتر سعدمحمدی در ادامه به وضعیت تولید مس تصفیه‌شده در آسیا اشاره کرد و گفت: در سال ۲۰۲۰ سه کشور برتر همچنان چین، شیلی و ژاپن با ۲۳ هزار و ۳۱۵ تن تولید بودند

و پیش‌بینی می‌شود که در سال ۲۰۲۵ این سه کشور با ۲۵ هزار و ۳۴۲ تن کشورهای برتر تولیدکننده مس تصفیه‌شده باشند.

وی اظهار داشت: در سال ۲۰۲۱ میزان تولید بالغ بر ۲۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تن شده که حدود ۲۰ میلیون و ۵۰۰ هزار تن از تولید ناشی از تولیدات معدنی است و نزدیک به ۴ میلیون تن از قراضه‌ها در دنیا تولید می‌شود که مجموع آن مورد مصرف بین‌المللی قرار می‌گیرد.

وی اظهار داشت: در مصرف مس پالایش شده ایران رتبه ۱۳ در آسیا و رتبه ۲۴ را در دنیا دارد. با سرمایه‌گذاری‌هایی که انجام شده؛ جایگاه ما در حال تغییر است. هدف ما این است که در این سرمایه‌گذاری‌ها جزء ۱۰ شرکت برتر دنیا در تولید مس قرار بگیریم.

دکتر سعدمحمدی در خصوص تولیدات معدنی مس گفت: در مس محتوی رتبه ۱۵ دنیا و رتبه ۴ در آسیا را داریم. در تولید آند رتبه ۱۲ دنیا و رتبه ۵ آسیا و در تولیدات پالایش شده مس رتبه ۱۹ دنیا و رتبه ۷ آسیا داریم و امیدواریم در سرمایه‌گذاری‌هایی که صورت می‌گیرد؛ انشا... این رتبه‌ها به زیر ۱۰ کاهش پیدا کند.

«دنیا در حوزه توسعه صنعت مس»

چه کار می‌کند؟

مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس با طرح این نکته که قطعاً سهامداران خواهند پرسید «دنیا

در حوزه توسعه صنعت مس چه کار می‌کند؟» و «آیا دنیا هم همین مسیر را طی می‌کند یا خیر؟» افزود: در آمریکا ۱۱۳ هزار تن مس محتوی در سال ۲۰۲۵ شکل می‌گیرد. در آمریکای جنوبی و مرکزی از جمله شیلی، پرو و برزیل مجموعاً ۶۴۴ هزار تن در پروژه‌هایی که سرمایه‌گذاری می‌کنند؛ مس محتوی معدنی به تولیدات جهانی اضافه خواهد شد. در آسیا ۵۹۱ هزار تن مس محتوی معدنی است که در چین، هند و ایران قرار دارند.

وی با اشاره به گزارش‌های بین‌المللی و حضور ایران در این گزارش‌ها افزود: در آسیا ۵۹۱ هزار تن به مس محتوی تا سال ۲۰۲۶ اضافه خواهد شد که سهم ایران در فاز نخست آن ۲۹۵ هزار تن مس محتوی است. در قاره اقیانوسیه ۶۵ هزار تن به ظرفیت مس محتوی اضافه خواهد شد. اروپا ۵۶۱ هزار تن و آفریقا ۸۷ هزار تن اضافه خواهد شد. وی اضافه کرد: خوشحال هستیم که نزدیک به ۲۹۵ هزار تن از این ۲ میلیون و ۱۰۰ تن را ایران بر عهده می‌گیرد و جایگزین قسمتی از این بازارهای بین‌المللی می‌شویم.

آیا پتانسیل معدنی

برای سرمایه‌گذاری داریم؟

دکتر سعدمحمدی با بیان اینکه ممکن است این سؤال برای یک سهامدار مطرح شود که «آیا الان که می‌خواهید افزایش سرمایه دهید؛ از ذخیره

داشتن مواد اولیه؛ مهمترین آیت است و با عنایت به ذخایر جدید مواد اولیه برای بیش از ۱۰۰ سال موجود است. بنابراین سرمایه گذاری جهت تبدیل کردن این پتانسیل بالقوه به درآمد بالفعل وظیفه قطعی عملیاتی این شرکت است؛ در نتیجه دلیل افزایش سرمایه کاملاً واضح است.

رشد ۴ برابری ذخایر معدنی شرکت ملی مس وی در خصوص منابع و ذخایر زمین شناسی معادن فعال و تازه کشف شده نیز گفت: در سال ۹۱ حدود ۲ میلیارد و ۴۳۶ میلیون تن منابع و ذخایر داشتیم و در پایان ۶ ماهه ۱۴۰۰ به حدود ۹ میلیارد و ۱۲ میلیون تن رسیده است. وی یادآور شد: این منابع در سال گذشته ۷٫۵ میلیارد تن بود و امسال ۹ میلیارد تن مطرح می شود که تمام اینها با عیار حد ۲ دهم درصد ارزیابی شده است. در حال حاضر عیار حد اقتصادی دنیا ۱۱ صدم درصد است. یعنی اگر عیار حد را روی ۱۱ صدم قرار دهیم؛ ذخایر ما به طور چشمگیری فزونی پیدامی کند.

۹۰ هزار متر حفاری اکتشافی طی ۸ ماه

دکتر سعدمحمدی در ادامه افزود: در خصوص کارهای اکتشافی در سیستم به تفکیک و در استان های مختلف کارهایی انجام شده است. مثلاً در ماهر، اصفهان، یزد، سیستان و بلوچستان، آذربایجان، کرمان و نقاط مختلف این اتفاق در حال شکل گیری است. یکی از شاخصه های اکتشاف؛ حفاری است. حفاری طی دو سه سال گذشته رشد چشمگیری داشته است. سال ۹۸ حدود ۷۰ هزار متر بوده و سال ۹۹ به ۱۰۰ هزار متر رسیده است و امسال به ۱۵۰ هزار متر می رسد که هم اکنون از ۹۰ هزار متر عبور کرده ایم و این نشان دهنده این است که ما به اکتشاف بهایم دهیم.

تولید ۱۹۱ هزار تن کاتد طی ۸ ماه

وی همچنین به عملکرد سال ۱۴۰۰ پرداخت و گفت: در کل استخراج نسبت به برنامه ۸ درصد رشد داریم. در سنگ سولفوری و برداشت ماده معدنی ۳ درصد رشد و در کنسانتره مس با ۸۱۹ هزار تن تولید ۵ درصد رشد داریم. در مس محتوی کنسانتره نیز با ۱۹۱ هزار و ۵۶۳ تن ۴ درصد رشد را به ثبت رساندیم.

دکتر سعدمحمدی افزود: در آند تولیدی با ۲۳۷ هزار تن ۷ درصد رشد و در مس محتوی ۴ درصد رشد داشته ایم و تا پایان آبان ماه با ۱۹۱ هزار و ۷۸۵ تن؛ ۵ درصد رشد داریم. سال گذشته همین موقع ما ۱۸۳ هزار تن تولید داشتیم که

معدن بسیار بزرگ در اندازه های مس سرچشمه پیدا کرده ایم و روی آن کار می کنیم و قطعاً سرمایه گذاری اتفاق می افتد.

دکتر سعدمحمدی ادامه داد: در مس سونگون ۲۶۳ میلیون تن با عیار ۶۲ صدم درصد و در اکتشاف جدید غرب معدن سونگون نزدیک به یک میلیارد تن اکتشاف جدید با عیار ۶ دهم درصد داشتیم. غرب میدوک در حال حاضر بیش از ۴۰۰ میلیون با عیار ۶۸ صدم درصد اکتشاف شده است. مجموعه این موارد که به قطعیت رسیدیم؛ بیش از ۴ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تن ذخیره جدید با عیار ۵۳ صدم یعنی ۲۰ میلیون تن مس محتوی خالص است و این اکتشافات ادامه دارد.

مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس تصریح کرد: میزان ارزش برجای ذخایری که در حال انجام است؛ بسیار زیاد است که اگر به عدد و رقم تبدیل کنیم؛ ارزش دارایی های مس به شدت افزایش می یابد و بیانگر این نکته است که مس یک شرکت ارزشمند به لحاظ تکیه گاه سرمایه گذاری است.

دکتر سعدمحمدی در توضیح دلایل وجود شاخص های بسیار خوب اقتصادی برای سرمایه گذاری در صنعت مس ایران گفت: داشتن پتانسیل معدنی و اطمینان خاطر از

کافی هم برخوردارید؟ «آیا ماده اولیه برای این حجم از سرمایه گذاری در دسترس دارید؟»، ادامه داد: با توجه به تخصص، توان و شایستگی که همکاران مادر شرکت ملی صنایع مس ایران در این مدت به کار بردند؛ ما ذخایر خود را به طور چشمگیری افزایش دادیم.

وی افزود: تقریباً چند سال گذشته ذخایر ایران حدود ۳۰ میلیون تن مس خالص بود؛ الان در جدول مس خالص ما به ۴۲ میلیون تن رسیده است. در واقع ۴٫۸ درصد از ذخایر جهان مربوط به ایران است و رتبه هفتم را داریم. میزان ذخایر مس دنیا طی چند سال گذشته ۸۵۰ میلیون تن مس خالص بود که الان این میزان ذخیره دنیا با اکتشافات انجام شده به ۸۷۰ میلیون تن مس محتوی خالص ارتقاء پیدا کرده است.

«سریدون» معدنی در کلاس جهانی

مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس به اقدامات سال ۹۸ تا ۶ ماهه سال ۱۴۰۰ در خصوص اکتشافات پرداخت و گفت: خوشحالم بگویم کشف معدن جدید «سریدون» توسط همکاران شرکت مس ذخیره های که تا الان به آن رسیده ایم؛ بیش از ۲ میلیارد تن با عیار ۴۷ صدم درصد متوسط است که این ذخیره ارتقاء پیدا کرده است و به شدت بالاتر می رود.

وی اظهار داشت: این افتخار بزرگی است و ما یک

بتوانیم در همه زمینه‌ها رشد را بالا ببریم؛ مبلغی نزدیک به ۱۳ میلیارد دلار است. شرکت ملی صنایع مس با توجه به پتانسیل‌هایی که دارد؛ امیدوار است که بتواند طرح‌های توسعه جدید و بزرگی را برنامه‌ریزی کند و برای توسعه‌ها بتواند شرایط مساعدی را داشته باشد.

دستیابی به درآمد ۵/۵ میلیارد دلاری ۴۱ سال آینده

مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس گفت: می‌خواهیم در فاز اول ظرف سه تا ۴ سال آینده درآمدمان به بیش از ۵/۵ میلیارد دلار برسد و این اتفاق باعث می‌شود که ما جزء شرکت برتر دنیا در تولید مس قرار بگیریم. این اتفاق استراتژیک برای کشور، اقتصاد ملی و شرکت ملی صنایع مس ایران است که این مسیر را به طور محکم، مقتدرانه و علمی پیش ببرد.

دکتر سعدمحمدی ادامه داد: سال آینده با اضافه شدن درآلو حداقل ۱۲۰ هزار تن کنسانتره، معدن دره‌زار ۱۵۰ هزار تن و فلوتاسیون سرباره ۷۰ هزار تن به تولیدات شرکت اضافه می‌شود که با قیمت کنسانتره با ۲۲۰۰ دلار حداقل بالغ بر ۶۵۰ میلیون دلار سالانه از سال آینده به درآمدهای شرکت ملی صنایع مس اضافه می‌شود. به راحتی می‌توان ارزیابی کرد که مس مسیر مثبت را طی می‌کند و قطعاً آینده خوبی را در کشور رقم خواهد زد.

وی گفت: در سال آینده درآلو، دره‌زار و فاز ۳ تغلیظ سرچشمه را راه‌اندازی خواهیم کرد. فاز ۳ سونگون شروع شده و فاز ۲ میدوک تا دو ماه دیگر عملیات اجرایی آن شروع می‌شود.

سال ۹۹ با ۲۱۱ تن رکورد زده شده و در کل شرکت هم با ۵۷۴ هزار تن رکورد زده شده است. این موارد همگی به رغم قطعی برق است.

رشد ۱۱۲ درصدی در فروش

با ثبت ۵۰ هزار میلیارد تومان درآمد

مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس با بیان اینکه در فروش خوشحالم بگویم که واقعاً امسال شرایط بسیار خوبی را دنبال می‌کنیم، گفت: ما سال گذشته با توجه به اینکه رکورد بسیار خوبی داشتیم؛ ۴۲ هزار میلیارد تومان فروش داشتیم و آخرین عدد منتشر شده در کدال طی هفت ماهه ۴۰ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان بود. طی ۸ ماهه آنچه که اتفاق افتاده؛ بیش از ۴۷ هزار میلیارد تومان است. این عدد رشد چشمگیری داشته و ما طی ۸ ماهه از کل سال گذشته جلو زدیم.

وی اضافه کرد: ۴ ماهه دیگر تا پایان سال داریم و امسال رکورد بسیار خوبی را به ثبت خواهیم رساند. در همه سطوح چه شرایط خارجی و چه شرایط داخلی از لحاظ تناژی، ریالی و ارزی عبور کردیم و سیستم وظیفه خود را در این بخش هم به خوبی انجام داده است.

ورود ۳۴۰ هزار تن کنسانتره جدید

به چرخه تولید طی سه ماهه اول ۱۴۰۱

دکتر سعدمحمدی به توسعه‌های شرکت ملی صنایع مس اشاره کرد و گفت: در حال حاضر در فاز اول بیش از ۳ میلیارد و ۵۰۰ میلیون پورو به اضافه ۴۵ هزار میلیارد تومان که تقریباً نزدیک به ۱۵۰ هزار میلیارد تومان می‌شود؛ برنامه‌ریزی کردیم که بتوانیم توسعه‌هایمان را شکل دهیم. آنچه که در معاونت توسعه ارزیابی کردیم تا

امسال به ۱۹۱ هزار تن افزایش یافته است؛ ضمن اینکه این نکته را نباید فراموش کرد که تیر ماه و مرداد ماه فشار زیادی روی شبکه برق کشور به دلیل افزایش دمای بی‌سابقه وجود داشت.

مدیرعامل شرکت مس گفت: می‌توانید مناطق دیگر را هم ارزیابی کنید. به رغم این موضوع و مشکلات برق، اما تولیدمان حدود ۵ درصد جلوتر است و مسیر خوبی را واقعاً داریم طی می‌کنیم و وظیفه خود می‌دانم که از تک‌تک کارکنان و مدیران کمال تشکر را داشته باشم که در این شرایط کار را جلو می‌برند. وی گفت: در تمام این موارد مس توانسته رکوردهای خود را بشکند. آخرین رکوردمان در تغلیظ سرچشمه در سال ۹۹ بوده است که در سال ۱۴۰۰ رکورد آن را شکسته‌ایم. در تغلیظ میدوک آخرین رکورد مربوط به سال ۹۷ بود که در سال ۱۴۰۰ با ۱۰۴ هزار و ۸۵۱ تن رکورد شکسته شده است. در آند تولیدی رکورد در سال ۹۹ با ۷۹ هزار تن بوده که الان به ۸۳ هزار تن اضافه شده و رکورد شکسته شده است. مجموعه آند تولیدی با ۲۳۵ هزار تن در سال ۹۹ امسال به ۲۳۷ رسیدیم و طی هشت ماهه رکورد زدیم. کاتد تولیدی در سال ۹۹ حدود ۶۴ هزار و ۱۴ تن در پالایش خاتون‌آباد بود که به ۶۵ هزار تن رسیدیم و رکورد زده شده است. دکتر سعدمحمدی با بیان اینکه در کل شرکت نیز مجموعاً باز هم رکورد زده شده است، ادامه داد: تولید در پالایشگاه سرچشمه ۳۵۹ تن در سال ۹۳ بوده که با ۳۶۳ تن رکورد زده شده است. در پالایشگاه خاتون‌آباد در خصوص لجن الکترولیز و لجن آندی که داریم با ۲۰۳ تن در

انجمن تولید کنندگان فولاد ایران برگزار می‌کند

**National Iranian Steel
Festival and Exhibition
(N.I.S.F.)**

سومین جشنواره و نمایشگاه ملی فولاد ایران

با محوریت

**نمایشگاه جامع ارائه فرصت های
بومی سازی و حمایت از تولید داخلی**

به همراه معرفی و اهدای
جایزه ملی فولاد ایران به برگزیدگان

بزرگترین گردهمایی تولید کنندگان،

تامین کنندگان، بازرگانان

و متخصصان زنجیره آهن و فولاد ایران

با حمایت

تشکل های حامی

اطلاعات بیشتر:

www.chilanonline.com
www.steeliran.org

دبیر خانه و ثبت نام:

events.steeliran.org
۰۲۱-۸۸۵۵۱۷۰۱-۴

(با رعایت کامل پروتکل های بهداشتی)
تهران - هتل المپیک
TEHRAN - OLYMPIC HOTEL

۱۹ الی ۲۱ بهمن ماه ۱۴۰۰
۸-۱۰ February 2022

با مشارکت

MIDDLE EAST
MINES & MINERAL INDUSTRIES
DEVELOPMENT HOLDING Co.

www.midhco.com

HERMANMOTOR